

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI SANAT DALI

**1900 BAŞLARINDAN GÜNÜMÜZE DEĞİŞEN MÜZİK
VE BU MÜZİĞİN HALK GURUPLARI GİYİMİNE
ETKİSİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Didem EROL**

İSTANBUL, 2013

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI SANAT DALI

**1900 BAŞLARINDAN GÜNÜMÜZE DEĞİŞEN MÜZİK
VE BU MÜZİĞİN HALK GURUPLARI GİYİMİNE
ETKİSİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:

Didem EROL

Öğrenci No:

100783002

Danışman:

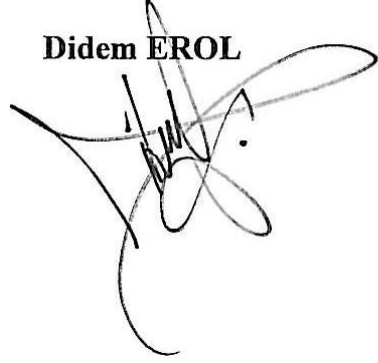
Prof. Dr. Betül ATLI

İSTANBUL, 2013

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “1900 Başlarından Günümüze Değişen Müzik Ve Bu Müziğin Halk Gurupları Giyimine Etkisi” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 17.06.2013

Didem EROL

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized 'D' and 'E' that are interconnected, with a small dot at the end of the signature.

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

17.06.2013

Enstitümüz **Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat dalı** **Tekstil ve Moda Tasarımı Sanat dalı** yüksek lisans öğrencilerinden **100783002** numaralı **Didem Erol'un** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**1900 BAŞLARINDAN GÜNÜMÜZE DEĞİŞEN MÜZİK VE BU MÜZİĞİN HALK GRUPLARI GİYİMİNE ETKİSİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 19.02.2013 tarih ve 2013/06 sayılı toplantısında seçilen ve Ayazağa Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
PROF. DR. BETÜL ATLI

ÜYE
YRD. DOÇ. DR. CAFER ARSLAN

ÜYE
YRD. DOÇ. DR. FATMA ENGİN ALPAT

1900 BAŞLARINDAN GÜNÜMÜZE DEĞİŞEN MÜZİK VE BU MÜZİĞİN HALK GURUPLARI GİYİMİNE ETKİSİ

Tezi Hazırlayan: Didem EROL

Özet

20. yy’ da sanayileşmeyle birlikte birçok alan etkilenmiş tüm Dünya’da özellikle batı ülkelerinde değişimler yaşanmıştır. Hızla gelişen teknolojiyle beraber bu etkileşim müzik dalı üzerinde de görülmüş değişen müzikle birlikte popülerlik kazanan gruplar ve sanatçılar akımlar yaratarak dinleyici kitlelerinin üzerinde taklit yollu değişimlere sebep olmuşlardır.

1900 yıllarından günümüze değişen toplumsal ve sosyolojik olgular beraberinde tüm sanat dalları üzerinde büyük etkiler yaratırken, bu gelişmelerin oluşturduğu zihinsel değişim müzik olgusuna yansımıştır. İnsanların taklit etme güdüleri, değişime olan istekleri ve beğeniye göre şekillenen müzik tercihleriyle şekillenen akımlar oluşmuştur. Bu gelişmelerin oluşturduğu zihinsel değişim halk grupları üzerinde gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Müzik, Giysi, Popüler.

CHANGE IN MUSIC AND THE EFFECT OF COMMUNITY WEARING SINCE THE EARLY 1900'S

Presented by Didem EROL

Abstract

During 20th century many areas in all over the world especially western countries effected by industrialization. The rapidly developing in technology and industrialization effected also music ranging. With the changing music branch gained popularity over the group of listeners by creating groups and artists. This groups and artists effected listeners with imitation.

1900 to present with changing social and sociological phenomena creating a huge impact on all branches of art, created by these developments effected the phenomenon of mental change in music. Music trends occurred by people motivation to imitation, desires and admiration. Mental changes created by these developments on public groups was observed.

Key Words: Music, Clothing, Popular.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
GİRİŞ.....	1
1.MÜZİĞİN TANIMI.....	2
1.1.Müziğin Doğuşu.....	2
1.2.Müziğin İnsan Üzerindeki Etkileri.....	4
1.3.Müziğin Giyim Üzerindeki Etkileri.....	6
2. 1910’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER.....	10
2.1. 1910’larda Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	12
2.1.1. Shimmy Dansı.	12
2.1.2. Ragtime Dansı.	14
2.1.3. Cakewalk Dansı	17
2.1.4. New Orleans Müziği.....	21

3.1920’LERDE SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER.....	26
3.1. 1920 Müziği Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	27
3.1.1. Charleston Dansı.....	27
4.1930’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER.....	33
4.1.1930’larda Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	34
4.1.1.Swing Dansı.....	34
5.1940’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER	36
5.1. 1940’larda Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	38
5.1.1 Bob Stil Akımı.....	44
5.1.2. Zoot Suit	46
6.1950’LERDE SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER	51
6.1.1950’lerde Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	52
6.1.1. Ritim ve Blues(Rhythm and Blues) Müzik Akımı.....	52
6.1.2. Teddy Boy Akımı.....	53
6.1.3. Stilyagi Akımı.....	56
6.1.4. Elvis Presley.....	58

7.1960’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER.....	63
7.1. 1960’larda Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	66
7.1.1.Beatles Akımı.....	67
7.1.2.Hippi Akımı.....	70
7.1.3. Mod Akımı.....	74
8.1970’LERDE SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER	76
8.1. 1970’lerde Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	78
8.1.1. Punk Müzik Akımı.....	78
8.1.2. Raggae Müzik Akımı.....	85
8.1.3.Hip Hop Müzik Akımı	93
9.1980’LERDE SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER	98
9.1. 1980’lerde Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	100
9.1.1. Rock’n Roll Müzik Akımı.....	102
9.1.2.Heavy Metal Müzik Akımı	107
9.1.3. Glam Metal Müzik Akımı.....	110
9.1.4. Hard Rock Müzik Akımı.....	107
9.1.5. Progressive Rock Müzik Akımı.....	117

10. 1990’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER.....	118
10.1. 1990’larda Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları.....	119
10.1.1.Gotik Müzik Akımı.....	120
10.1.2. Grunge Rock Müzik Akımı.....	124
11. 2000’Lİ YILLARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER.....	127
11.1.2000’li yıllarda müzik ve Etkilediği giyim Tarzları	128
11.1.1.Madonna.....	130
11.1.2. Michael Jackson.....	133
11.1.3..Lady Gaga.....	136
13.SONUÇ.....	138
KAYNAKLAR.....	141
TEZ KAYNAKLARI.....	143
WEB KAYNAKLARI.....	144

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil.1. Hippi Gençliği.....	7
Şekil.2. I.Dünya Savaşı Sonrası Kadın ve Erkek Giyimi.....	11
Şekil.3. Shimmy Dansı	12
Şekil.4. Shimmy Dans Kostüüi	13
Şekil.5. Ragtime Dans Ayakkabısı	14
Şekil.6. Amerikan Ragtime Modası.....	15
Şekil.7. Ragtime Dansı	16
Şekil.8. Ragtime Dansı.....	16
Şekil.9. Cake Walk Dansı Figürleri	17
Şekil.10. Kek Dans Gerilim Yürüyüşü	18
Şekil.11 Josephine Baker 1939 Paris.....	19
Şekil.12. Josephine Baker Saç Stili.....	19
Şekil.13. Prada 2011 Bahar Cake Walk Koleksiyonu.....	20
Şekil.14. Prada 2011 Bahar Cake Walk Koleksiyonu	20
Şekil.15. Blues Orkestrası.....	22
Şekil.16. Big Band Orkestraları.....	23
Şekil.17. Ziegfeld Follies Müzikali.....	24
Şekil.18. Ziegfeld Revüsü 1920.....	25
Şekil.19. Ziegfeld Revüsü Dansçısı	25

Şekil.20. Charleston Dans Kıyafeti.....	27
Şekil.21. Josephine Baker Charleston Dans Kıyafeti.....	29
Şekil.22. Charleston Dans Kostümleri.....	30
Şekil.23. Charleston Dans Ayakkabısı.....	31
Şekil.24. Swing Dans.....	35
Şekil.25. Swing Dans	35
Şekil.26. Frank Sinatra.....	40
Şekil.27. Frank Sinatra, Dean Martin	41
Şekil.28. Bill Haley.....	42
Şekil.29. Bill Haley, Elvis Presley.....	42
Şekil.30. Bill Haley Saç Stili.....	43
Şekil.31. Bob Stil Tarzı Dizzy Gillespie	44
Şekil.32. Bebop Dans.....	45
Şekil.33. Dizzy Gillespie Hayranları.....	46
Şekil.34. Cab Calloway Zoot Suit Giyim Tarzı	47
Şekil.35. Zoot Suit Giyim Tarzı.....	48
Şekil.36. Sarı Zoot Suit Modası.....	49
Şekil.37. Zoot Suit Giyinen Gençler.....	50
Şekil.38. Teddy Boys Giyim Tarzı.....	53
Şekil.39. Teddy Boys Giyim Tarzı	54
Şekil.40. .Teddy Boy Erkek Giyim Tarzı	55
Şekil.41. .Teddy Boy Giyim Tarzı	55

Şekil.42. Stilyagi Gençliği.....	56
Şekil.43. Stilyagi	57
Şekil.44. Elvis Presley Kostümü.....	58
Şekil.45. Elvis Presley	59
Şekil.46. Elvis Presley	60
Şekil.47. Elvis Presley	60
Şekil.48. Elvis Presley	61
Şekil.49. Rock'n Roll Deri Ceketİ	62
Şekil.50. Rolling Stones Grubu	66
Şekil.51. Beatles Grubu.....	68
Şekil.52. Beatles Grubu	69
Şekil.53. Hippi Kız.....	71
Şekil.54. Hippi Gençliği.....	72
Şekil.55. Hippi Modası.....	73
Şekil.56. David Bowie.....	74
Şekil.57. Mod Tarzı Giyinen Gençler.....	75
Şekil.58. Punk Giyimi.....	80
Şekil.59. Punk Gençliği.....	80
Şekil.60. Punk Kızları.....	81
Şekil.61. Vivienne Westwood.....	82
Şekil.62. Punk Giyim Tarzı.....	83

Şekil.63. Punk Ayakkabı.....	84
Şekil.64. Gaye Adverd.....	85
Şekil.65. Punk Rock	86
Şekil.66. David Bowie ve Mick Ronson.....	87
Şekil.67. David Bowie.....	87
Şekil.68. David Bowie	88
Şekil.69. David Bowie	89
Şekil.70. Rastalı Genç.....	90
Şekil.71. Bob Marley Rastalı Saç Stili.....	91
Şekil.72. James Brown.....	92
Şekil.73. Break Dansçısı	94
Şekil.74. Hip Hop Ayakkabısı.....	95
Şekil.75. Run-DMC Grubu.....	96
Şekil.76. Break Dans B-Girl.....	97
Şekil.77. Ska Müziği ve Harry Bellefonte ve Orkestrası.....	100
Şekil.78. Slick Rick.....	101
Şekil.79. Rock'n Roll Dans	104
Şekil.80. Rock'n Roll Gençleri.....	106
Şekil.81. Rob Halford.....	108
Şekil.82. Alexi Laiho.....	110
Şekil.83. Glam Metal Giyinen Gençler	111
Şekil.84. Heavy Metal Ceketİ.....	113

Şekil.85. Megadeth.....	114
Şekil.86. Thrash Metal	114
Şekil.87. Sex Pistols Grubu.....	115
Şekil.88. Kiss Grubu.....	116
Şekil.89. Quenn Grubu.....	116
Şekil.90. Progressive Rock Dream Theater Grubu.....	117
Şekil.91. Marilyn Manson.....	120
Şekil.92. Gotik Tarz.....	121
Şekil.93. Gotik Giyim Tarzı.....	122
Şekil.94. Gotik Giyim Tarzı.....	123
Şekil.95. Gotik Tasarımlar.....	123
Şekil.96. Grunge Akımı Giysileri.....	124
Şekil.97. Kurt Cobain.....	125
Şekil.98. Grunge Akımı Giysileri.....	126
Şekil.99. Grunge Akımı Giysileri.....	126
Şekil.100. Madonna.....	130
Şekil.101. Madonna.....	131
Şekil.102. Madonna.....	132
Şekil.103. Michael Jackson.....	133
Şekil.104. Michael Jackson.....	134
Şekil.105. Michael Jackson.....	134
Şekil.106. Balmain Koleksiyonu.....	135

Şekil.107. Michael Jackson Ceketİ.....	135
Şekil.108. Michael Jackson.....	135
Şekil.109. Lady Gaga.....	136
Şekil.110. Lady Gaga Hayranları.....	137
Şekil.111. Lady Gaga Hayranları.....	137
Şekil.112. Lady Gaga Hayranları.....	137
Şekil.113. Lady Gaga Hayranları.....	137

Giriş

İnsanın varoluşundan bu yana giyinme, örtünme bir ihtiyaç olmuş, toplumsal statü, yaş, cinsiyet, ekonomik ve sosyolojik şartlar ve mesleklerin üzerinde belirleyici olmuştur. Giysilerimiz yetiştiğimiz toplumun, edindiğimiz kültürel birikimin, dinsel kavramların hatta dinlediğimiz müziğin hakkında geniş çağrışımlar yaratır. Toplumların çağlar boyu geçirdiği savaşlar, ekonomik bunalımlar, siyasi ve politik olaylar, nüfus, statü ve farklılaşan geleneksel biçimler insanlar üzerinde değişimler yaratmış, giyimin meydana getirdiği imajlar ve çağrışımlar pek çok olguda olduğu gibi müzik olgusu üzerinde de kendini göstermiştir.

Müzik var olduğundan bu yana, içerisinde ki tınılar ve insan ruhunun üzerindeki etkilerini günümüzde de sürdürmektedir. Modern çağımızın teknolojik hızıyla giderek şekillenen müzik olgusu dinleyicisi üzerinde farklı etkiler yaratarak stil ikonu sıfatıyla giyimle bir araya gelmiştir. Bu bağlamda gelişen müzik-giyim ilişkisi idol olmuş ses sanatçıları üzerinden topluma yansımış, toplumlar bu yansıma ile alt kültürleriyle beraber siyasal tavır ve tepkilerini aktarmışlardır.

1.MÜZİK VE ETKİLERİ

Müzik, seslerin, duygu ve düşünceler yoluyla düzenlenerek anlamlı ve biçimli titreşimler kazandırılmış halidir.

Müzik, kendi içinde ne anlattığından çok dinleyicisine hangi anlamlar yüklediği önemli olan bir sanat dalıdır.

Müzik toplum içinde üretildiğine göre kökleri toplum içindedir. Kültür ile sıkı ilişkileri vardır. “çünkü müzik, sadece dinlenmesi güzel olan bir şey değildir. Tam tersine kültürün içine gömülmüştür.”(Davis,1997, s.28).

Her yapılan müzik, tarihi sürecinin içinde toplumun yapısıyla şekillenir. Müzisyen eserini sunar, anlamı dinleyici tarafından estetik yargılarla algılanır. Müziğin ortaya koyduğu beğeniye dinleyici kendi yaşamına toplumsal, ekonomik, siyasi görüşleri ve giyimine yönelik olarak, aktararak bir anlam katar.

1.1.Müziğin Doğuşu

Doğanın bizlere sunduğu çeşitlilik, müziğin varoluşunun sebebi olmuş, gök gürültüsü, suyun akışı, hayvan sesleri, müziğin doğuşunu gerçekleştirmiştir.

Doğanın ses malzemesi insanların yeni yaratılar oluşturmaya, kendi kendine sesini keşfetmesine ve müziksel ifadeleri bulmasına yardımcı olmuştur. Haberleşmede, avcılıkta, matem ve törensel ihtiyaçlarda kullanılan ses olmuş hatta bu ihtiyaçları karşılayan bir araç olmuştur.

Bazı araştırmacılara göre müziğin zevk alma yönünden çok büyüleme aracı olarak kullanıldığı her türlü doğa olaylarına, hayvan saldırılarına ya da korunma olasılıklı sebeplere etki yapmak amaçlı çıktığı kabul edilir.

Her ne olursa olsun insan belirli bir ritim algısına sahip olduğu için, kendi vücudundan edindiğı gırtlak sesi, alkış sesi vb. sesleri algılayarak tekrarlarından çıkan güdüleri yaşamsal olarak algıladığı mevsimler, gece gündüz, üreme, açma, solma şeklindeki olaylarla bağdaştırmış ve müziğı zenginleştirmiştir.

Zamanla hayvanların kemiklerini boynuzlarını ve kamışları delerek, gerilmiş derilere çeşitli kemiklerle vurarak aletler üretmişler ritim duygularını doğanın ve kendilerinin onlara verdikleri algılama yetileriyle zenginleştirmişlerdir. Daha sonraları insanın fiziksel gelişiminden ziyade psikolojik gelişimi hızlanınca algı ve etkileşimleri yenileşen müzikler yaratılmaya başlanıp çeşitli çalgılar geliştirilmiştir.

Araştırmalarda ilk uygarlıklar da dinsel törenler, şiir ayinleri ve koronun söylediğı dualarla birlikte kültürel yaşam müzikle birlikte gelişmiştir.

İlk sanatçılar, kutsal yazılardan derledikleri sözlerle, söyledikleri ilahi melodilerle halk olmuştur. Müzik kiliseye kadar sızdığında dinsel törenler çalgıların kiliseden içeriye girmesiyle müzik artık dinsel kaygılardan yana kişisel davranışların oluşturduğu bir sanat olmuştur.

1.2.Müziğin İnsan Üzerindeki Etkileri.

Müzik yaşamımız boyunca, hayatımızın her alanında televizyonda, evde, okulda, sokakta, bizimle birlikte.

Müziğin insanlar üzerindeki faydalarının anne karnındayken annesinin kalp atışlarını hissetmeye başlamasıyla ve ilerleyen yaşlarda bu ritmik bağın giderek şekillenmesiyle boyutlarının büyüklüğü ile görülmüştür. Hızlı okuma, yazma, öğrenme gücü çeken çocukların eğitimlerinde ve bilişsel düşünme kabiliyetlerini arttırmada müziğin etkilerini görmekteyiz. Bilim adamları müzikle uğraşan insanların beyin aktivitelerinin artmakta olduğunu, görsel işitsel organlarının bu ritmik bağlarla büyüdüğünü ve diğer insanlara göre beyinlerinin daha büyük olduğunu gözlemlemişlerdir.

Yapılan araştırmalara göre 6. Ve 7. Aylarda anne karnındaki bebeğin, sesleri işittiği, dinletilen müziğin bebek gelişimde psikolojik, bedensel ve bilişsel etkilerinin olumlu yönde geliştiğini tespit etmişlerdir. 0-3 yaş aralığında bedensel gelişimin tamamlandığı, 0-4 yaş aralığında dil kabiliyetlerinin geliştiği ve 8 yaşına kadar zihinsel gelişiminin olduğu aralıklarda müziğin olumlu etkilerinin olduğunu, klasik müzik dinletilen bebeklerde bu süreçlerin daha iyi geliştiği, kalp atışlarının düzenli ve davranışlarının uyumlu olduğu hatta strese daha hızlı arındıkları ortaya çıkartılmıştır.

Duygu insan üzerindeki etkisini müzikle tanımlamakta, bizi uyaran duyularımızı müzikle gidermektedir.

“Müzik kültürel bir olay ya da ürün olarak tek başına varolabilen (konser, sokak yorumu, kendi kendine söyleme ve çalma, plaklar, kasetler, kompakt diskler vs.); bir başka araç için içerik odağı olarak işlev gören (radyo, müzik klipi, bazı filmler); ya da bir başka eserin ya da etkinliğin genel estetiğine ve anlamına katkıda bulunan (televizyon ve sinema için fon müziği, kilise ayinleri, düğünler, cenaze törenleri, sportif olaylarda eşlik unsuru vs.) benzersiz bir sembolik anlatım biçimidir.” (Lull, 2000s.34).

Müzik toplumsal açıdan bakıldığında ortak duygu ve düşüncelerimizin yansıdığı bir araçtır. Müziğin toplum yaşamının da ki önemli işlevleri arasında, birlikte müzik yaparak toplumlar arasında ki bağı kuvvetlendirmek, sevgi, doğa, yurt gibi olguları arttırmak ve bu bağlarla bireyler arasında ki ilişkiyi kurmak.

Tarihsel süreçlere bakıldığında marşlardan, işçi şarkılarından, savaş şarkılarından ve birçok devrimin iz bıraktığı devrim şarkılarından bunu anlamaktayız.

Müziğin toplumsal açıdan işlevleri ve bireyler arasındaki bağları ortak duygu ve düşünceler birliğinin sağlanmasından doğmuştur. Modern çağımızın teknolojik hızı bu bağların giderek yaygınlaşmasını ve Dünya'yı ortak müzikal bağlarla kurmasını pekiştirmiştir.

Müzik günümüzde popüler kültürün taşıyıcı öğelerinden olmuştur. Reklam, eğlence, medya, sinema gibi pek çok sektörde müziği duymaktayız. Gelişen teknolojiyle beraber, cafede, sinemada, otobüste, cadde de, alışverişte kısaca her yerde müziğe kolay ulaşabilme imkânlarının artması bizim müzikle iç içe olmayı sağlamıştır.

“Müzik kullanıcının kontrolü altındadır. İnsanlar sevdikleri şarkıyı tekrar tekrar ve istedikleri yerde dinleyebilmektedir. Bu nedenle müziği kullanan kişinin kendisi bizzat aktif bir müzik kullanıcısıdır. Böylelikle kullanıcı müziğin iletişimsel bir rol oynadığı bağlamlar üzerinde büyük bir kontrol gücüne sahip olmaktadır.” (Lull, 2000,s.39).

1.3.Müziğin Giyim Üzerindeki Etkileri.

İnsanın varoluşundan bu yana gelen giyim olgusu başlangıçta örtünme güdüsünden kaynaklanan bir ihtiyaç olmuş; cinsiyet, yaş çevre, mevsim, sosyal oluşum, ekonomik şartlar ve mesleklerin etkisiyle estetik olma içgüdüsünün de içinde bulunduğu etkilerle giyim terimini oluşturmuştur.

Çağdaş batı kültürünün soluksuz geniş alanında kıyafet konusu çeşitlilik göstermekte, farklı giysi seçenekleriyle onları giyenler ve seyredenlerin sürekli anlamlar yaratabildiğini görmekteyiz. Giydiğimiz giysiler yaşadığımız zamana, dinlediğimiz müziğe, yetiştiğimiz kültüre ve içerisinde bulunduğumuz toplumsal yargılara göre hatta içerisinde dinin etkilerini bile katabileceğimiz geniş yaklaşımlara göre çağrışımlar yaratır. “Kıyafetin taşıdığı anlamların kültürel olduğunu söylemekten başka yapacak şey yoktur; tıpkı etrafında ortak anlayışlar bulunduğunu varsayabileceğimiz her şeyin (yediğimiz yiyeceğin, dinlediğimiz müziğin, mobilyalarımızın, sağlık konusunda ki inanışlarımızın, özetle simgesel evrenimizin toplamının)kültürel olması gibi.” (Davis,1997, s. 24).

Aynı kıyafet simgelerinin genel olarak insanlar tarafından aynı şekilde yorumlanmamasının güçlükleri, gösteren ve gösterilen ilişki içinde değişkendir.

Şekil 1.Hippi Gençliği

Kaynak: Maness, D. (1967). *Hippi Tarihi*. Golden Gate Park Sanfırancisco Halk Kütüphanesi. (09.05.2013) tarihinde http://www.huffingtonpost.com/2012/10/15/haight-ashbury-in-the-1960s_n_1967664.html#slide=1643266’ den alındı.

Hippi’nin uzun saçları ve oluşturduğu giysiler onun zannınca cinsiyetçi toplumdan kurtulmanın bir ifadesi olarak görülürken muhafazakâr toplumlarda pasaklılık şeklinde algılanması sınıf ve statü ayrımlarının yapıldığı kıyafetin rolüne önem veren toplumların özellikle batıda ki moda anlayışlarının kabul gördüğü de bilinmektedir. (şekil.1)

“Kıyafet tarzlarının farklı toplumlardan gruplardan farklı tepkiler alabileceği görüşü, kıyafet kodunun ve onu etkileyen moda akımının bir başka ayırıcı özelliğini ortaya koyar.” (Davis,1997, s.22).

Bir müzik parçası, bir müzik hareketi, bir ortam, bir surat ifadesi, adımların farklı yürüyüş tarzıyla atılması ya da dantel parçasının gereksiz bir yerdeki ifadesi hatta umarsızca bağlanmış bir ayakkabı bağcığı bile bizi farklı anlamlar çıkarabileceğimiz eksik kodlama ifadesiyle tabir edilen anlamlara yöneltir.

Moda öncelikle bireysel bir olay olduğu için psikolojik bir temelde genişler ve moda halini aldıktan sonra sosyolojik bir yapıya kavuşarak her iki olayı da doğrular nitelikte olur.

Psikoloji açısından bakıldığında modanın esası “toplumda üste çıkma ve üstünlük duygularının tatminidir.” (Gürsoy,2010, s.15).

nce modacılar bir obje oluşturur, bu farklı obje modaya karşı duyarlı ve tarz sahibi olan tüketici kitlesine aktarılır, beğenilir ve alınır. Sosyal grup bunu taklit eder ve moda yayılmaya başlar, uyum ve benzeşme artar, alışkanlıklar yaratılır. Ardından moda doygunluk noktasına gelir ve inişe geçer, bu noktada yeni bir moda anlayışı ortaya çıkar ve moda kendini yeniler.

Modanın toplumsal sınıfla olan dialoğu bir takım sebeplerle bağdaştırılabilir. Örneğin; politik ve ideolojik eğilimler, kişiliklerimiz, cinsellik, cinsiyet, iş, yaş, günlük yaşanılan etkiler, giysilerimizde rol oynar ve modaya toplumsal bir sosyolojik kavramı katar.

“Kıyafet tarzı ile modanın bir toplumun bütün yeleri için aynı zaman diliminde aynı anlamı taşımadığını, o yüzden de üste giyilen şeyin kolaylıkla toplumdaki sınıf ve statü sınırlarının simgesel dayanağı oluverdiğini anlamaktayız.” (Davis, 1997, s. 20).

Giyimin bireysel bir olay olduğu ve altında psikolojik sebepli temellerde genişlediği kanısı giyimin dilini toplumsal görgüyle bağdaştırarak taklit unsurlu sosyal gruplar yaratabileceğini de söylemek mümkündür.

“1833 yılında Charles Darwin, Ateş Arazisi’nde yaptığı araştırmalarda, soğuk havalarda bile insanların çıplak gezdiklerini ama yüzlerini ve vücutlarını boyadıklarını; yüzlerine, kulaklarına, burunlarına boyunlarına, ellerine çok çeşitli, renkli, basit ama güzel süsler taktıklarını gördü. O noktadan itibaren de insanları modaya iten psikolojik yaklaşımın, önce koruma, sonra utanma, ama mutlaka süslenme olduğunu ortaya çıkardı. Modada üç ana faktör her zaman önemli: Tabiat etkilerine karşı koruma, çıplak gezilemeyeceği için giyinme, tamamen psikolojik ve içten gelen bir takım dürtüler ile süslenme.” (Gürsoy, 2010, s. 18).

Bu yaklaşıma dayanarak giyimin hangi ihtiyaçlar doğrultusunda çıktığı, hangi etkenler altında kalarak insanlığın moda faktörüne eğilim gösterdiğini anlamaktayız.

“Daha süslü ve daha sade giyinme karşıtlığı demokratik toplumlarda daha yaygın olarak görölmektedir. Kişinin çevresindekileri ne ölçüde görüp geçirmiş olduğuna göre bunların her ikisi de statünün yanlış anlaşılması ve yanlış yorumlanması konusunda sayısız tehlikeye açıktır; çoğu kimsenin, her durum için geçerli kıyafet kodu neyse ona uyma çabasında olmasının nedeni belki de budur.” (Davis,1997, s.80).

2. 1910’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

I.Dünya Savaşı, 1914’te Avrupa’da başlayarak sanayileşmenin hızla artması sebebiyle sömürgeci devletlerin çıkar çatışması sonucu oluşmuş 20. Yüzyılın o güne kadar görülmemiş en büyük savaşı olarak kabul edilmiştir.

Almanya ve İtalya 1871’de Avrupa’nın en güçlü devletleri arasında yer almayı “Devlet Birliği” sürecinde gerçekleştirerek kısa bir zaman dilimi içerisinde Almanya-İtalya, Avusturya- Macaristan arasında bir ittifak oluşturarak Doğu Avrupa, balkanlar ve Kuzey Afrika’ya göz koymuşlardır. İspanya ve İtalya ekonomik durum açısından diğer devletlerden daha güçsüzdür ve üstelik 20. Yy başlarından itibaren işçiler ve köylüler bu kargaşadan hoşnutsuzlardır. İtalya’nın engelleri, kilisenin gücü altında ezilmiştir. Çünkü farklı açıdan liberal görüşler Fransa’nın tutum almasına sebep olmuştur. 1905’ten itibaren eğitimden başlanarak hukuk olmak üzere laiklik gerçekleştirilerek kilise saf dışı bırakılmıştır. Siyasal yapı dünya üzerindeki bütün devletlerin farklı sorunları olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Avrupa’da Krallar, imparatorlar egemenlik sürerken 1905’ de Rusya devletinde parlamento işlemeye başlayarak sosyal demokratlar kültür sanat, anayasalar, toplumsal değişiklikler konularında çaba gösterdiler. Hem içeriden hem dışarıdan milliyetçi ve yurtsever duyguları körükleyerek bazı muhalefetleri bastırmaya, bazı rakiplerine üstünlük sağlamaya çabalamışlardır.

Birinci Dünya Savaşı bütün imparatorlukları felsefik bir çöküşe hazırlarken, savaşa giden milyonlarca insan ve onların gayretleri minnet duymanın sınırlarında bekliyordu. İnsanlar yeni bir yasayla kurulacak bir sistemin düşüncesini bilinçsizce kuşku içinde bir hiçmişçesine yaşıyordu.

I.Dünya Savaşının ortaya çıkışı pek çok akımı etkilemiş bundan moda da nasibini almıştır. Birçok ressam, yazar, tasarımcı mecburi askeri hizmet görevine gitmiştir. Ülkelerin sanat, kültür ve sürekli değişiklik isteyen moda ve bununla değişen dünya görüşü ressamların bile tuvallerine yansımış edebiyatın özentili, süslü biyografisinden tamamen uzaklaşmıştır. “Kısacası sanat; halkın tutumunu ve davranışlarını etkileyecek bir araç olarak görüldü ve ancak hükümetin onayladığı davalara hizmet edeceği düşünülen yapıtların gün ışığına çıkmasına izin verildi.” (Şenel, 2004, s. 792).

I.Dünya Savaşı sonucunda azalan bir erkek nüfus toplumsal statüyü etkilemiş, erkek birey yerine çalıştırılmak zorunda kalan kadınlar, anneler, eşler, kızlar yeni elbiselere ihtiyaç duymuşlardır. Bu durum giderek artan, yas tutan kadınlar dahil geçim sıkıntısı çekmedikleri gözlemlense de doğal olarak tek renkçiliğe bürünen bir biçimde giyinmeyi başlatmıştır. 1920’li yıllarda savaştan etkilenen erkek nüfusun yerini alan çalışan kadınların kıyafetleri çalışmaya uygun hale geldi. Coco Chanel atölyesini Biarritz’ de faaliyete geçtiği sıralarda büyük cepli jarse ceketler ve tunikler tasarlamıştır. Süsten uzak, tek renkli kıyafetler ve kullanışlı giysilere ihtiyacı olan kadınlar hem ekonomik hem fonksiyonel çizgilere sahip kıyafetler tercih etmişlerdir.

Şekil 2. 1910 1.Dünya Savaşı Savaş Sonrası Kadın ve Erkek Giyimi

Kaynak: 1900-1910 Modası Toronto Şehir Arşivleri. (09.05.2013).

<http://reeraw.tumblr.com/post/55114132/city-of-toronto-archives-1900-1910-fashion>’ den alındı.

Birinci Dünya Savaşı boyunca İngiliz kadınları savaş gereçlerinin üretildiği fabrikalarda çalışmış, branda bezinden bir pantolon ve iş önlüğünden oluşan tulumlar giymişlerdir. Tecrit edilmiş bölgelerde ise bloomer giyilmiş orta sınıf kadınlarının bu giysiyi terk etmesi çiftçi kesiminde yaşayan kadınların giymesine engel olmamıştır. Fransız kadınlar ise 1810'da yasaklanmasına rağmen kömür madenlerinde kömür çekiciler olarak çalışmayı sürdürmüş, erkek pantolonu ve diğer erkek giysileri içinde oldukları gözlemlenmiştir.

2.1. 1910'larda Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları

2.1.1. Shimmy Dansı.

Doğanın betimlediği vahşilik, doğallık, uyum, içgüdüler, hayvansal dürtüler, bunun yanında endüstri ve gelişen teknolojinin her birinin yaydığı kavram 'ritim' olmuştur. Bu deneyim alanları modern dansların çizgisini oluşturmaktadır.

Şekil 3. Shimmy Dansı

Kaynak: Dansçı Gilda Gri Londra. 1928. *Shimmy Dansı*. (11.05.2013) tarihinde <http://www.npr.org/blogs/therecord/2013/02/20/172517323/long-before-the-harlem-shake-we-did-the-shimmy> 'den alındı.

Siyah Amerikalıların dans etme kültürünün getirmiş olduğu bir dans olarak bilinen Shimmy dansı, kent soylu kesimin vals dansının yerine rakip olarak çıkmıştır. “ Shimmy” danslarında çiftler karşılıklı duruyorlar ve bütün uvuzlarını sürekli hareket ettiriyorlardı. Dans esnasında ayakuçları bitişik kalıyor, dizler hafif bükülüyor ve ayak topukları ritmine göre değişerek, dışa çevriliyordu.

“Ayakların bu hareketinin etkisiyle kalça kemiği kavisler çiziyor ve bedenin üst tarafı da titremeler çalkalanmalarla hareketi tamamlıyordu.” (Wicke,2006,s.134)

Şekil 4. Shimmy Dans Kostümü

Kaynak: Dansçı Gilda Gri 1919. *Shimmy Dans Kostümü*. (11.10.2013) tarihinde http://www.swing-time.fr/danses_swing.html#Sommaire’ den alındı.

Rahat ve hareket özgürlüğünü kısıtlamayacak şekillerde giydikleri kıyafetleri sallanan vücudu göstermek amaçlı firfırları olan daha çok etek altına şort giyilmesiyle oluşturulmuş çizgilere sahiptir.

“Shimmy, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra Amerika’dan ithal edilen caz müziğinin etkisiyle gerçekleşen müzik devrimiyle de bütünleşmektedir. Telli çalgıların egemen olduğu büyük dans orkestraları, genellikle lüks otellerin akşamüstü çaylarında ve akşamları düzenlenen danslı eğlencelerinde, vals, polka, kadril ve galop için müzik yapmışlardır.” (Wicke,2006, s.138)

2.1.2. Ragtime Dansı.

1900'ler çağında, müzikal açıdan elektrikli kayıt sistemiyle devrim olmakta, artık müzik normal bir reklam niteliğini taşımaktadır. Müzik kitleler tarafından dinlenen en önemli özelliklere sahip olmakta, özellikle popülerliği artan bir beğeni haline gelmektedir.

(1890-1900) Ragtime 19 YY.' da ABD'nin güneyinde Afro Amerikan müziğine yeni bir ses olarak ortaya çıktı. 1865 Amerikan iç savaşının sonucunda belirli bir kısım askerin bitpazarlarından aldığı çalgılarla bando marşları çalmalarıyla başlayan bir müzik ortaya çıktı. Tınsal özellikleri kazıp koparılmış zaman anlamını taşıdığı için Ragtime adını aldı. Ragtime aslında bir piyano stilidir. Keskin vuruşlu ve halk şarkılarına özgü melodisi vardır. New Orleans'ın çok çeşitli müzik türlerinin birbiriyle karışımından "New Orleans Stil" müzik ortaya çıktı.

"Zenciler bu müziği çalarken beyazlar ırkçı yargılarını unutarak bu müziği dinliyor taklit ediyor ve dixieband adı verilen cazı doğuruyorlardı. 20 yüzyılın ilk on yılında "ragtime", ikinci on yılında da "New Orleans" stilinin egemen olduğunu görüyoruz." (Müzik Ansiklopedisi, Cilt 1. s.247).

Dizlerin yukarıya doğru çekilmesi, ayakların yerde sürüklenmesi, arkaya ve öne doğru eğilmeler, tehlikeli hareketleri sebebiyle ancak cesur kişilerin şov gösterileriyle sunuluyordu.

Şekil 5. Ragtime Dans Ayakkabısı

Kaynak: 1914. *Ragtime Dansı*. (09.08.2012) tarihinde http://socialdance.stanford.edu/syllabi/ragtime_dance.htm adresinden alındı.

Şekil 6. Amerikan Ragtime Modası

Kaynak: 1913. *Ragtime dans modası*. (11.05.2013) tarihinde http://socialdance.stanford.edu/vintage/Ragtime_attire.htm’ den alındı.

Ragtime döneminde sınıfsal ayrışmalar üst sınıf ve alt sınıf vatandaşlar arasında oldukça fark edilmiştir. Üst sınıf kadınlar uzun beyaz elbiseler giyerek beyaz kapalı yakalar ve büyük beyaz şapkalar takmışlardır.

Erkekler ise takım elbise giyiyor, papyonu aksesuar olarak takıyorlardı. Afrikalı Amerikalılar ragtime müzik çalan kulüplere giderken daha canlı ve parlak elbiseler giyiyorlardı. Melon şapkalar ve yelekler erkeklerin tercih ettikleri kıyafetler arasında yer alıyordu.

Etekler hareket özgürlüğünü kısıtlamayacak özellikte bazen şifon dantel veya akordeon pilili kombinazon şeklinde giyilmektedir. Ön yırtmaçtan ise iç etek gösterilmektedir. Erkekler beyaz papyon, beyaz yelek ve siyah resmi bir smokin giymektedirler.

Şekil 7. Ragtime Dansı

Kaynak: Ocak 1914 Paris. *Ragtime Dansı*. (11.05.2013) tarihinde http://socialdance.stanford.edu/vintage/Ragtime_attire.htm’ den alındı.

Şekil 8. Ragtime Dansı

Kaynak: Ekim 1913 Paris. *Ragtime Dansı*. (11.05.2013) tarihinde http://socialdance.stanford.edu/syllabi/ragtime_dance.htm’den alındı.

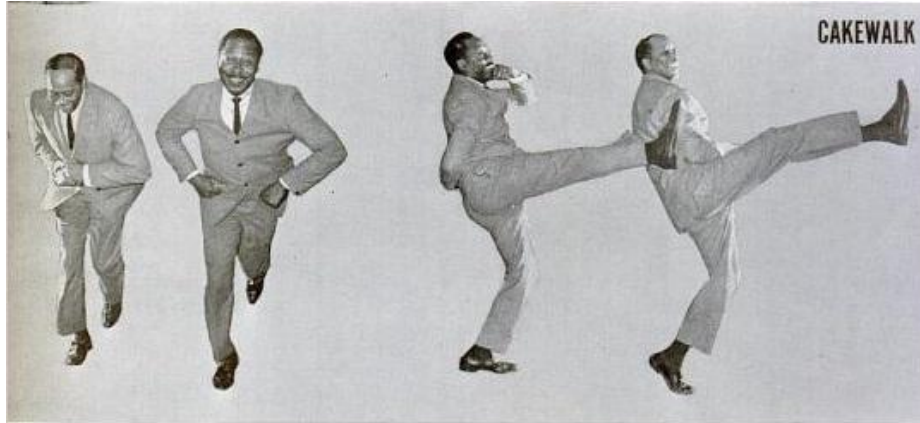
Ragtime dansının akabinde Schieber adıyla tanımlanan, kadın ve erkeğin bacaklarının birbirlerine değerek bir düğüm oluştururcasına yapılan bir dans ortaya çıktı.

Yaşam koşullarının sebepleri nedeniyle kısa süreli zevklere eğilim gösteren bir sosyal ortamın izlerini bu danslarda hissetmekteyiz. Birçok dans türü cazı etkilemiş bunlar arasında, Polka'ya, Cakewalk, One-Step dansları da vardır.

2.1.3. Cakewalk Dansı

1904 yıllarında ragtime dansının çeşidi olarak bilinen ve kek yürüyüşüyle adını buradan alan cake walk Paris dans salonlarında gösterilmiştir

Cake walk dansı; siyahların köle olarak çalıştırılmaya başladıkları dönemde ortaya çıkmıştır. Çalıştıkları çiftliklerde efendilerinin onlara verdiği eskimiş giysileri giyerek dalga geçiyor, “kek yürüyüşü” adı verdikleri yürüyüş ile alkışlar topluyorlarmış. Bu esnada gösterdikleri hareketler ve akrobasi gibi beceriler “cake walk” dansının çıkmasına sebep olmuştur.

Şekil 9. Cake Walk Dans Figürleri

Kaynak: Ağustos 1961 Ebony Dergisi s.32. (28.05.2013) tarihinde <http://www.ebony.com/archives#axzz2U24Elpm7>’ den alındı.

Bu dönemde pek çok dans türü cazı etkilemiş ragtime dansıyla ve giyimiyle Josephine Baker Amerikan kültürünün en canlı simgesi haline gelmiştir. Ragtime'ın en ünlü bestecisi Scott Joplin'de, 1868-1917 yılları arasında hayatını sürdürmüş, serbest doğaçlama esnasında ürettiği 600'den fazla eser bestelemiştir.

Şekil 11. Josephine Baker 1939 Paris.

Kaynak: 1939 Paris. (10.05.2013) tarihinde <http://fionatimantti.blogspot.com/2013/04/when-flappers-ruled-earth-how-dance.html>' den alındı.

Şekil 12. Josephine Baker Saç stili.

Kaynak: 1935 Josephine Baker Saç stili. (11.05.2013) tarihinde <http://massimocasagrande.blogspot.com/2010/10/hair-la-baker.html>' den alındı.

Prada İlkbahar Yaz 2011 koleksiyonunda sanatçı Joshephine Baker'in saç stilini örnek alarak koleksiyonunu oluşturmuştur.

Şekil 13. Prada 2011 Bahar Cake Walk Koleksiyonu

Kaynak: Prada 2011 İlkbahar /Yaz Cake Walk koleksiyonu (11.05.2013)tarihinde <http://www.vogue.co.uk/fashion/spring-summer-2011/ready-to-wear/prada/close-up-photos/gallery/534172>' den alındı.

Şekil 14. Prada 2011 Bahar Cake Walk Koleksiyonu

Kaynak: Prada 2011 İlkbahar /Yaz Cake Walk koleksiyonu (11.05.2013)tarihinde <http://www.vogue.co.uk/fashion/spring-summer-2011/ready-to-wear/prada/close-up-photos/gallery/534172>' den alındı.

2.1.4.New Orleans Müziği.

New Orleans’ ta yaşayan İspanyol, Fransız, Alman, Slav, İrlandalı ve İngilizler, Afrika’dan getirtilen köleler İspanya ve Fransa’nın egemenliği altındaydılar. Her bir topluluk dil farkı nedeniyle kendi müziklerini dinlediler. Dans ettiler ve giderek kendi aralarında kaynaşan bir müzik *ambiyansına dönüştüler. Kilise de ki ilahiler, ayin törenleri pek çok değişimler sergileyen dinsel müzik eserleri ve çok sesli örnekleriyle New Orleans 30 orkestrasıyla varlığını önemli kılmıştır.

“Caz yorumlama stilinin ortaya çıkmasının gerçek nedeni, faker denilen, nota okumayı bilmeyen müzikçilerin, parçaları kulaktan duydukları gibi çalmaları ve devamını getiremedikleri zaman da doğan boşlukları doğaçlamalarla doldurmalarıdır.” (Wicke, 2006, s.157).

New Orleans müziği kornet, klarnet ve trombondan oluşan çalgılarla çalınmaktadır. Saksafon daha sonra bu çalgılar arasına katılmıştır.

Chicago’daki en önemli caz orkestraları olarak; “King Oliver Orkestrası, Louis Armstrong’un “Hot Five” (Ateşli Beşli) ve “Hot Seven” (Ateşli Yedili) adlı Orkestraları, Jelly Roll Morton’ın “Red Hot Peppers”ı ve Johnny Dodds’ın “New Orleans Wonderers”ı sıralanabilir.” (Keseroğlu, 2005, s. 15).

New Orleans cazı zencilerindi. Ancak beyazların da bu cazdan zevk almaları sonucu, Dixiland cazı doğdu. Dixiland Cazı’nı beyazlar çalıyordu. “Bu cazda, daha az anlatımlı, buna karşın teknik ustalığı daha belirgin bir çalma türü oluştu. En ünlü caz grupları; Papa, Original Dixiland Jazz Band ile New Orleans Rhythm Kings’tir.” (Yurga,2005,s.105)

**Ambiyans: Hava. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

Şekil 15. Blues Orkestrası

Kaynak: 1905. *Cazın Tarihçesi*. Blues Müzisyenleri; Ma Rainey, Bessie. Fotoğraf: The Bolden Band. (10.06.2012)tarinde <http://bohlener.stereomecmuasi.com/2011/10/caz-n-tarihcesi.html>’ den alındı.

Bir söylence olarak gelen cazın New Orleans’da doğduğu tezi daha önce Çürütülmüş olsa da, bu müziğin New Orleans’da daha da berraklaştığı gerçeği göz ardı edilemez. “Kırsal kesimde siyahların çalışırlarken söyledikleri “Worksong”ları (iş şarkıları), açık hava ayinlerinde söylenen “Spirituel”ler, eski ilkel “Blues” Şarkıları, gibi elemanlar gerçek cazın berraklaşmasında katkısı büyük olan Etkenlerdir.” (Keseroğlu, 2005, s.15).

Şekil 16. Big Band Orkestraları

Kaynak: 1921 Paul Whiteman & The Band (11.05.2013) tarihinde <http://bohlener.stereomecmuasi.com/2011/10/caz-n-tarihcesi.html>’ de alındı.

Klasik ragtime danslarının asimile edilmesi sonucunda birçok dans ortaya çıkmıştır. 19. Yüzyılda varlığını gösteren ve 20 yüzyıla kadar devam eden vals, Amerikan kökenli one step dansı, cake walk ve foxtrot dansları salon dansları arasına yerleşmiştir.

1913’te Florenz Ziegfeld Revüsü komedyenlerinden Harry Fox New York’ ta gösterisinde bu dansı tanıtmış 1917 yılına kadar tüm dünyaya yayılmıştır. Açık uzun adımlar eşliğinde yumuşak bir dans olup, sırtı açık, bel çizgisine kadar oturan ve kalçayı saran, etek kısmında volanları olan kat kat görünümleriyle dönemin kadın modasını etkilemiş, bu danslarda giyilen kostümler salon balo dansı olarak halkın üzerinde büyük ilgiyle karşılanmıştır.

Şekil 17. Ziegfeld Follies Müzikali

Kaynak: 1920. Dansçı Edward Thayer Monroe. *Ziegefelde Follies Müzeikali*. (11.05.2013) tarihinde <http://ziegfeld-follies.tumblr.com/page/2>’ den alındı.

20.yüzyılda Amerika’da gerçekleştirilen çeşitli dans ve sahne gösterilerinden oluşan Ziegfeld Follies (1907-1931) müzikali dönemin en iyi şov gösterilerini sunarak halkın ilgi alanını bu yöne doğru çekmiştir. Avrupa’dan gelen en iyi şarkıcılar, en iyi bütçe, en iyi *starlar ve şaşalı kostümlerle dolu bir müzikaldir.

*Star: Yıldız. *Güncel Türkçe Sözlük*. <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

Şekil 18. Ziegfeld Revüsü

Kaynak: 1920. Dansçı Myrna Darby. Ziegfeld Revüsü. Fotoğraf: Alfred Cheney Johnston. (1920 12.02.2013) tarihinde <http://mothgirlwings.tumblr.com/post/1319632657/ziegfeld-follies-myrna-darby-1920s-photo>’ den alındı.

Şekil 19. Ziegfeld Revüsü Dansçısı

Kaynak: 1921. Dansçı & Aktrist Geneva Mitchell. Ziegfeld Revüsü. Fotoğraf Edward Thayer Monroe. (12.02.2013) tarihinde <http://blackandwhiteandwtf.tumblr.com/post/14346937748/aliaena-ziegfeld-follies-showgirl-and-film>’ den alındı.

3. 1920' LERDE SOSYOLOJİK VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

20'li yıllarda erkek görünümlü bayanlar çoğunlukta, erkekler azınlıktaydı. Genç yaşta cephede bir çok erkek ölmüştü. 1925'e kadar kadınlar erkek görünümünü benimsemişler terziler ve modacılar bu görünüm karşısında tereddüte düşmüşlerdir.

Erkek kıyafetlerinde hasır şapkalar çok yaygınlaşmış, ceketler ve pantolonlar oldukça bollaşmıştı. "19. yüzyılın Dandy erkeği modelinin yanı sıra, Charlie Chaplin'in şarlotiplerinde ki salaş dağınık erkek kıyafetleri de moda oldu. Erkekler ve kadınlar arasında sigara içmek çok yaygınlaşmaya başladı." (Pektaş, 2006, s.125).

1929'da New York başta olmak üzere Avrupa kadar uzanan işsizlik enflasyonu kadınların dikiş makinesine yönelmesine, zarif tuvaletlerin dikilmesine ve kadın ölçülerinin göz ardı edilmesine sebep oldu.

"19.yüzyıl, toplumunun bozulan alışkanlıklarının arasındaki sınırı belirledi. At arabasının yerini otomobil, kabarık saçların yerini kısa saçlar, uzun kuyruklu eteğin yerini diz hizasında ki etek aldı." (Akatlı, 2001,s. 20).

"1926'da kadınlar ilk kez dizlerinin üstüne çıkan elbise giymişlerdir. Bu, modern moda konsepti olan Flapper'ın ortaya çıktığı dönemdir. Bob Stil saç kesimi 1914'te New York'ta sosyete dansçısı Irene Castle tarafından tanıtılmıştır. Irene Castle ise, bu saç modelini Avrupa turunda, modaya uyan Parislilerde görmüştür. Bu yıllardaki basit süslet, kadına korseleri bırakarak ve belleri rahatlatarak sadece fiziksel değil, çok büyük bir sosyal özgürlükte vermiştir." (Yüksel,2006, s.161)

3.1. 1920'lerde Müzik ve Etkilediği Giyim Tarzları

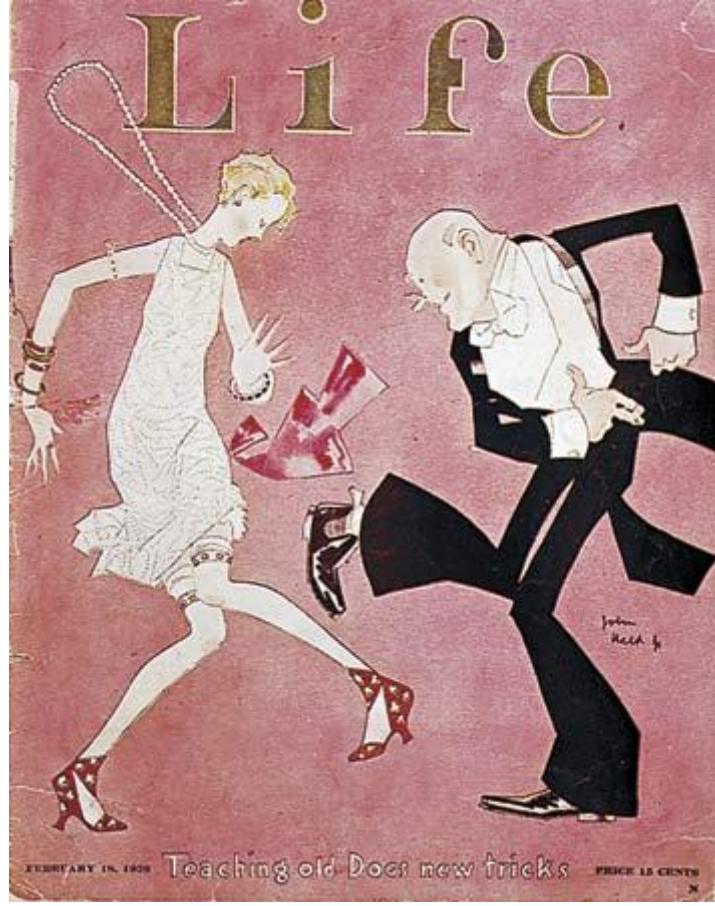
3.1.1.Çarliston Dansı

20'li yılların ortalarında çarliston dansı tüm dansları geride bırakmıştır. “Çarliston dansı 1924 yılında Brodway'deki Colonial Theatre'de sahneye konan Cecil Mack ve James P.Johnson'a ait Runnin' Wild adlı negro mzikalinde “Çarliston” adlı bir şarkı eşliğinde ilk defa gösterildi ve ozamandan sonra da adı bu şekilde kaldı.” (Wicke,2006, s.151)

şekil 20. Çarliston Dans Kıyafeti.

Kaynak: 1926. Alman Tarihi Müzesi Koleksiyonları. *Çarliston Dans Kostümleri* (12..05.2013) tarihinde .http://www.dhm.de/ENGLISH/sammlungen/alltag2/textilien/84_140.html’ den alındı.

Şekil 20. Çarliston Dansı

Kaynak: Illustrator John Held. 1926. Magazin Dergi Kapağı. *Çarliston Dans*. (11.05.2013) tarihinde <http://kids.britannica.com/comptons/art-144937/John-Held-Jr>’ den alındı.

Hareket özgürlüğünü kısıtlamayacak rahat ayakkabılar tercih edilmiştir. Etek boyları ilk kez diz altına kadar inmiştir. Eteklerde boncuklar, kat kat ifade veren tasarımlar ve boncukların sarktığı püsküllü etekler giyilmiştir.

“Çarliston kıyafetlerinin özellikleri; belsiz ve göğüssüz elbise, kauçuk trikodan bir kuşak, jarse tipi “Petit Bateau” (küçük gemi) tarzı bir külot, hatta sutyen yerine siluetin çift cinsiyetliliğini belirginleştiren sıkı bir bant bulunmaktaydı.” (Baudot, 2001, s.98).

Şekil 21. Joshephine Baker Çarliston Kıyafeti

Kaynak: 1926. Josephine Baker. Folies Bergere (Paris Müzikali). *Çarliston dansı*. (11.05.2013) tarihinde <http://weheartvintage.co/>’ den alındı.

Joshephine Baker sahnesinde etekleri püsküllü, gövdesiz ve püsküllü çarliston kıyafeti giyerek danslarını sergilemiştir.(şekil.21)

“1920’lerin ortalarında, caz ve Çarliston, tüm bir nesli etkisi altına alır. Çarliston, fokstrot dansının hızlı bir versiyonu olarak Güney Carolina’da ortaya çıktıktan sonra adlandırılır. Step hareketleriyle uluslar arası bir çılgınlık haline gelen Çarliston en popüler dans olur. Hızla dünya şehirlerine yayılır. O günlerdeki bir deyişe göre iki tip kadın vardır; Çarliston bilenler ve bilmeyenler. Bilenler, daha sonra Çarliston olarak adandırılan nispeten kısa ve püsküllü etekler giyinerek, genellikle hareketli figürlerini dans pistinde daha da zengin gösterecek uzun ve dar ipek fularlar ve gösterişli sallantılı kolyeler ve mücevherler kullanmışlardır.” (Yüksel, 2006, s.165).

Yeni olan arliston dansı modanın farklı kapılarını aralamış oldu. Kolalı yakalar, sımsıkı korseli beller bu yeni anlayışa çok ters düşmekteydi. Yeni çizilmiş bir moda anlayışı beraberinde beğeniyle karşılanan giyimin danslara olan hayranlık ve kitle artışını gerçekleştirmişti. Dolgun kabarık göğüsler, sımsıkı bir bel yerini ufak ve bedensel cazibeye bırakırken kolalı yakalar yerini bedene oturan ama salaş çizgileri olan giysilere bırakmıştır.

Şekil 22. arliston Dans Kostümleri

Kaynak: Dansçılar; Anita Page, Joan Crawford, and Dorothy Sebastian. 1928. Kostüm David Cox. (10.05.2013) tarihinde <http://fashionhistorian.net/blog/2012/05/14/joan-crawford-costumes-and-publicity-in-our-dancing-daughters-1928/> den alındı.

Çarliston caz dansıdır. ABD'nin güneyindeki eyaletlerde bilinen Afrika kökenli bir danstır. Ayak vurma ve el çırpımlarla oluşturulmuş ezgileri vardır. Dans sırasında kıyafetlerdeki püsküllerin hareket etmesi müziğin ezgileriyle uyum içerisinde. Düz ve rahat ayakkabı giymişlerdir.

“Ayakkabı stilleri özellikle Çarliston gibi geçici modadan etkilenir, önu kapalı ve düşük topuklu ayakkabılar yaygınlaşır. Çarliston ayakkabıda parmağı hedefleyen tek çizgi ve tek minik kaplama bir düğme ile oluşan ayakkabı en uygun modeldir.” (Yüksel,2006 s.189).

Şekil 23. Çarliston Dans Ayakkabısı

Kaynak : 1928 Çarliston Dans Ayakkabısı. İtalyan Ayakkabısının Tarihi, Sanat ve Modası. Sergi 28 Şubat Cema Alışveriş Merkezi. (06.06.2012)tarihinde <http://www.durubutik.com/page/24>’ den alındı.

20 yüzyıl’ da müzik adına yeni arayışlar başlamıştır. I.Dünya Savaşından kısa süre sonra radyo yayınlarının dinlenme oranları artmıştır. Müzikal komedi, caz müziği ve pop müzik kitlelere ızlı bir şekilde iletilmiştir. Çağdaş müzik akımları giderek her ülkede farklı akımlar oluşturmuştur.

Çağdaş müzik akımlarının tümüne içinde farklı akımları barındırdığından çağdaş müzik adı verilmektedir. 20.yüzyıl müziği bu bakımdan çağdaş müzik akımları çerçevesinde zengin bir dönemdir. Her ülkede farklı bir akım oluşturan 20.yüzyılı şöyle sıralayabiliriz.

“Örneğin:

Sosyalist ülkelerde “toplumsal gerçekçi müzik akımı”;

Kapitalist ülkelerde “caz müzik akımı”;

Almanya ve İtalya’da “faşist müzik akımı”;

Bağımsızlığına yeni kavuşan ülkelerde “ulusal müzik akımı”;

Deneyciliğe karşı gelen “yeni-klasik müzik akımı”;

19.yüzyılın devamı olan “romantik müzik akımı”.

Müzik türleri 20.yüzyıl’da ki kadar hiç bir tarih döneminde görülmedik şekillerde fazla üretildi. Ekonomik sebepler, kültürel değişimler, toplumsal gerçekler ve çeşitlendirilen birçok sebep kısaca 20.yüzyıl’ da ne varsa müziğe yansıdı.” (Kaygısız, 1999, s.256).

4. 1930'LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

1929 dünya ekonomik bunalımı Amerika' da borsanın çöküşü ile sanayileşmiş ülkeleri etkileyen özellikle kuzey Amerika ve Avrupa'yı da içene alan bir buhran gerçekleşmiştir. II. Dünya Savaşının başlıca nedeni olacak bu çöküş dünya üzerindeki toplam üretimin % 40 lara varan oranında azalmasına sebep olacaktır.

Wall Street bunalımı banka iflaslarının yaşanmasına ve 8 milyon insanın işsiz kalmasına yol açmıştır. Bununla bağlantılı olarak giyim endüstrisi bütçe daralmasına sebep oldu. Hazır giyime olan rağbet azalarak, stillerdeki değişiklikler gözle görülür şekilde değişmiştir.

Sesli sinemanın yükselişi, Greta Garbo, Douglas Fairbanks, Marlene Dietrich, Jean Crawford, Jean Harlow gibi sinema yıldızlarının giyime verdikleri önem modaya doğrudan etkilemiş halk bu değişimi kendi kıyafetlerine yansıtmıştır.

Tüm kadınların *idolü haline gelen bu yıldızların sinemada giydikleri her şey, halleri tavırları kısa sürede moda olmaya başlamıştı. “Kadın silüetinde göğüs çıkıntısı, bel girintisi ve kalça genişliğiyle ancak doğal bir incelikle dişi görüntü yine geri gelmişti.”(Pektaş,2006,s:135)

İki savaşın arasındaki 30'lu yıllar sanayinin gelişmesiyle tekstil sektörü ilerlemeye başlamıştır. Erkek giysilerinde Amerikan stili yaygınlaşmış geniş yakalı gömlekler, dar pantolonlar giyilmiştir.

İdol: Örnek alınan, hayranlık duyulan kimse. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

4.1.1930'larda Müzik ve Etkilediği Giyim Tarzları

1933'te Hitler yönetime geçtikten sonra Almanya, İtalya ve Avrupa'ya baskılar yapıyor, ırkçı, saldırgan ve Yahudi düşmanı içerik taşıyan yerel, askeri, politik şarkı ve marşlar yayılsın isteniyordu. Bu eserlerin çoğunu müzikal değerleri yoktu ve etkileyicilikleri fazlaydı.

Almanya'da kısa sürede ırkçı-şoven, saldırgan şarkı ve marşlar yayıldı. Dietrich Eckart ile Kleo Pleyer'in şiirleri Naziler için bulunmaz malzemeydi.

4.1.1.Swing Dansı

Swing Amerikada' ki orkestraların gitar yerine *banjo, **kontrbas yerine ***tubaların kullanımıyla oluşmuş büyük orkestrada ortaya çıkmıştır. Swing (sallanmak) anlamına gelmektedir. Cazdaki ritim ve melodilerin adıdır.

Caz ilk öncelerinde insanların dans etmek için kullandıkları bir müzikti. Fakat danstaki değişiklikler ve dansın kazandırdığı biçimler cazın bütün evriminin değişmesinde etken olmuştur. Caz müziğinde büyük caz orkestraların oluşması bu dönemde olmuştur. Bing Band denilen bu orkestralar Amerikan film sektörüne bile girmiştir. Lois Armstrong, Roy Eldridge, Glenn Miller, Colemas Havvkins, Lester Young, Josephine Baker, Bessie Smith gibi ünlü sanatçılar bu dönemde yetişmiştir.

banjo: Amerika zencilerinin çaldığı gitar biçiminde, madenî gövdesi olan beş veya daha çok telli bir müzik aleti. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

kontrbas: Keman türünden, en kalın sesli yaylı saz. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

tuba: Bakır üflemeli çalgılar arasında sesi en kalın olanıdır. Üflemeli bir çalgıdır. Vikipedi Özgür Ansiklopedi. <http://tr.wikipedia.org/wiki>

Şekil 24. Swing Dans

Kaynak: Vernon ve Irene Castle. 1915. Fotoğraf Moffett. (11.05.2013) tarihinde http://www.swing-time.fr/danses_swing.html#Sommaire den alındı.

Swinge göre kıyafetler dikilmiş dans sırasında hareket özgürlüğünü kısıtlamayacak formlarda giysiler tercih edilmiştir. Kadınlar bel hizasına oturan ve diz altında sonlanan, aşağı doğru volanlı etekler giymişlerdir. Bluzlerini bazen bebe yakalı bazen sıfır yakalı tercih ederek eteklerinin içine sokulmuş tarzda kullanmışlardır. Burnu açık ayıkkabıların içine bilekte biten çoraplar giyerek swing tarzın modasını oluşturmuşlardır.

Şekil 25. Swing Dans

Kaynak: Ocak 1949 Paris. *Swing Dans* (11.05.2013) tarihinde http://www.swing-time.fr/danses_swing.html#sommaire de alındı.

5.1940’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

II. Dünya Savaşı; Sovyetler Birliği, Amerika Birleşik Devletler, Almanya, İtalya, Japonya, Fransa’nın katıldığı, ekonomik, bilimsel, endüstriyel güçlerin hiçbir sivil ya da askeri kaynak farklılığı gözetmeksizin gerçekleştirdiği bir savaştır.

1933’ de Adolf Hitler önderliğinde Naziler iktidara gelmiştir. Adolf Hitler Japonya ve İtalya ile üçlü Mihver adı verilen bir birleşmeyle savaş açmıştır. ABD başkanı Truman; Pasifikteki savaşın direnişini kırmak için 6 Ağustos’ta Hiroşima, 9Ağustos 1945’te Nagasaki’ ye atom bombasını atarak 280 bin sivilin ölmesine ve on binlerce kişinin sakat almasına sebebiyet vermiştir.

Teknoloji ve sanat yeni ve farklı buluşlarıyla koşmaya başlarken 1950 ve 1960’larda bilimsel atılımlar ön plana çıkmıştır. Atmosferin ve uzayın keşfi bize, pek çok yeni bilgi edindirirken aya yapılan ilk başarılı inişlerde bilimsel araştırmaların ilerlemesini sağladı. Böylelikle uzayı keşfetme diğer olgulara etki ederek örneğin; teknoloji alanında olduğu gibi bazı önemli uygulamaları da beraberinde getirdi.

Kitle iletişim araçlarının etkilediği kent toplumlarında ve etki alanlarının genişlediği düşünüldüğünde yeni bir kültür döneminin başlangıcı olduğu ve bunun radyo, sinema ve erken tarihte siyasal yaşam üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Bu kitle araçları siyasal yaşam etkilerinden ziyade sınıf farklılıklarının ve yerel farklılıkların sınırlandırılmasını yıkarak tüm toplumu ortak bir düzeyde birleştirdi. Ticari reklamcılık tepkileri harekete geçirdi. “Özellikle televizyon kanallarındaki yabancı dizi ve filmler Amerikan ve Avrupa hayat tarzının giyim ve kuşam anlayışının batılı olmayan ülkelere taşınmasında etkili olmaktadır.”(Barbarosoğlu, Fatma, 2004, s.18)

Savaş sonrası tüm dünyayı etkileyen ekonomik kriz, tekstili de etkileyerek yeni malzeme arayışını gerektirmiştir. Her şey karneyle alınıyor Nazi rejimiyle yıkılan Bauhaus Okulu kapatılıp Avrupa’da ki tüm komünist işçi blokları yıkılarak kentsel bir değişim gerçekleşmiştir.

Kıyafetlere getirilen sınırlamalar katı kurallarla belirleniyor, golf toplarıyla gaz maskeleri ve ipek ipliklerden paraşüt yapılıyordu. “Savaş sırasında bulunmaz ipek çoraplar yerini, dikiş yerine bir kalem çizgisine, apartman topuklu ayakkabılar tahta topuklara bırakmıştı. Savaşın getirdiği sıkıntılar modada tüketimi değil, yeniden üretimi körükledi. Yarat, yap, tamir et ilkesiyle eski giysilerin elden geçirip, kumaşları ters düz edip yeniden imal edildiği, rengi solan kumaşların boyatıldığı, yetişkin giysilerinin çocuklara uyarlandığı bir dönem olmuştu.” (Pektaş Hafize, s.129).

Kadınlar savaşa giden erkeklerin yerini alarak çalışmaya başlamış bu durum neticesinde kadınlara karşı olan ayrımcılık azalarak kadınların iş gücü verimliliği artmıştır.

İki büyük dünya savaşının arasındaki barış yılları gergin bir dönemin yaşandığı ve güçler dengesinin değişime gittiği yıllardı. “Birbirine komşu olan devletler bile son derece kapalı siyasetler izliyorlardı. Müzik tarihi kanalıdan bakıldığında bu ayrımlaşma birbirinden farklı pek çok üslubun ortaya çıkmasını beraberinde getirmekteydi.” (Boran ve Şentürkmez, 2007, s.261).

20.yüzyıl ikinci büyük savaşı birçok kayıp veren şehirle ve tarihi eserlerin ölmesi, konutların, fabrikaların yıkılmasıyla son bulurken, kitlesel göçler pek çok düşünür, aydın ve sanatçının kıtayı terk etmesine sebep olurken, iktidara gelen nazi partisinin gücü bu göçlerin Amerika Birleşik devletlerinin sanat merkezi haline gelmesini sağlamıştır.

“Bilgi aktarıları, ulaşım olanakları ve yaşam tarzı büyük ölçüde hızlandı. Sanat akımları da bu değişimlerden çeşitli biçimlerde etkilendi. Dünyanın bir yerinde yaratılan bir yapıt çok geçmeden başka bir ülkede haber oluyor, dinleniyor ya da seyrediliyordu. Böylece dünya ülkeleri arasındaki ilişki küresel bir karaktere büründü.” (Boran ve Şentürkmez, 2007, s.261).

5.1. 1940’larda Müzik ve Etkilediği Giyim Tarzları.

II. Dünya Savaşının etkileri özellikle Almanya’yı etkisi altına aldı. Halk bunalımı kaygı, kararsızlık öfke dolu kimi zaman boş vermiş ve kimi zamanda kendini eğlenceye vermişti. Ne büyük çapta bir eser dinleyecek hali vardı ne de bu gelen ucuzluğu değiştirmeye. Ard arda gelen savaş yıkıntılarının yanında mekanikleşmiş, rasyonelleşmiş durumlar insanların, bireylerin parçalanmasına sebep olmuştur. Bu sanat anlayışı aşağıya düştükçe yeni ve işlevsel bir müzik anlayışı içine girilmiştir. İşlevsel bir müzik düşüncesi o toplumun içinde bulunduğu tüm nedenleri gerisinde bırakarak bir eser, müzikal bir piyes olmalıydı. Ve 20.yüzyıl’ı etkileyen birçok akımlar yani yenilikler ortaya çıktı. 20.yüzyıl’ da besteciler ve sanatçılar halk ezgilerinden ve ritimlerinden yararlandılar.

“20.yüzyılın şairlerinden Brecht, kahramanlarını fahişeler, katiller ve yeraltı dünyasının figürlerinden seçtiği müzikallerle kapitalist dünyayı alaya alarak Nazileri korkutan bağımsız fikirli bir komünistti. Brecht’in en doğrudan politik nitelikli şarkıları, fiyatların fırlaması üzerine yazılmış keskin bir parça olan ‘Arz-Talep(Tüccarın şarkısı)’ gibi şarkılardır:

When winter comes the coolies all need clothing

One must buy all the cotton and then keep

A firm hold on it.

When the cold weather comes

Clothing will cost

Kış soğuğu bastırınca herkes giyinmek ister

Tüm pamuğu almalı ve hemen saklamalı

Bir firma hemen kapatır pamuğu

Soğuklar bastırınca

Pahalanır giysiler.

Bu tip şarkı sözleri ya da soyup soğana çevrilmiş kadınlar, işsizlik ve savaş üzerine yazılmış parçalar, Kurt Weill ya da Hans Eisler tarafından aynı dramatik yapıyla bestelenmiş müziklerle seslendiriliyordu.”(Denselow,1993, s.20)

Teknolojik açıdan bakıldığında kayıt sistemleri, radyo ve televizyonun çağa getirdiği yenilikler dinleyici kitlesini oluşturmaya sebep olmuştur. Pek çok müzisyen ve besteci etkilendikleri birçok kategorinin koşuluyla; siyasal değişimler, farklı bölgeler, savaşlar ve düşünceler arayışlarındaki çeşitliliği getirmiştir.

“Kayıt teknolojisi ve daha hızlı iletişim, geleneksel kültürlerdeki farklılıkları inceleme ve anlamlandırma olanağı sağlamaktaydı. Yerel müzikleri arşivleme, belgeleme çalışmalarında kayıt teknikleri çok önemli bir atılımdı. Bu sayede halk müzikleri sadece kopyalama yöntemiyle belgelenmiyor aynı zamanda ses kaydı yapılıyordu ve bu da kaynakları bilimsel yollarla inceleme imkanını doğuruyordu. Besteciler bu yolla kendi tonal ve ritmik dillerini yeni üsluplarla genişletme imkânı bulmuşlardı.” (Boran ve Şentürkmez, 2007, s.236).

Aynı zamanda nükleer enerjinin buluşu bulması ilk nükleer bombayı yapmak yolunda kullanılmış ve savaş çağı tüm dünyayı etkileyen bir olguya dönüşmüştür.

Kitle iletişim araçları kent toplumlarında yeni bir kültür döneminin başlangıcı olmuştur. Radyo, sinema ve erken tarihte siyasal yaşam üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Bu kitle iletişim araçları siyasal yaşam etkilerinden ziyade sınıf farklılıklarının ve yerel farklılıkların sınırlandırılmasını yıkarak tüm toplumu ortak bir düzeyde birleştirmiştir.

“Özellikle televizyon kanallarında ki yabancı dizi ve filmler Amerikan ve Avrupa hayat tarzının giyim ve kuşam anlayışının batılı olmayan ülkelere taşınmasında etkili olmuştur.”(Barbarosoğlu, Fatma. 2004, s.31)

20 yüzyılın tanınan en büyük starlarından biri olarak kabul edilen Frank Sinatra savaş dönemi ve sonrası giydiği kıyafetleriyle göze çarpmaktadır. Takımlarının cebinde ki özenle katlanmış mendilleri, kimi zaman tercih ettiği ipekli kravatları, yüksek bel pantolonları ve altın kol düğmeleriyle stilini belli etmiştir. Ayrıca fötr şapkasıyla tanınan Frank Sinatra saç kesimiyle de ikon olmuş sanatçılar arasına girmiştir. Bebop ve swing müziğinin ritimleriyle desteklenen oluşturmuş olduğu dış görünüşüyle farklı bir kültür yaratmıştır.

Şekil 26. Frank Sinetra

Kaynak: 1947. New York Liederkrantz Salonu'nda Frank Sinatra. Fotoğraf Liederkrantz Hall. (William P. Gottlieb Koleksiyon) (22.02.2013) tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/File:Frank_Sinatra_by_Gottlieb_c1947-2.jpg den alındı.

1940' ların en popüler şarkıcısı olarak nitelendirilen; Frank Sinatra, *‘‘duck-tail’’ kesimli saç sitilinin modelliğini yapmıştır.

**Duck Tail: 1950' Li Yıllarda Ördek Kuyruğu Adı Verilen Saç Stili*
[Http://Www.Nedirmedemek.Com/Ducktail-Nedir-Ducktail-Ne-Demek](http://www.Nedirmedemek.Com/Ducktail-Nedir-Ducktail-Ne-Demek)

Şekil 27. Dean Martin, Frank Sinatra

Kaynak: 1960. Dean Martin, Sammy Davis, Jr, Frank Sinatra. Fotoğraf Michael Ochs.(11.05.2013) tarihinde <http://theselvedgeyard.wordpress.com/2009/12/30/i-dont-want-anybody-in-here-without-coats-and-ties-sinatra-snapped/>’ den alındı.

Frank Sinatra gibi savaş sonrası sanatçılarından olan Dean Martin, özen göstererek takmış olduğu cep mendilleri ve şık takım elbiseleriyle dönemin erkek modasında idol olmuştur.

“Ses sistemlerinin yetersizliği sebebiyle daha önceleri ancak küçük kapalı salonlarda icra edilebilen müzik, ses yükselticilerinin niteliklerinin artırılmasıyla daha büyük kitlelere ulaşır şhale gelmiş ve kayıt teknolojisinin gelişimi ile daha önce olanaklı olmayan çok kanallı kayıt yapma gibi devrim niteliğindeki yenilikler, müzik tüketicisine sanatçıların en iyi performanslarının sunulabilmesini mümkün kılmıştır.” (Özen,2010, s.61).

Şekil 28. Bill Haley

Kaynak: 1958. Bill Haley Ve Gitaristi Franny Beecher (sağda), Almanya. (17.04.2013) tarihinde <http://commons.wikimedia.org/wiki/file:billhaley&frannybeecher.jpg>’ den alınmıştır.

Şekil 29. Bill Haley & Elvis Presley

Kaynak: 1955. Cleveland. Fotoğraf Corbis. (10.05.2013) tarihinde <http://theselvedgeyard.wordpress.com/2010/10/30/before-elvis-there-was-nothing/>’ den alındı.

Bill Haley Gitar ve ağız mızıkası çalarak *western şarkıları söylemiştir. Haley, 1945 yılında “Candy Kisses” adlı şarkısıyla tanınmıştır. Giydiği ekoseli ceketler ve taktığı papyonuyla dönemin erkek modasını yansıtmıştır. Dağınık, kıvrıkcık saçlarıyla ikon olmayı başarmıştır.

“Bill Haley nükleer silahların tüm dehşetinin Hiroşima ve Nagazaki’de kanıtlanmış olmasına karşın, silahı bir şaka olarak görüyor ilk Rock’n Roll kuşağının yumuşak, canlandırıcı marşı olan (ve tüm zamanların en fazla satan rock’n roll hiti olmayı hak eden) ‘Rock Around the Clock’un arka yüzünde Haley bir R&B şarkısı söylüyordu: ‘Thirteen Women’ (Onüç Kadın). Hiroşima’dan dokuz yıl sonra kaydedilen, rock’n roll’un nükleer tartışmaya bu ilk katkısı sadece tek bir erkek ve onüç kadını hayatta bırakan bir nükleer patlamanın güzelliği ile ilgili kaçıkça bir parçaydı.” (Denselow,1993, s.17).

Şekil 30. Bill Halley Saç Stili

Kaynak: 2010-2011 Fendi Sonbahar- Kış Defilesi. (10.05.2013) tarihinde <http://genericfashiongroup3.blogspot.com/2010/12/subculture-teddy-boys.html>’ den alındı.

*Western: batılı, batıya ait. <http://nedir.dictionarist.com/WESTERN>

5.1.1.Bobstil Akımı

Savaşın bitmesi kadın modasından ziyade erkek modasında da gözle görülür değişime gitmiştir. Erkeklerin bobstil adı verdikleri bir moda dalgasını taşıdıkları görülür. Omuzlar vatkalı, pantolonlar dar paçalı ve ipek mendilleri yaygın olarak görülmektedir. Bu değişimin savaş kıtlığına karşı bir değişim reaksiyonu olarak görülmüştür. Buna bağlı olarak erkek giyiminde uzun montlar tam kesim pantolonlar olarak şekillenmiştir.

Şekil 31. Bob Stil Tarzı Dizzy Gillespie

Kaynak: 1948. Fotoğraf Allan Grant.(07.05.2013)tarihinde <http://jazzinphoto.wordpress.com/category/be-bop/>’ den alındı.

Bebop müzik kralı Dizzy Gillespie, keçi sakalıyla ve gözlükleriyle bob stil tarzını yansıtan bir sanatçıdır. Şekil 31’de görüldüğü gibi hayranlarının takmış olduğu bereler gençlerin giyimlerinde görülmektedir.

Şekil 32. Bebop Dans.

Kaynak: 1953. Amsterdam. Fotoğraf Lood Van Bennekom (13.05.2013) tarihinde <http://jazzinphoto.wordpress.com/category/be-bop/>’ den alındı.

Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Thelonius Monk gibi sanatçıların temsil ettiği doğaçtan çalan solo çalgılarla yeni bir stil oluşturulmuştur. Caz sanatını diğerlerinden ayıran, insan sesleri, ağlama, homurdanma, duygusal tepkiler, haykırma, hatta hayvan seslerinin taklidi olan sesler bile içerisine girmiş tamamen doğaçlama stiller elde edilmiştir. Jazz insanların ilk defa dans etmesi için yapılmış bir müziktir.

Savaşın yaşandığı dönemlerde Frank Goodman tarafından söylenen duygusal savaş şarkılarıyla, savaşta her şeye karşı neşeli kalmanın ve morali yüksek tutmanın sözcüsü durumuna gelmiş olan ve sanki hep ebedi mutluluğu şakıyan The Andrews Sister gurbetteki erkekleri bekleyen ailelerin eşlerinin tercümanı olmuş Amerika’nın kültürel değişimini simgelemiştir.

“Minton’s Playhouse”da bir araya gelen caz müzisyenlerinden bazıları, trompetçi Dizzy Gillespie, alto saksofoncu Charlie Parker, davulcu Kenny Clarke, piyanist Thelonious Monk ve gitarist Charlie Christian’dır. Bu müzisyenler de “Bebop Stili”nin yaratıcıları olarak “Caz Müziği Tarihi”ndeki yerlerini almışlardır. (Keseroğlu,2005, s.27).

Amerikalı'lar bu dönemde, İngilizceyi ikiye bölmüşler, gizli kodlarla oluşturdukları Swing ve Jive Talk denilen ayrı bir İngilizce dili kullanmışlardır. Caz sanatçılarından biri olan Slim Gailard, yeni dilin inşasıyla müzikler yaparak bunu kitlelere yaymıştır.

Şekil 33. Dizzy Gillespie Hayranları.

Kaynak: 1948. Bir Gece Kulübü. Dizzy Gillespie Hayranları. Fotoğraf Allan Grant. (11.05.2013)tarihinde <http://jazzinphoto.wordpress.com/category/be-bop/>’ den alındı.

5.1.2. Zoot Suit Akımı

İkinci Dünya Savaşı siyah ve beyazlar arasında ırk ayrımının devam ettiği bir dönem olmuştur. Zoot suit giyimi siyahların ve latin kökenli insanların reddettikleri bir savaşa direnişlerini temsil etmiştir.

Zoot suit akımının belirleyici özellikleri kuşkusuz dönemin jazz sanatçılarının popülerliğinden çıkmış olmasıdır. Çok uzun ve bol ceketleri, büyük geniş uzun pantolonlar, kimi zaman ayak bileğinin on santim üzerindeki dar paçalı pantolonları, beyaz çoraplar, biryantinli perçemler, ince kravatlar, umursamaz tavırlarıyla ve abartılı giyim stilleriyle döneme damgasını vurmuşlardır.

Şekil 34. Cab Calloway Zoot Suit Giyim Tarzı.

Kaynak: 1938. Cab Calloway ve Ivie Anderson Burris. Jenkins stüdyosu. Fotoğraf Charles Peterson, (11.05.2013)tarihinde <http://www.tumblr.com/tagged/charles%20peterson?language=tr> TR’ den alındı.

*Zoot Suit’in en güzel örneği olan erkek sanatçılardan Cab Calloway, Stormy Weather filmiyle gösterime giren tüylü fötr şapkasıyla ve beyaz ayakkabılarıyla kombin yaptığı takımıyla ortaya çıkmıştır. Şekil 35’te görüldüğü gibi; Cab Calloway bu stilin en önemli müzisyenlerinden biridir.

Bu zor şartlar altında “ Afro Amerikalı “zoot suit” den esinlenen bir **za zou rüküşlüğü doğdu. Bu müzikal yansıma bir görünümü, bir ruh halini, bir ergenlik krizini tanımlıyordu. Bu aynı zamanda zorla dayatılmak istenenlere karşı kendi kurallarını uygulayan ve hakkını arayan gençliğin ilk hareketleriydi.” (Baudot, 2001,s.99)

**Zoot Suit: Havalı kıyafet <http://www.nedirnedemek.com/zoot-suit-nedir-zoot-suit>*

***Za Zou: Havalı Giyinen Bir Alt Kültür Gençliği<http://en.wikipedia.org/wiki/Zazou>*

Fransız ergenlerinin II. Dünya Savaşı sırasında giydikleri zazou suit (Fransa’da söyleniş ile) Afrika ve Meksika kökenli Amerikalıların ise zoot suit ifadesiyle daha sonraki kültürlerde bulunmayan toplumsal ve siyasi yan anlamlara sahiptirler.

Medyanın bu kadar önemli olmadığı dönemlerde bu tarz gurupların ileri kitlelere yayıldığı görülmemiştir. . Bunun nedeni ise bu kostümlerin o zamanlarda aşağı gruplarla sınırlı kalmış olmasıdır.”(Crane, 2003, s.239).

Şekil 35. Zoot Suit Giyim Tarzı

Kaynak: 1940 Zoot Suit. Ewing, E. (1992). *20.Yüzyıl Moda Tarihi*. (11.05.2013)tarihinde http://www.uvm.edu/landscape/dating/clothing_and_hair/1940s_clothing_men.php’ den alındı.

Marlene Dietrich giydiği geniş paçalı pantolonlarıyla ve savaştaki gençlere moral amaçlı söylediği savaş şarkılarıyla tanınmıştır.

“Şarkılarıyla tüm İngiltere’ye giderek Avrupa’da savaşanlara umut, sabır ve yiğitlik çağrıları yapmış efsane kadın, İngiliz şarkıcısı,”müttefiklerin sevgilisi” Vera Lynn o günlerin en popüler sanatçıları arasında yer almıştır.”(Dorsay,2003, s.54-55)

Şekil 36. Zoot Suit Modası.

Kaynak: 1943. Zoot Suit Giyinmiş Gençler. NewYork. Fotoğraf Bettmann Carbis(12.05.2013) tarihinde <http://theatreoffashion.files.wordpress.com/2011/01/street-style-zoot.jpg>’ den alındı.

Şekil 36-37’de görüldüğü gibi; “ Zoot suit tipik olarak vatkalı omuzlarıyla, dizlere kadar inen ceketleriyle ve paçalara doğru incelen pantolonlar tercih etmişlerdir. Parlak renklerde giyinerek; uygun bir şapka, altın köstekli saat ve takının adının ve soyadının baş harfleriyle süslenmiş bir kemerle tamamlanan zoot suit giyenin beyaz olmayan bir altkültüre ait olduğunu hemen belli eder.

Kostüm siyah kimliğin güçlü bir ifadesidir. “ köleliğin yıkıcı reddini temsil eder”. Bu takım “ belirli bir ırka, sınıfa, uzama, cinsiyete ve nesle özgü kimliği selamlayan bir kültürün şifresidir. Savaş sırasında, ABD ‘ nin doğu kıyısında zoot suit giyenleri esasında yaşam alanları ve toplumsal dünyaları kuzey doğudaki gettolarda sınırlandırılmış, işçi sınıfından zenci ve latin kökenli erkeklerdir ve zoot suit de bu çoklu kimlikleri egemen kültüre karşı birleştirme çabalarını yansıtır. (Crane, 2003, s.239-240).

Savaş sonrasında oluşan büyük değişim gençlerin bakımsız sokağa çıkmasının etkilerinden olmuştur. Sanki çorap varmışçasına bacağın arkasına çizilen uzunca çizgi, gazetelerden yapılan şapkalar bunlara örnektir. Ayrıca zazous’lar çeşitli kimyasal maddelerle sertleştirilmiş saç modelleriyle dönemsel akıma örnek olmuştur.

Zazou stilleri halkın arasında giyim biçimi olarak yayılmış erkek giyimini etkilemiştir. Bu etkiler ayakkabı biçimlerinin sivri uçlu tarzda seçtikleri, gömlek üzerine geyik derisinden dikilmiş yelekler giydikleri ve çok renkli giyindiklerini göstermektedir. Fransa’da erkeklerin ellerine şemsiye alarak çizgili ceketler giydikleri, kadınların ise; çizgili çoraplar giymesi Zoot Suit akımından etkilendiklerinin izleridir.

Şekil 37. Zoot Suit Giyinen Gençler

Kaynak: 1942 Zoot Suit Giyinen Gençler. Fotoğraf John Ferrell, 1942 John Ferrell (11.05.2013) tarihinde <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Zootsuit2.jpg>’ den alındı.

6. 1950' LERDE SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

Elektronik aletler insan hayatının gündelik yaşamına giderek sızıyor, televizyonlar, buzdolapları, ekmek kızartıcılar elektrikli süpürgeler teknolojinin ilerlediğini gösterirken, kentleşmede gelişme, iletişim olanaklarının artması ve tekstil endüstrisinde artış giyim anlayışını değiştiriyordu. Artık kadınlar giysilerini onarmaktan kurtulmuş yeni teknolojik imkânların sunduğu hazır giyim seçenekleriyle örneğin aşınmayan kolay yıkanan çoraplar, iç çamaşırları ve tuhafiyse sektörünün hızlı ilerleyişiyle birçok yenilikle tanışmışlardır. Kadınlara verilen seçme ve seçilme haklarıyla artık daha özgür yaşam koşulları sunulmuştur. Sanayi toplumunun gelişimiyle moda evleri yeni sezon ürünleri üreterek hazır giyim imparatorluğunu yaşamaya başlamışlardır.

Naylon kumaşın bulunması deniz tatillerini beraberinde getirirken spor gündelik hayata yavaşça girmiştir. İlk defa giyilen bikiniler plajlarda görülmeye başlanmış bronz tenin alt sınıf çağrışımı 1918de Cahanel'le yok olarak güneşte yanık ten moda olmuştur. Film yıldızlarının modayı etkilemesiyle sade kadın silüetleri ortaya çıkmıştır. Audrey Hepburn'un saç kesimi, Lauren Bacall ve Marliyn Monroe'nin giysileri, Grace Kelly'nin masum ifadeleri kadın görünümünde sembol olmuşlardır.

Amerika filmlerinde görülen baby doll adı verilen gecelikler, bluzler, cigarette tarzı pantolonlar ve çiçek motifleriyle süslenmiş dar kısa ceketler kadınsı detayları gösteriyordu. Hollywood filmleri ergen kesimin taklit anlayışını beraberinde getirmiş popüler müziğin sanatçılar üzerindeki giyim anlayışını farklı boyutlara taşımıştır.

“Bu filmlerde aktörler blucin, siyah deri ceket ve tişörtten oluşan bir kostüm giyerler. İşçi sınıfı gençliğinin hüsrânını çok etkili bir biçimde ifade eden bu filmler izleyicinin kendini filmdeki karakterlerle özdeşirmesine ve karşıtlıklarının ifadesi olarak onların giyim tarzlarını benimsemesine yol açar.”(Crane,2003, s.237).

Tarihte ilk defa alt sınıflar, gençlik yoluyla kendi modasını yaratıyordu. Artık gençler yetişkinleri ve zenginleri taklit etmiyordu. Hollywood asi gençlik filimlerinin yanı sıra yeni seks sembolleri de yaratmıştır.

Örneğin; “Marilyn Monroe, Brigitte Bardot, Ava Gardner, Jane Mansfield, Sofia Loren, Gina Lollobrigida, gibi iri göğüslü, ince belli, geniş kalçalı vahşi bir dişi görünüm temsil eden aktrislerin filmleri ilgi çekmiştir.” (Pektaş, 2006, s.135).

6.1.1950’lerde Müzik Ve Etkilediği Giyim Tarzları

6.1.1. Ritim ve Blues (Rhythm And Blues) Müzik Akımı.

Köle ticaretinin doğurduğu toplum koşulları ve bunların zenci ruhuna olan etkisi caza müziğin özü bakımından ayırıcı özelliğini vermiştir.

“Caz, türlü müziklerin bir araya gelip karışmasıyla ortaya çıkmış bir müziktir.” (Mimaroglu,2009, s.140).

“ Afrika müziğinin uzantısı olan köle şarkıları, İngiliz kilise müziği, Fransız sokak şarkıları, İspanyol sömürge müziği ve bir ölçüde de Kızıldereli müziği vardır. Bütün bu müzikal çeşitlilik, Amerikalı zencilerin potasında eritilerek etkili bir kırsal kesim zenci müziğine dönüşmüş, çeşni kazanan bu müziğe “Blues” denmiştir. Blues’u izleyen adım ise caz sanatıdır. Başka değişle Blues, kırsaldan kopup kente yerleştğinde “Jazz” adını almıştır.” (Say, 2010, s:185).

Miles Davis, John Lewis ve Loster Young’un cool soloları cool jazz dönemini başlatmış Tadd Dameron’ın da içinde bulunduğu bir stil gerçekleştirmiştir.

Amerika’nın batı kısmına kadar giden bu stil, beraberinde batı sahili cazı (west coast jazz) adıyla Hollywood film müziklerinin yapımcılarına kadar uzanmıştır. “Bunun sonucunda New York gerçek cazın başkenti olarak kalmıştır.” (Keseroğlu,2005, s.29).

Rock'n roll 50'li yıllarda yaygınlaşmıştır. Artık rhythm and blues'a rock roll denmektedir. Rhythm and blues adı, tamamen siyah grupların yaptığı müziği simgelemiştir. Rock'n roll adını almasıyla bu müzik siyah imajından kurtulmuştur.

“Rhythm and blues'dan rock'n roll'a geçiş döneminin en önemli isimleri, Chuck Berry, Buddy Holly, Fats Domino, King Curtis, Sam Cooke, Ray Charles, Bo Diddley, Little Richard ve Jerry Lee Lewis'tir. Bu müzisyenler 1950' lere damgasını vuran ve rock'n roll çağını başlatan isimlerdir.” (Gürün,2011, s:20).

6.1.2. Teddy Boy Akımı

Gençlik alt kültürleri gelip geçici doğalarıyla farklı guruplarla ilişkileri ile kostümlerinin farklılıkları; ırk, köken, siyasi sebepler, teknoloji, sinema, astroloji, cinsel tercihler gibi kişisel alanlarla değişim göstermektedirler. İşte bu dönemde ortaya çıkan İngiliz işçi sınıfı gençleri tarafından benimsenen *teddy boylar gençlik alt kültürü gruplarından sayılmıştır.

Şekil 38. Teddy Boy Giyim Tarzı

Kaynak: 1950 Güney Thames. Londra (09.05.2013) tarihinde <http://genericfashiongroup3.blogspot.com/2010/12/subculture-teddy-boys.html>’ den alındı.

**Teddy boy: İkinci dünya savaşı sonrası İngiltere'deki gençlerin oluşturduğu bir alt kültür.*
http://en.wikipedia.org/wiki/Teddy_boy

Örölmüş kazaklar, uzun ceketler, kalem etek ve drape ceketlerle beraber düörölmüş pantolonlar giymişlerdir.

Alt költürel tarz grupları birbirlerine sıkı sıkıya bağılıdır. Yeni tarzlar tipik olarak, belirsiz ve karmaşık olan zincirleme etkilerle kendi kitlelerine yansıyan bir kaç eski tarzdan ilham alırlar. (Crane,2003, s.247).

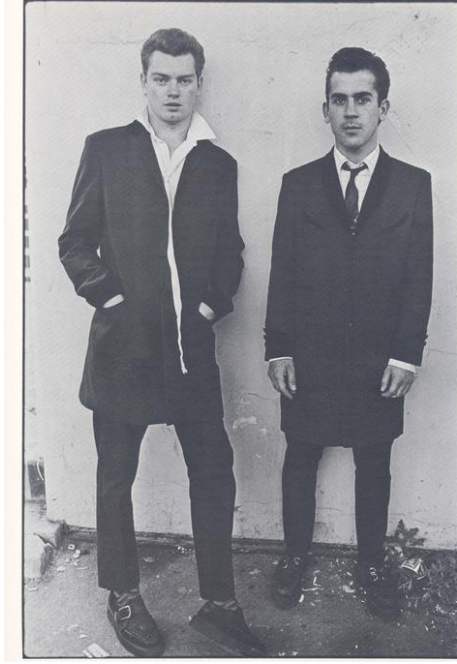
Rock And Roll, Caz ve *Skiffle dinleyerek müzik tarzlarını belirlemişlerdir.

Şekil 39. Teddy Boy Giyim Tarzı

Kaynak: 1976 İngiltere (10.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com>’ den alındı.

**Skiffle: Caz, blues, folk ve kökleri etkiler. Genellikle ev yapımı ya da doğaçlama araçları kullanarak oluşturulan popüler müzik türüdür. <http://en.wikipedia.org/wiki/Skiffle>*

Şekil 40. Teddy Boy Erkek Giyim Tarzı.

Kaynak: 1976 İngiltere. Teddy Boy Erkekleri. (09.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com/page/32>’ den alındı.

Şekil 41. Teddy Boy Giyim Tarzı

Kaynak: 15 Şubat 1974. Hollanda televizyon programı. Ray Stiles ve giydiği Teddy Boy giyim örnekleri. (09.05.2013) tarihinde [http://en.wikipedia.org/wiki/File:Mud - TopPop February 1974 03.png](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Mud_-_TopPop_February_1974_03.png)’ den alındı.

6.1.3.Stilyagi Akımı

Sovyet hükümeti tarafından kurulmuş kurallara umursamaz bir anlayışla saygı göstermeyen bir takım gruplar ortaya çıkmıştır. *Stilyagi adı verilen bir grup saç kesimleri ve tarzlarıyla değişiklik gösterip savaşın getirdiği zorluk, fakirlik ve açlık isyan bayrağını kaldıracak duruma gelmiştir. Batısal kültüre özenmişlikleriyle farklı sanatsal akımların doğmasına sebep olmuşlardır. Boogie-Woogie ve **Swing müziği dinlemişlerdir.

Şekil 42. Stilyagi Gençliği

Kaynak: 22 Haziran 2007 Stilyagi Filmi. Aktörler Bob ve Betsy (21.02.2013) tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/File:Ekaterina_Vilkova_and_Igor_Voynarovsg’ den alındı.

**Stilyagi: Sovyetler Birliği gençlik alt kültürü. <http://en.wikipedia.org/wiki/Stilyagi>*

***Swing Müziği: Swing 1930'lu yıllarda ortaya çıkan caz akımı. 20. yüzyılın en popüler caz hareketlerinden biri. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Swing>*

Stilyagilerin dış görünüşleri önceleri zoot suit'i andırır niteliktedir. Bol ve canlı renklerde kıyafetler tercih etmişlerdir. Sonraları “Dar ve kısa paça kalem pantolon, geniş omuzlu ceket, ince kravat ve ‘kok’ adı verilen, dikleştirilerek önden arkaya doğru taranan saç stili belirgin biçimde stilyagileri temsil etmişti. Ayakkabı olarak kalın, beyaz tabanlı botlar, “Sun Valley Serenade” filminden alıntı olan, geyik desenli süveterler, havana tarzı, renk cümbüşü olan gömlekler tercih edilmişti.” (Kurt,2009,s. 39).

Sovyet iktidari Jazz müziğinin dinlenmesini yasaklamıştır. Uygun görülen müziklerin plakları yayınlanarak isimlerine Kaburga Müzik, Kemikli Jazz adı verilen plaklar o yılların müzikal kültürünü geniş kitlelere yaymıştır.

Şekil 43. Stilyagi

Kaynak: 1967 Moskova.Stilyagi gençliği. (28.05.2013)tarihinde <http://www.passportmagazine.ru/article/1443/>’ den alındı.

6.1.4. Elvis Presley

Sinema faktörü gençlik üzerinde etkisini 50’li yıllarda da devam ettirmiş, Hollywood idollerinin giyim tarzları gençliğin kimlik arayışlarının bir göstergesi olmuştur.

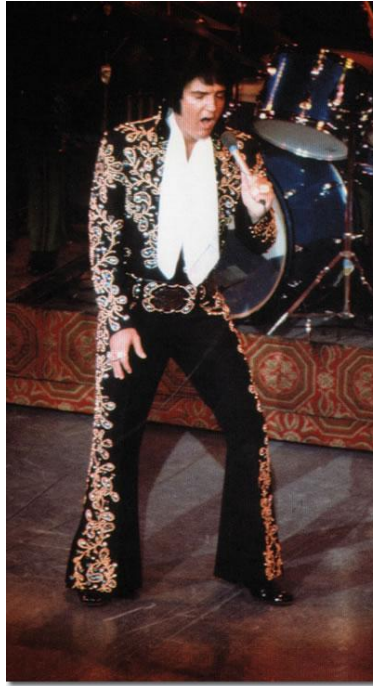
İsyan ve bağımsızlığı simge edinen bir ifadeyle siyah deri ceket, blucin ve üzerine tişört giyilmesi pek çok toplumsal normlarla karşılanmıştır. Elvis Presley, Duane Eddy, Bill Haley, Gene Vincent, Sam Phillips, Jackie Brenston, Chuck Berry, Bo Diddley, Fast Domino, Lerry Lee ve Little Richard gibi ünlü müzik adamlarının Rockn Roll çılgınlığı şeytanca ya da çılgınca yapıldığı görüşleriyle bazı devlet büyükleri arasında karşı çıkılması gereken müzik olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 44. Elvis Presley Kostümü

Kaynak: 3 Eylül 1973 Las Vegas Hilton. (10.05.2013) tarihinde http://www.elvispresleymusic.com.au/pictures/1973_sept_3.html#sthash.aDvOhW4j.dpuf’ den alındı.

Elvis Presleyin dans stilleriyle ve müziğiyle gençlik isyan formalarını kıyafetlerine taşımıştır. Çılgın kesimli, zıt renkli kıyafetler giyerek ince kravatlar ve briyantinli saç modelleriyle dinledikleri müziği modaya taşımışlardır. Elvis Presley kendine özgü karakteristik ve şarkıların ritimlerine uydurduğu taklitsiz dansıyla, sahne şovlarıyla yediden yetmişe tüm dünyada hayran kitlesine ulaşmıştır. “Heart Break Hotel” şarkısıyla 1956 da en çok satan single ile listelerde ilk sırayı almayı başarmıştır.

Şekil 45. Elvis Presley

Kaynak: 31 Ağustos 1973 Las Vegas. (10.05.2013) tarihinde http://www.elvispresleymusic.com.au/pictures/1973_august_31_in_concert.html#sthash.JGEONk9T.dpuf den alındı.

“Elvis bugüne kadar beyaz ırktan gelen ve en iyi hareketlere sahip bir şarkıcıydı. Bedenle olan ilişkisi müzikle bağlantılı olarak halka sunuluyor, medya ise cinsellikle müzik arasındaki ilişkinin bağlantısını taşımayı üstleniyordu. Çünkü genç dansçıların bu müzikle bağlantılı olarak hareket boyutlarının sergilenmesinde oldukça sınırlı olması, kuşak farkının daha çekingен ve utangaç olmasıyla bağlantısı vardır” (Wicke,2006, s.22).

Elvis Presley Las Vegas’ ta çıktığı konserlerinde karate elbiselerinden esinlenen Bill Bellew’in hazırladığı iki parçalı deriden kıyafetlerini giymiştir. Daha sonraları Jump Suit (tulum) giysiler tercih etmiştir.

Şekil 46. Elvis Presley

Kaynak: 14 Ocak 1973 Hawaii. (11.05.2013) tarihinde http://www.elvispresleymusic.com.au/pictures/1973_april_29.html#sthash.68JfllX8.dpuf’ den alındı.

Şekil 47. Elvis Presley

h Kaynak: 29 nisan 1973 Center Arena, Seattle Washington. (11.05.2013) tarihinde http://www.elvispresleymusic.com.au/pictures/1973_april_29.html#sthash.68JfllX8.dpuf’ den alındı.

Şekil 48. Elvis Presley

Kaynak: 1 Haziran 1975 Huntsville (10.05.2013) tarihinde http://www.elvispresleymusic.com.au/elvis_presley_1975_1977.html#sthash.sDZMUelh.dpuf’ den alındı.

“Chuck Berry, ilk rock’n roll müzisyenleri arasında en etkili olanıdır. Kendinden sonraki dönemde de Beatles, Rolling Stones gibi yıldızları etkilemiştir. Ayrıca, rock’n roll müziğinin ilk büyük bestecisidir. Bu müzikte ilk defa gitar esas çalgı olarak kullanmıştır ve şarkılarında ilk defa gençlerin yaşamlarıyla ilgili konular işlemiştir. 1955’ten sonra çıkan Roll Over Beethoven, Rock and Roll Music, Scholl Day, Sweet Little Sixteen ve Johnny B. Good gibi parçaları, beyaz gençler arasında hit olmuştur. (Gürün,2011, s.20).

1950’ler deki giysiler isyan ve uyumculukla ilişkilerine devam etmiş, filmlerle popülerleşen blucin, tişört ve siyah deri ceket belirginleşmiştir.

“Ergenlerin müzik Alt kültürleri, gerçekte sınırlı sayıda “sembolik” giysiden oluşan görsel bir dil kullanılır. Bu giysiler egemen kültürü olumsuzlamak ya da olumlamak ya da, bunun yerine cinsiyetle ilgili öğelerin sembolik yıkımını ifade etmek için kullanılmıştır.” (Crane,2003, s.241).

Rock sanatçılarının giyimleri icra ettikleri müzikle bağlantılı olmuş ve her zaman mesaj iletme amacı gütmüştür. İsyancılığı ifade eden siyah giysiler tercih edilmiştir.

“Bazı zamanlarda rock müziğinin bu kabul edilmiş blucin, tişört ve siyah deri üçlüsünü Elvis Presley gibi rock müzisyeni, rock müziğini kullanmış olsada onunla birlikte farklı giyimler hâkimiyetini sürdürmüştür. “Jones’ e göre müziğin varisleri var olan kostümlerle uğraşmaktan yeni kostüm yaratmaya genellikle fırsat bulamamışlardır.” (Crane,2003, s.242).

Şekil 49. Rock’n Roll Deri Ceket.

Kaynak: 1960 İngiltere. Rock Deri Ceket. (10.05.2013) tarihinde [Http://Zombiesenelghetto.Tumblr.Com/Page/18](http://Zombiesenelghetto.Tumblr.Com/Page/18)’ den alındı.

Rock’n roll kalıcı olmayan şarkılarla ticaretleşirken “Bir sonraki çağ, 1964’te İngiliz müzik grubu The Beatles ‘ın Amerika’ya gelmesiyle açılmıştır. Rock’n roll, 1950’lerin müziğini anlatan bir terimken, 1960’lardan sonra artık rock terimi kullanılacak ve bu müzik kendine özgü farklı bir kimlik ortaya çıkarmıştır. (Gürün,2011, s.22).

7. 1960’LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

Dünya’nın bugün ki demokrasi anlayışının şekillenmesinde büyük önemi olan 60’lı yılların politik, kültürel ve sosyolojik etkileri ABD’nin dünyaya hakim olma politikasıyla gelişmektedir. Birtakım değişimler, toplumların üzerinde izler yaratmıştır. Soğuk savaş dönemin politikasına da yansiyarak biçimlendirilmiş, dünyayı tehdit eden yok olmanın eşiğine getirerek nükleer tehditler kurulmuştur. Vietnam savaşıyla süre gelerek Almanya’nın doğu ve batı olarak ayrılmasına sebep olmuştur. Sovyet Rusya ve ABD ise komünist ve emperyalist olarak ikiye ayrılmıştır.

Soğuk savaş genel araştırmalara göre Berlin Duvarı’nın yıkılmasıyla sona ermiştir.

“Nükleer bir savaş tehdidinin insanlar üzerinde kurduğu psikolojik baskı ve hükümetlerin bundan yararlanarak oluşturduğu korku düzeni paranoyak toplumlar yaratmıştır. Soğuk Savaş askeri, siyasi ve toplumsal etkilerinin yanı sıra sanat, spor, edebiyat ve bilim gibi tüm alanlarda dünyayı derinden etkilemiş bir dönemdir. Örneğin Soğuk Savaş uzunca bir dönem Amerikan Sineması için kaynak oluşturmuş ve bu dönemle ilgili pek çok film yapılmıştır.” (Özen,2010, s.9).

Genç kuşaklar yeni bir dünya düzeni arayışı içine girerek sorunlarla dolmuş olan eski sisteme başkaldırmışlardır.

60’ların genç kuşağı, tüm çocukluklarını ve ilk gençliklerini geçirdikleri bu iki kutuplu dünya düzeninin yarattığı güvensizlik ortamında, daha güvenilebilir ve yaşanabilir yeni bir dünya düzeni arayışı içine girmişler ve sorunlarla dolu eski sisteme başkaldırmışlardır.” (Özen,2010, s.9).

Kadınların ve eşcinsellerin sosyal eşitlik istekleriyle bunun yanın da sanayileşmenin de hız kazanmasıyla bazı özgürleşme hareketleri yüzeye çıkmıştır. Mary Quant isimli tasarımcı etek boylarını kısaltarak kadınların sokaklarda ki özgürlüğünü arttırmıştır. Dünün ve bugünün arasında bir güçlü bağ oluşturan Jues Saint Laurent 60’lı yılların “modanın küçük prensi” sıfatıyla star etek kuyruğuyla, balıkçı yağmurluğuna, yaldızlı pullardan perfecto’ ya kadar uzanan geniş yelpaze sunacaktı. (Baudot,2001,s.120).

Doğum kontrol hapının yaygınlaşmasıyla cinsellik sokağa taşınmıştır. Gençlik gerçek anlamda bir kimlik arayışı içindeydi ve Avrupa modasında müzikle birlikte gelişen teknolojiyle değişimler yaşanmaya başlamıştır.

“Amerikan *teen-ager’ların (ergenlik yaşındaki gençler) “yaşam çılgınlığı” otobüs duraklarındaki Blowup resimlere Romalı Dolce Vita’nın (tatlı hayat) çılgınlıklarından ya da Quatre Cents coups (dört yüz darbe-film) şefkatinden geçerek yansıdı. Gerçekten ilk defa tamamen gençlere ait özerk bir moda oluşmuştu ve bu moda yetişkinlere hitap ediyordu. Brigitte Bardot modayı etkiledi. Eskiden moda olan giysileri giymek yoksulluk göstergesiydi. Oysa altmışlı yıllardan sonra bu özellik özgürlük göstergesine dönüştü.” (Baudot,2001, s.45).

Dikişsiz ve hafif standartlarda kullanılan iç çamaşırları likranın kullanımıyla daha kullanılır hale gelmiştir. Düşük bel pantolonlar, uzun yakalar, kalın yün taytlar ve renkli çoraplar popülerleşmiştir. Swing müzik İngiltere ve Londra’ da kendini yeniden göstermiştir. “Yeni yaygınlaşmaya başlayan pop müzik ritimleriyle beraber Carnaby Street ve King’s Road bölgelerinde teenage kültürü doğmuştur. Teen-ager kültürü 60’lı yılların ortasından sonra geleneklere ve giyim anlayışında etkisi görülecek köklü değişimlere neden olmuştur.” (Baudot,2001,s,48).

Kadınlara ve erkeklere eşit haklar sunulması feminizm hareketlerini beraberinde getirirken imkânlarının artması, cinsiyet ayrımının ortadan kalkması 1960’larda ki, Uzak Doğu Felsefesi, toplumun giyim kuşamını etkileyen gözle görülür bir değişime sebep olmuştur.

İlk olarak kendini resim ve müzikte gösteren, sade, tekdüze ve tüm kaygılardan arınmış bir müzik türü minimalist akım ortaya çıkmıştır. Biçimciliğe ve müziğin karmaşıklığına tepki olarak doğmuştur. Philip Glass, Steve Reich, La monte, John Adams, Terry Riley bu akımın gelişmesine öncülük etmiştir.

**Teen-ager: oniki ile yirmi arasında kalan yaşlar “teen”le biter. Bu yaştaki insanlara da “teen-ager” denir. Solmaz. M, Rock Sözlüğü. s:103*

Sanatsal, kültürel ve siyasi normları sarsıp kabul edilmişlikleri değiştiren bir terim olan *avant-gadre 60' lı yılların kimlik arayışlarını etkilemiş müzikte de kendini göstermiştir. Müzik açısından ele alındığında farklı tarzları birleştiren bir anlam ifade etmektedir. En sıra dışı örnekleri John Cage vermiştir. Dönemin sanatçıları ondan etkilenecek Uzak Doğu kültürünü de içine alarak müzik yapmışlardır. Cazda kendini daha iyi gösteren bu akım paralel olarak giyime de yansımıştır.

“1960’lı yıllarda uzakdoğu meraklı batılı toplumların ilgisini çekti ve bu merak pek çok farklı müzik akımının doğmasına neden oldu. Minimalizm olarak tanımlanan bu akım, “Uzakdoğu kültürü ve felsefesiyle yakın bir bağ kuran minimalizm içsel anlamı, sadeliği, zaman olgusunun öznel algı biçimleri ve öğeleri temel alıyordu.” (Boran ve Şentürkmez, 2007, s.283).

Soğuk Savaş sonrasında kültürünü bilmedikleri Jeponya ile irtibata geçilmiş her türlü katkı amacıyla seyahatler yapılmıştır.

“Budizmi, 1950’lerde Beat kuşağının entellektüel yazar ve sairlerinin sanatsal biçemi üzerinde belirleyici olmuş, 1960’larda da hippie kültürünün oluşmasında önemli bir rol üstlenmiştir.” (Özen,2010, s.53).

TV’nin ve teknolojinin yayılması, rahat yaşamın reklamlarıyla hayatı kolaylaştıran ürünlerin çıkması, bohem tarzı yaşamın popülerleşmesi 60’lı yılların yeni gelişmeleri olmuştur. Bunun yanında pop müzik kasıp kavuruyor aykırı giyimleriyle şöhret olmuş sanatçıları gençler taklit etmeye başlamışlardır.

“Altmışlar her alanda olduğu gibi modada da sürekli devrimlerin yaşandığı yıllar oldu. Dr. Zhivago filmi uzun maksi mantoların yaygınlaşmasına, Küba devrimi ve Vietnam savaşı hem savaş, hem savaş karşıtı hem de mücadele yanlılarınca, ordu üretim fazlalarını ve üniforma parçalarının sembolik anlamları nedeniyle devrimci gençler tarafından özellikle tercih edilmesine neden oluyordu.”(Pektaş, 2006,s.140).

**Avant- gadre: Fransızca askeri bir terim olan “öncü birlik “sözcüğünden gelir. Kültür, sanat ve politika ile bağlantılı olarak, "yenilikçi" veya "deneysel" işler veya kişiler anlamındadır.*

7.1.1960’larda Müzik ve Etkilediği Giyim Tarzları.

Afrika kökenli “Soul Funk” türü müzik Amerikalı sanatçılar tarafından ortaya çıkmıştır. Dansa yönelik ritimleri olduğu için ziller ve sıkı bas yürüyüşleriyle zenci dans müziği olarak adlandırılmıştır. James Brown Sam Cooke, Ray Charles, Otis Redding, Marvin Gaye, Aretha Franklin Soul Funk müziğinin öncüleridir.

Altmışlar pop müziğin altın çağı olmuştur. Elvis Presley, Jim Hendrix, Bee Gees, Raul Sankar, Mick Jagger, Janis Joplin, Marsha Hunt, Joe Cocke ve David Bowie ve Beatles grubu, Rolling Stones tüm dünyayı kasıp kavurmuştur.

Şekil 50. Rolling Stones Grubu

Kaynak: Eylül 1970, Paris, Fransa. Mick Jagger, Guitarist Mick Taylor ve Charlie Watts.(10.05.2013)tarihinde<http://theselvedgeyard.wordpress.com/2010/07/15/the-rolling-stones-other-mick-mick-taylors-substance-over-style/>’ den alındı.

Rolling Stones grubu, tercih ettikleri kıyafetleriyle 60’lı yılların giysi modasını yansıtmıştır. Renkli ve desenli gömlekler, bol paça ve düşük bel pantolonlar, üzerlerine giydikleri kadife ceketler ve dik yakalı kazaklar tercih etmişlerdir. Ceketlerde yakalar dar, uzun ve iki düğmeli, omuzlar normal genişlikte kollar ise dar ve kısadır.

Altmışlı yıllarda rock'n roll yolunu çizerek gençler üzerinde belirleyici bir rol olmuştur. Bob Dylan bu dönemde müziğiyle konserlerde giydiği kovboy şapkası ve siyah takımlarıyla kendisini rol olarak alan bir kesime ulaştı. "Traffic" isimli İngiliz rock grubu, "The Rolling Stones" grubu, "Who" grubu, "Moddy Blues" grubu ve Led Zeppelin dönemin en iyi rock gruplarını oluşturmaktadırlar.

"Rock, bir eğlence aracı olmaktan çıkıp kendi alt kollarını yaratmaya ve tehlikeli bir sanat olarak anılmaya başlamıştır. Gitar önem kazanmış, rock'çılar grup çalışmasını keşfetmiş, rock, ağırlıklı olarak gruplar tarafından yapılmaya başlanmıştır." (Solmaz,1994,s.24).

7.1.1. Beatles Akımı

Altmışlı yılların ün kazanan İngiliz gruplarından olan "Beat"; vurulmak, dövülmek anlamına gelir. "Aynı zamanda darbe anlamına da gelen "beat" jazz müziğindeki vuruşları belirtmektedir". (Özen,2010s.53).

Grubu; George Harrison, Paul McCartney, John Lennon ve Ringo Starr oluşturmıştır. Yeni oluşan değerlerin eski değerler üzerine gelmesine bağlı olarak gençler ve eski kuşak olan yaşlılar arasında çatışmalara sebep olacak bir süreçte denk gelmiştir.

"Politik bilinçleri hatta bir de politik liderleri vardır. Che Guavera. Bu yıllarda Che posterleri en az rock starları kadar ilgi görür. Sloganları ise dönemin en etkili gruplarından The Doors'un lideri Jim Morrison'un When The Music's Over şarkısında ağzından çıkan "Dünyayı istiyoruz, hemen şimdi!" cümlesidir." (Solmaz,1994,s.98).

Beat kuşağı, 60'lardaki hippie hareketinin öncülü olmuş, ortaya koydukları eserler aracılığı ile kendi hayat tarzlarını ve değer yargılarını topluma sunarak, yaklaşmakta olan karşı-kültür hareketine, politik görüşlerin müzik arayıcılığıyla yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Şekil 51. Beatles Grubu

Kaynak: 5 Haziran 1967. Paul McCartney, George Harrison ve John Lennon. Hollandalı Televizyon Çekimi. (1.05.2013) tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/File:Paul,_George_%26_John.png’ den alındı.

“"Yesterday" gibi balatlardan "Paperback Writer" gibi karmaşık ritimli parçalara, "Revolution" gibi politik bestelerden "Across The Universe" gibi spirüüel çalışmalara, "Yellow Submarine" gibi çocuklara yönelik basit şarkılardan "Eleanor Rigby" gibi toplumsal içerikli yapıtlara dek çok çeşitli eserler meydana getirmişlerdir.” (Özen, 2010, s. 68).

En hit parçalarından Yesterday; dönemin bütün kesimlerine hitap etmiştir.

Yesterday, all my troubles seemed so far away

Dün, sorunlarım çok uzak görünüyordu

Now it looks as though they're here to stay

Şimdi kalmak için buradalarmış gibi görünüyor

Oh, I believe in yesterday

Oh, düne inanıyorum

Şekil 52. Beatles Grubu

Kaynak: 11 Şubat 1964 Washington. Beatles Grubu' nun ilk ABD konseri. Soldan Paul McCartney ve John Lennon. Fotoğraf Mike Mitchell. (11.05.2013) tarihinde <http://m.theglobeandmail.com/> ' den alındı.

Pek çok bakış açısına göre kimi için gençlerin parasını hileyle harcayan bir reklam aracı olarak algılanmış, kimilerine göre devrimci bir protesto ve işsizlerin yükselen sesi olduğu düşünülmüştür. Bu çok çeşitli çelişkili düşünceler bir kuşağın ya duygusal şehvet dolu gücü haline gelmiş ya da her şeyin hesaplandığı düşünülen bir şovun amacı olduğu görüşüne dönüşmüştür.

“Beatles, örnek alınan grup olarak pek çok müzisyene ilham vermiş ve "Müzik Rönesansı"nın sekilenmesine katkıda bulunmuştur. Müziğin yanısıra Beatles, 60'lı yılların karşı-kültür ikonu olarak dönemin özgürlük hareketlerinde, Uzakdoğu mistisizminin etkisiyle olusan bohem yaşam tarzında ve dönemin modalarının sekillenmesinde de bir katalizör rolü üstlenmiştir. (Özen, 2010,s.68).

Ünlü sıfatlarına kavuşmadan önce rock'ın benimsediği üçlü, blucin, tişört ve siyah deri ceketi giymiş, onları başarıya getiren ise giydikleri takım elbiseler ve uzunluğu sıra dışı olan saçları olmuştur. Ayrıca yakasız takım elbiseler giymişlerdir. Bundan dolayı rock yıldızları aynı dönemlerde birbirlerine zıt imajlar seçmişlerdir.

“Erkekliğin itibarının sembolü olan takım elbise, kravat ve kolalı beyaz gömlekle sahneye çıkıyorlardı. Tüm erkeklerin saçları daha kulak hizasında bile değilken, onların saçlarının uzunluğu, insanlara kadınsı geliyordu ve tüm bunlar bir karikatür oluştuyordu. (Crane, 2003, s. 263).

7.1.2.Hippi Akımı

1950'lerde İngiltere'de ortaya çıkan ilk gençlik alt kültürleri Beatler, Hispterler ve Tedler gelecek yıllarda belirecek Modlar, Dazlaklar, Hippiler, Reggae ve Rastalar ve Punk gibi alt kültür kimlik gruplarının habercisiydiler. Giyimlerindeki anti-moda yaklaşımlarla yeni modalar yaratmayı başarmışlardı. Çağlar boyunca yukarıdan aşağı inen moda (zaman zaman alt sınıf modaları üst sınıflara ilham kaynağı olmuşsa da bu anlamda hiç olmamıştır) 1950'lerde ilk kez aşağıda yayılıp sonra yukarıya ilham kaynağı olmuştur. Sonra tekrar dünyaya yayılmıştır. (Pektaş,2006,s.45).

Popüler müzik çağdaş ergen kesimin değişmesinde ve kimlik arayışında büyük rol oynar. Bunun nedeni ergenlerin en basit ulaşabileceği kültür biçimi olmasıdır. Yayınlanmış dergiler, kulüpler, gösteriler bu kültürün bir parçası olmuş ergen gruplarının bağlılık düzeyine göre de süreklilikleri şekillenmiştir.

Zaman aralıklarının dönemsel ergen kitlesi ve onların davranışlardaki dalgalanmaları sokak kültüründeki giyim davranışlarına aynı oranda ilerlemektedir. Savaş sonrası dönemde gençlik boş zamana sahip olmuş, popüler kültür ve endüstrinin ilgi odağı haline gelmiştir.

Kendine özgü tarzlarını yaratmış, popüler kültürden uzaklaşan *anti-moda kavramı içerisinde yer alan bazı alt kültürler yayılmaya başlamıştır.

“Tarz ve görünüm alt kültürünün kimliğinin en önemli öğelerindendir.” (Crane, 2003, s.245).

Geleneksel burjuva yaşam tarzları olan ailelere karşı çıkan bir grup genç kapitalizme olan tepkileriyle “savaşma seviş” içerikli sloganlarıyla sesini duyurmuştur. Bu gruplar alternatif yaşam tarzlarıyla, düzene karşı çıkan uyuşturucu alan ve çiçek çocuğu lakaplarıyla 60’lı yılların giyimini düşünceleriyle değiştiren Hippilerdir.

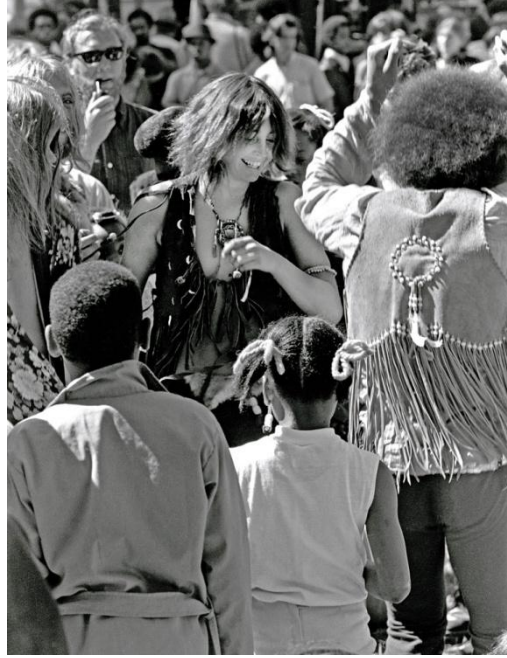

Şekil 53. Hippi Kız

Kaynak: 1967. Golden Gate Park. San Francisco Halk Kütüphanesi.(09.05.2013) tarihinde http://www.huffingtonpost.com/2012/10/15/haight-ashbury-in-the-1960s_n_1967664.html#slide=1643266’ den alındı.

*Anti: karşıt, zıt anlamına gelir. <http://www.nedirnedemek.com/anti-nedir-anti-ne-demek>

Hippiler; çeşitli tarzda anlamsız müzikler yaparak; Pink Floyd, Uriah Heep ve gruplarını dinlemişler, The Beatles grubunun “Why don’t we do it in the road” isimli parçayı söylemişlerdir.

Şekil 54. Hippi Gençliği

Kaynak: 1967. Golden Gate Park. San Francisco Halk Kütüphanesi.(09.05.2013) tarihinde http://www.huffingtonpost.com/2012/10/15/haight-ashbury-in-the-1960s_n_1967664.html#slide=1643266’ den alındı.

“50’lerin sonlarına doğru İngiltere’de patlayan Rock, gençlik enerjisini tamamen açıklayan dolaysız, kendiliğinden oluşmuş bir dışa vurumdu.55 Vietnam politikasına karşı ayaklanan Amerikan gençliği, askere gitmeyi reddetmiştir. Büyük oranda Vietnam Savaşı-savaş karşıtlığıyla birlikte şekillenen, ‘hippi hareketi’, barış teması üzerine kurulmuş, sex-uyuşturucu-rock’n roll ve uzak doğunun mistisizmi ile yoğrulmuş, 60’ların sonu ve 70’lerin başına damgasını vurmuş bir harekettir.” (Kurt, 2009,s.56).

Kendi grupları içinde bir karşı kültür oluşturarak burjuvazi ya da orta sınıf olarak adlandırılan kesimlerden uzak durmayı amaçlamışlardır.

Hippiler ve punk grupları arasındaki kıyafet çağrışımları sınıf ayrımlarını belirlemiştir.

Örneğin; hippiler uzun saçları ve çiçekli elbiseleriyle kıyafet çağrışımlarını gerçekleştirirken; diğer grup zincirli pantolonlar ve ceketler, ağır takılar ve boyalı saçlarıyla farklı sınıf yaklaşımını belirlemiştir. Bu yaklaşımda “Fred’e göre; orta sınıf dünyasının değerleri karşısında duyduğu tiksintiyi ifade eder; ancak ilki bunu bir tür romantik pastoralizm aracılığıyla gerçekleştirmişken, ikinci sado-mazohist, nihilizmin distopyacı tavrına daha yakındır. Her durumda da, hippie ile punk benliklerini acayip şekillerde sunarak önlerinden geçerken, birçok “sıradan insan” şiddetli bir irkilme duygusu yaşayacaktır.” (Davis, 1992, s.201).

2010 Bahar New York haftasında ünlü tasarımcılar Hippi modasından esinlenerek tasarımlarını oluşturmuşlardır.

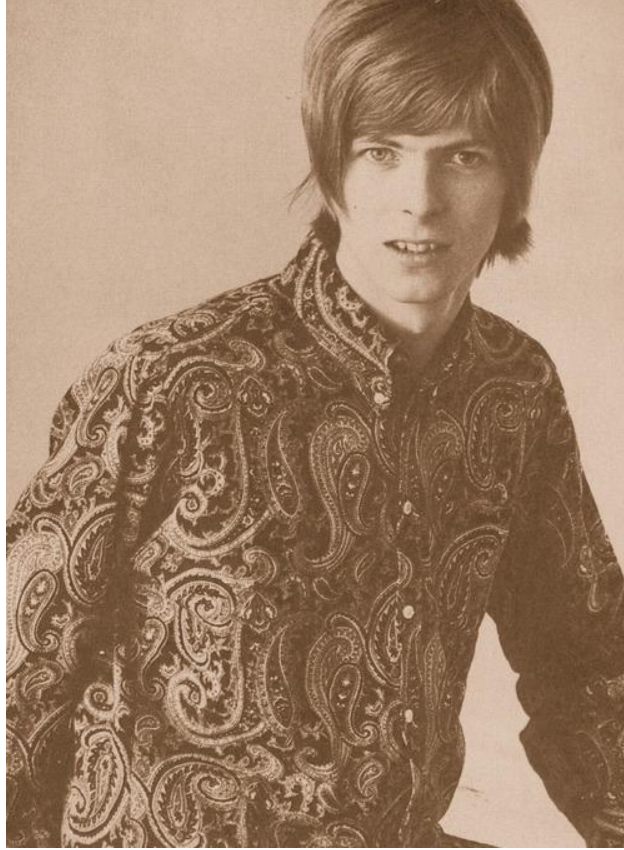
Şekil 55. Hippi Modası

Kaynak: 2010 Bahar New York Moda Haftası. (Sol üst saat yönünde) Erin Wasson X Rvca, Altuzarra, Diane von Furstenberg, Naeem Khan, Anna Sui, Vivienne Tam. (09.05.2013) tarihinde <http://www.sydnestyle.com/2009/10/spring-2010-new-york-fashion-week-trends-still-loving%E2%80%A6hippie-chic/>’ den alındı.

7.1.3.Mod Akımı

Modlar; karayip göçmenlerinin varlıklarına olumlu yaklaşımlarda bulunan ve onları taklit eden işçi sınıfı kültürü içinde sakin görüşleriyle, muhafazakâr takım elbiseleriyle bir alt kültür gurubu oluşturmuşlardır.

“ Giyimde küçük ayrıntılara dikkat etmişlerdir. Renkler ve kumaşlar göze batmayacak türden sınırlı ve gösterişten sakınılarak seçilmiştir. Farklılık ince ayrıntılarda gizlidir ve ancak grup üyelerince anlaşılır; ceket yırtmacının boyu, yaka genişliği ve yaptığı açığı gibi.” (Kurt,2009, s.60).

Şekil 56. David Bowie

Kaynak: 1966 Mod Dönemi David Bowie (10.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com/page/18>’ den alındı.

Modlar; hafif briyantınli kısa kesilmiş saçları, cilalı ayakkabıları, farklı tarzda bağlanmış kravatları toplumda anlaşılamayan izlenimler çizmiştir. Başka bir alt kültür olan *skinheadler (dazlaklar) modaların tarzından doğmuş kısa kesimli saçları ve askılı pantolonlarıyla ortaya çıkmışlardır. Elbise anlayışlarını, kavram karşıtlığının ifadesi olarak bir önceki dönemin şatafatlı görünüşlerine tepki olarak kullanmışlardır. Dinledikleri müzik kıyafetlerine yansıyarak; işçi sınıfı giysiler, bol ve püsküllü yırtık elbiseler, asker postalları, ekoseli pamuklu gömlek, klasik takım tercih etmişlerdir.

Şekil 57. Mod Tarzı Giyinen Gençler

Kaynak: Modlar. 1980 Londra. Kurt, F. (2009) 1950’lerden Günümüze Protesto Gençliğinin Giyime Etkileri. (11.01.2013) tarihinde <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp> den alındı.

**Skinheadler: Dazlak ya da derikafa anlamına gelen 60’lı yıllarda özellikle İngiltere’de varlık gösteren bir altkültürdür. Hippilerin tam tersi bir görünüm içerisinde ortaya çıkmışlardır. Solmaz. M, Rock Sözlüğü, s: 98*

8.1970'LERDE SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

Enflasyon toplumuna geçiş, elektronik devrim ile başlamış iletişimin ve bilgisayar kullanımının artması insan yaşamı üzerinde daha fazla bilgi aktarımı sağlanmasında etkili olmuştur.

İnsanların temel ihtiyaçlarını gidermek için yaptıkları harcamalar reklam ve medyanın teşhiriyle tüketim toplumunu ortaya çıkarmış kapitalizmin başlamasına olanak vermiştir.

“Artan cinsel özgürlüğün, daha geniş maddi bolluk ve tüketimin, kültüre daha kolay ulaşmanın, daha iyi barınma koşullarının, artan toplumsal hareketliliğin, düşüncenin kontrol edilmesinde gittikçe artan *manipülasyona ve karmaşık biçimlere, entellektüel ve manevi yaşamın gittikçe daha çok alçaltılmasına, varlığın değer yitirmesine ve insanlıktan çıkmasına eşlik eden bu toplumun temel karakteristikleri arasında yerini almıştır.” (Pektaş, 2006, s.146).

Postmodernizm 1970’li yıllarda, kültürel ve anlamda yaygınlaşmış kendini politik açıdan daha çok göstermiştir. Postmodernizm belirli bir öğretiyi hedeflemediği gibi genel bir anlam belirsizliğinde ifade etmektedir. Post kelimesi sonra anlamına gelirken aynı zamanda kendi içinden ötesine geçilen bir anlamda da tanımlanmaktadır.

“İçerik olarak kimine göre yeni teknolojiler çağı, kimine göre çevreci veya yeşilci, bazılarına göre çoğullaşma ve parçalanma ve nihayet bir gruba göre de yeni bir mitosla dağınık toplumun yeni bir bütünleşmesidir.” (Yıldız H, Aralık 2005,s.5)

**Manipülasyon: 1.Yönlendirme. 2. Seçme, ekleme ve çıkarma yoluyla bilgileri değiştirme. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

Tüm olgulara tepki amaçlı çıkmış mimarlık, sanat, politika, eğitim, din ve toplum gibi bazı olguları da içerisine almıştır. 70’li yıllar kadınlarda bağımsızlıklarının kariyer odaklı kullanmış, evlilik oranlarında ki azalma, kadınların doğum yapmalarındaki azalmayla doğru orantıda ilerlemiş, birlikte yaşama oranları artmıştır.

“Yetmişli ve seksenli yıllarda genç kadınlar önceki nesillere kıyasla *stereotipten uzaklaşmaya daha istekli gibiydiler. Her ne kadar sayıları az olsa da, genç kadınlar bazı iş alanlarında erkeklerin hâkimiyetinden kurtulmaya başladılar. 'Güzel' ve 'geleneksel' kadınsılığın reddedilmesine örnek oluşturan 'punk' gibi tarzları denediler.”(Pektaş,2006, s.150).

Teknolojinin ilerlemesi, filmler, reklamlar, dergilerden öğrenilen güzellik sırları kadınların giyimini oldukça etkilemeyi başarmıştır.

“70’lerin ortasında Diane Keaton tarafından Annie Hall görünümü yaratılmıştır. Oldukça büyük erkek kıyafetleri giyilmiştir. Sonuçta özgüvenin ve bağımsız görünümün yerine "kaybolan küçük kız" imajı ortaya çıkmıştır.” (Pektaş, 2006, s.156).

Cins farkı gözetmeyen bir moda unisex, kadın ve erkeğin giysilerini değiş tokuş eden bir dönem başlamıştır. Soul müziğin Afrika rüzgârlarıyla modaya etkileri sürerken Cristian Dior çizgili, benekli çoraplar, vatkasız montlar ve verev etekler sunarak 1930’lu yılların modasını geri getirmiştir. Modacı Jean-Louis Scherrer; uzun eşarplar, bağcıklı ayakkabılar ve kloşşkenarlı şapkalarla rus giyiminden esinlenmiş, bir diğer modacı Carven’in çiçekli desenli giysileri Lanvin’in şile bezi, polin kumaşlardan yaptığı yaz giysileri kadar beğenilmiştir.

**Stereotipten: . Sosyal bir grubun içinde olan ve içinde bulunduğu grubu en iyi temsil eden özellikleri taşıyan, örnek gösterilebilecek kişi. Güncel Türkçe Sözlük http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.51960aa44ed9f3.72233424*

Midi, mini, maxi etekler, pilot tarzı ceketler, erkek giyiminden esinlenilen bol paçalı pantolonlar, yelekler, ceketler, büyük yakalı iri cepli mantolar, aşırı yüksek tabanlı ayakkabılar giyilmiştir. Dize kadar çekilen çizmeler, bol japone kollu bluzlar, erkeklerde spor giyimden yükselişi 70’li yılların giyimini oluşturmuştur. 50 li yılların Marliyn Monreo ve Esther Williams yıldızlarından esinlenilen ş şal yakalar, dirsekten daralan kollar, bacakları sınıksız saran pantolonlar, Lauren Bacall’ın dik omuzlu, ince belli silüetinden esinlenilen giysiler ve gençlerin tercih ettiği tişörtleri şarkılarıyla sembolleştiren artist John Travolta gibi isimler modayı etkilemişlerdir.

Feminist dalgası, giyim tarzlarındaki çeşitliliği arttırmış, işçi sınıfı kadınlarına kıyasla farklılık göstermiştir. Pantolonun kadın giyiminde ki oynadığı rol orta sınıf ve işçi sınıfı kadın giyimi olarak ikiye bölünmüştür. I.Dünya Savaşı’nın etkileri giysi kıtlılığı sorununu doğururken “kadınlar erkek giysilerini kadın giyimine dâhil etme yoluna gitmektense kadın bedenini” erkekleştirmeyi yeğlemişlerdir.” (Crane,2003, s.165).

8.1. 1970’ lerde Müzik ve Etkilediği Giyim Tarzları

8.1.1.Punk Müzik Akımı

Toplumsal sisteme, mevcut devlet rejimine, geleneksel düzene karşı gelerek düzeni bozmak için oluşturdukları otorite karşıtlığı, bireycilik ve özgürlüğe düşkünlüklerini savundukları bir grup oluşmuştur. Adına punk denilen “protest gençlik topluluğu” *nihilizm ve tepkiciliğin unsuru olmuşlar, yalın tempodan usanan genç egemenliğe karşı olarak oluşturdukları hızlı tempolu ve güçlü ritim müzikleri ile kendilerini duyurmuşlardır.

**nihilizm: Her türlü siyasi düzeni inkâr eden, toplumun birey üzerinde hiçbir baskısını kabul etmeyen görüş. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

Rengârenk ve dikleştirilmiş saç modelleri, postal ve süet ayakkabılar, parçalı zincirli kıyafetler, çengelli iğneli ceket ve deriden giysiler giyerek geleneksel algıyı bozmaya yönelik olduklarını giyimleriyle ifadelerini belirtmeye çalışmışlardır.

Punk'ın müzikal anlamda öncülleri sayılan pub-rock ve *glam-rock zıt görsel imajlar öneriyordu. Örneğin; Pub-rock'ın blue-jean ve tişört uyumuna karşılık Bowie, Bolan ve Gray Glitter'in ekseninde dönen glam'ın pırıltılı giysileri, makyaj taklitleri ve renk varyasyonları vardır. Aslında her ikisi de punk için ipuçları taşımıştır. Her ikisinden de alıntılar yapılmıştır.

Örneğin; Stranglers ve Clash işçi giysileriyle sahneye çıkarken Damned ve Siouxsie Sue, Dracula'yı çağrıştıran opera giysileriyle, balık ağından bozma taytlarıyla geniş birer kıyafet repertuarı oluşturmuşlardır.

Sloganlarının ifadesi olarak gördükleri kıyafetleri tercih etmişlerdir. Hugh Cornwell, daha çok müstehcenlik taşıyan sloganları kullanmıştır. Clash ise Christgau'nun "partizan" ibaresini haklı çıkaran giysileriyle salınırken gerilla savaşlarını çağrıştıran sloganları seçmiştir. (Laing,2002,s.166).

**Fabrikasyon: . Fabrikada yapılarak tüketime hazır duruma getirilen (madde). Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

**Glam-rock: Birleşik Krallık'ta 1970'lerin başında gelişen bir rock ve pop müziği türüdür. Bu müzik türü; göz alıcı kıyafetler giyen, değişik makyajları ve saç stilleri olan parlak görünümlü şarkıcılar ve müzisyenler tarafından icra edilmiştir. http://tr.wikipedia.org/wiki/Glam_rock*

Şekil 58. Punk Giyimi

Kaynak: 1978. Fotoğraf Val Hennessy. (09.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com/page/18>’ den alındı.

Şekil 59. Punk Gençliği

Kaynak: Paris Vogue Dergisi Ekim 2010. “Think Punk”. Fotoğraf Mario Sorrenti (10.05.2013) tarihinde <http://chicquero.com/2011/11/18/you-better-do-what-you-want/>’ den alındı.

Sınıf ve statü farklılıklarında ilerleyen bir takım toplumsal olgular müzikle ilişkilendirilen hareketlerle kendilerine özgü bir moda yaratmışlardır. “Sık sık da kendi modalarını kendileri yaratmışlardır. Bunlardan bir bölümü (blue jean, punk saç modelleri, kadınların büyük beden erkek gömleği giymesi, erkeklerin küpe takması, ipe boyanmış tişört, hippie’lerin incik- boncukları, koşu ayakkabıları) yatay, hatta yukarı doğru da hareketlilik yoluyla kısa sürede yayılarak başka alt kültürleri ve daha genel toplumsal grupları da içine almışlardır.” (Davis, 1997,s.124).

Şekil 60. Punk Kızları

Kaynak: 1997 Londra Roxy Kulüp Fotoğraf Derek Ridgers. (11.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com/page/18>’ den alındı.

Punk akımının kuruluş dönemlerinde bazı modacıların etkileri görülmüştür. Ünlü modacı Vivienne WestWood “giysilerin fikirleri sözlerden daha iyi anlatabildiğini” söylemiş onları birer poster ya da birer kitap, şeklinde anlatmıştır.

Şekil 61. Vivienne Westwood

Kaynak: 1977. Londra. Vivienne Westwood (sağ) (10.05.2013) tarihinde http://www.style.com/trendsshopping/stylenotes/043013_Punk_Vivienne_Westwood/?mbid=sn’ den alındı.

“Punk estetiğindeki renklerde, giysilerde ve çarpıtılmış İngilizce’de bütünleşen mahşer görünümünün dehşeti, aslında *brutal’lerin iletişim biçimiydi. Acı çekmekten doğan bir çileciliği ima eden punk estetiği, neticede egzotik ve semantik bir içerikti ama beyaz şovenizmini de teyit ediyordu.” (Ay,1994, s. 32).

**Brutal: "Acımasız, sert, vahşi vokal" anlamında olan, genellikle hırıltılı seslere dayanan vokal türüdür. http://tr.wikipedia.org/wiki/Brutal_vokal*

1970’lerde İngiliz toplumunun işçi tabakasına karşı yapılan haksızlıklardan fırsat bilerek Vivienne Westwood isimli tasarımcı, müzik piyasasında ün yapmış bir işadamlıyla Malcolm McLaren ile bir sokak tarzını kostümlere dökerek ifade ederler. Ayrıca bir diğer etkili grup Sex Pistols’tur.

“Sex Pistols, 18 yaş civarında sokak çocukları tarafından kurulmuştur. McLaren’ın ‘sex’ isimli butiğinde buluşarak anlaşılan elemanlar, McLaren’ın çizmek istediği imaja çok uygun olarak dikkat çekmek, tahrik ve taciz etmek, itici olmak gibi amaçlarla kurulmuş, bu anlamda bütün amaçlarına ulaşmışlardır.”(Solmaz1994,s.38).

Müziklerinde kalite ve hoş a gitme kaygısı bulunmayan, mikrofona sadece bağırarak söyledikleri ezgileriyle gürültüyü ve vahşeti ifade etmişlerdir.

Şekil 62. Punk Giyim Tarzı

Kaynak: Paris Vogue Dergisi Ekim 2010. “Think Punk”. Fotoğraf Mario Sorrenti (10.05.2013) tarihinde <http://chicquero.com/2011/11/18/you-better-do-what-you-want/>’ den alındı.

Şekil 63. Punk Ayakkabı

Kaynak: 2013-2014 Saint Laurent Sonbahar-Kış Koleksiyonu. (10.05.2013) tarihinde <https://pinterest.com/pin/269371621434971296/>’ den alındı.

Kökenlerinin siyasi kültüre dayandığı dansların aksine pogo dansının hoplama ve zıplama hareketleriyle punk rock konserlerinde görülüyordu. “Çoğunun tek başına pogo yaptığı, eşleriyle birlikte olanların ise boyun ve omuzlarından yakalayarak birbirlerine boğazlarcasına sarıldıkları görülmüştür.”(Laing,2002,s.164).

Paramparça edilmiş tişört ve pantolonlar ile “kölelik” çağrışımı yapan aksesuarlar tercih etmişlerdir. Örneğin: zincirler, çivili bileklikler ve kemerler, çengelli iğneler, köpek tasmaları, çarmığa gerilmiş İsa’yı gösteren kolyeler takmışlardır.

Gaye Adverd, köpek tasmaı ve parlak görünümlü kıyafetleriyle, Poly Styrene plastik muşambadan oluşturduğu elbiseleri, Fay Fife cinsel çağrışımlar uyandıran imajıyla, Pauline Murray ve 1980’ler de Siouxsie şantöz rolünü sahiplenlen sanatçılardır.

Şekil 64. Gaye Adverd

Kaynak: 1977 Roxy Club. Fotoğraf Walt Davidson.(18.02.2013) tarihinde [http://www.boredteenagers.co.uk/images/ADVERTSGAYPICeditSMALL\(72\).png](http://www.boredteenagers.co.uk/images/ADVERTSGAYPICeditSMALL(72).png)’ den alındı.

Kendi içinde anlatımının çok vurgulu olduğu haç bazı yorumculara göre anti-sosyal bir şaka olarak fetiş çağrışımlar uyandıran bir nesne olduğu görüşünü desteklerken bazılarına göre toplumsal yaşantıyı rahatsız etmenin altını çizdiği politik görüşleri desteklediği anlamları da içermektedir.

Şekil 65. Punk Rock

Kaynak: 1976 İngiltere Londra. (12.05.2013) tarihinde
[Http://www.punkrockplanet.com/music/bands/the-adverts/](http://www.punkrockplanet.com/music/bands/the-adverts/)’ den alındı.

Ara sıra saksafonun da eşlik ettiği yüksek sesli tiz gitarlar fondaki gürültülü kakafonik davul ve bağırılı vokaller eşliğinde sert *(anti) melodik olmayan bir müzik yapmışlardır. Johnny Rotten (İngiliz müzisyen) “Biz müzik değil **kaos peşindeyiz” diyerek punkların müzik anlayışını özetlemiştir.”(Kurt, 2009,s.78).

Çivili bieklikler, yırtık Jeanlar, soluk saç stilleri, jiletlenmiş yüzler ve buruna, ağza takılmış çengelli iğneleri takarak giyim tarzlarını benimsemişlerdir.

*Anti Melodik: zıt ezgiler. <http://nedir.dictionarist.com/Melodik>

**Kaos: Evrenin düzene girmeden önceki biçimden yoksun, uyumsuz ve karışık durumu. Kargaşa. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

Dawid Bowie, The Man Who Sold The World (Dünya'yı satan adam) ve The Rise And Fall Of Ziggy Stardust (Ziggy Stardust'ın yükselişi ve düşüşü) ve The Spiders From Mars (Mars'tan gelen örümcekler) adı verdiği albümleriyle ve ilginç kostümleriyle glam rock akımının öncülerindendir.

Şekil 66. David Bowie ve Mick Ronson

Kaynak: 1972. Santa Monica. Gitaristi Mick Ronson. (09.05.2013) tarihinde <http://theselvedgeyard.wordpress.com/2009/10/20/vintage-rock-t-shirt-shots-sometimes-a-tee-says-it-better/#more-9329> den alındı.

Şekil 67. Dawid Bowie

Kaynak: 1973 NY - Radio City Music Hall'da. Fotoğraf Neal Preston / Corbis. (12.05.2013) tarihinde <http://theselvedgeyard.wordpress.com/2009/10/20/vintage-rock-t-shirt-shots-sometimes-a-tee-says-it-better/#more-9329> den alındı.

Şekil 68. David Bowie

Kaynak: 1973. Fotoğraf Masayoshi Sukita (08.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com>’ den alındı.

Glam rock, feminen kıyafetlerin giyilmesine yol açarak cinsiyetler arasındaki farkın belirsizleştirilmesi için çalışmıştır.

David Bowie’den etkilenen Boy George, etekleri, takıları ve rock’ın üçlüsü deri ceket, tişört ve blucini, çizmeleri ve motosiklet kasklarıyla bir araya getirerek sunmuştur. Ayrıca “ Pink Floyd ve Peter Gabriel gibi isimler tiyatroyu aratmayacak çılgınlıkta sahne şovları sergilemişlerdir.” (Solmaz, 1994,s.32).

Şekil 69. David Bowie

Kaynak: 7 Şubat 1974 Hollanda. Fotoğraf Gijsbert Hanekroot / Redferns. (22.05.2013) tarihinde <http://www.gettyimages.com/detail/news-photo/david-bowie-performs-rebel-rebel-on-the-tv-show-toppop-on-news-photo/107206089>’ den alındı.

“Bowie daha önceden bastırılan görmezlikten gelinen veya Rock ve gençlik kültürlerinde sadece değinilen cinsel kimlik sorunlarını irdelemiştir. Cinsiyet rol ayrımını “gerçekten” aşmak yerine kılık değiştirme ve züppeliği tercih etmiştir. Bowie, bazen maço temaları ile birleştirdiği giysileri, göz makyajlı, abartılı perukları ve abartılı takılarıyla açıkça travesti imajı yansıtan ilk şarkıcıdır. Bu tarz sonraki dönemlerdeki birçok grubun ve hayranlarının kopyalayacakları bir dizi yeni görsel sembol sunmaktadır.” (Kurt,2009,s.82).

8.1.2.Raggae Müzik Akımı

1970' ler de en popüler dans müziği işlevini sürdürecektir olan bir dans türü ortaya çıkmıştır. Bu dans türü disco müzik olarak adlandırılır. Amaçları insanları pistte hareket halinde tutmak ve plak şirketleri açısından kazanç sağlamak şeklindedir. Müzik akımlarında olduğu gibi disco müzikte FM rock'un dans karşıtı tutumlarına tepki olarak çıkmıştır.

“ 1970'ler boyunca raggae özünde bir siyah müziği siyahlar için siyahlar tarafından çalınan ön cephe müziği olma özelliği korumuştur.” (Crane,2003,s.137)

Şekil 70. Rastalı Genç

Kaynak: Rasta Fotoğraf Jonathan Stephens
http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Dreadlocked_rasta.jpg’ den alındı.

Şekil 70’de görüldüğü gibi rastafarianizm inancına göre örülmüş olan rasta saç tarzı, din ve müziğin iç içe olduğunun izlerini taşımaktadır.

Jameica'ya ait Afrika kökenli bir müzik türü olan raggae, dinsel, eşitsizlik, özgürlük, aşk gibi konuları ele almış Bob Marleyyle popülerlik kazanmıştır. Etiyopya'nın topraklarında Hristiyanlık ve Yahudilik dinlerinin karışımından oluşmuştur. Rastafarianizm denilen inanış ilahileri raggea müziğine geçmiştir. Bal mumuyla saçlarını örerek farklı bir tarz yaratan Bob Marley oluşturduğu tarzıyla dinleyici kitlesine etki etmiştir.

“Rasta gençliğiyle anılan, dinsel sembolü olarak yarattıkları tiftik şeklindeki saçlarıyla Punklarla ortak bir noktası vardır. “Punklar ile Rasta gençliğinin başka bir ortak yanı daha vardır. Her iki grup da “ toplum tarafından dışlanmış” ve yine her ikisi de görünüşleri ve inançları sebebiyle ayrımcılığa maruz kalmıştır” (Crane,2003,s.133).

Şekil 71. Bob Marley Rastalı Saç Stili

Kaynak: 3 Aralık 1976. Jamaika. (10.05.2013) tarihinde <http://www.biography.com/people/bob-marley-9399524/photos>’ den alındı.

Boyalı diken saçları, yırtık tişörtleri, vücudu saran rengârenk ve daracık pantolonlarıyla siyah ingiliz raggae dinleyicilerinden tamamen farklı bir görünüşleri vardır. “Dahası, Rasta’ nın “barış ve sevgi” öğretisi punk rockçılar’ ın vahşi ve saldırgan imajlarına hiç mi hiç uymamaktadır. Yine de, punk rock’ın çılgın vahşi tarzı ile reggae’ nin yavaş, karamsar temposu tamamen ayrı kutuplarda olsa da bu iki müzik türü arasında benzerlikler de mevcuttur.” (Crane,2003,s133).

1970'lerde ise rock müzik yapan gruplar teker teker ortaya çıkmaya başlamışlardır. The Rolling Stones, The Animals, The Yardbirds, The Kinks, The Who, The Pretty Things, The Sonics, The Shadows, Bob Dylan, The Byrds, Steve Harly gibi müzik gurupları sayılır.

Punk rock 70'li yılların sonlarında kendini göstermiş rock müziğe alternatif olarak çıkmıştır. Elektrikli gitar yardımıyla genellikle detone olma korkuları olmaksızın bağırarak yapılan bir müzik olmaktan öteye gidememiştir. Kesik saç modelleriyle, siyah deri kıyafetleriyle tepkiciliği savunan düşünce yapılarıyla kendilerini göstermişlerdir.

Soul müzik bu dönemde funk müzikten daha sakın ve tekdüze tınlarıyla Funk ve Soul müziğin babası olarak bilinen James Brown' la birlikte n kazanmıştır. Sahne şovlarıyla ritme dayalı müzik ve danslarıyla dönemin en iyi müzik adamları arasında yer almıştır. Şatafatlı kostümleriyle, kocaman gözlükleriyle ve platformlu ayakkabılarıyla tarzını müziğiyle birleştirmiş, piyano eşliğiyle şarkılarını söyleyen Elton John 70'li yılların en başarılı solo şarkıcı olmuştur.

Şekil 72. James Brown

Kaynak: 1988 New Orleans (10.05.2013) tarihinde http://www.timmotion.com/musicians_details.php?id=677' den alındı.

8.1.3.Hip Hop Müzik Akımı

Hip hop kültürü Amerika'da azınlık olarak yaşayan zencilerin gündemden uzaklaşmak ve eğlenmek için oluşturduğu bir yaşam tarzıdır. Özellikle sanayileşme sonrası, (İletişim ve teknolojinin büyük atılımlarına da sahne olan) çarpık kentleşmenin getirdiği sosyo-ekonomik ve kültürel sorunların fazlasıyla yaşandığı, birbirinden kopuk yerleşim birimlerinden gettolardan oluşan parçalanmış bu yeni dünyaya uyum yolunda insanların kimlik ve ifade sıkıntıları çektikleri kentlerdir bu kentler. DJ Kool Herc, Grandmaster Flash & the Furious Five ve Afrika Bambaatta'nın çalışmalarıyla başladığı söylenmektedir.

“Hip hop kültürünün merkezinde kasetçalar ve ham haldeki 45'lik ve 30'luk plaklar vardır. Radyo sadece kasete çekilecek ses ve müziklerin kaynağı olması açısından önemliydi. Break-dansçılar siyah müziğini disko ile bağdaştırdılar. Disko 1970'lerin ortalarından sonlarına kadar 'resmi' siyah müziği olarak görüldü. Hip hopçular radyoda müziği 'çaldılar' ve kesip karıştırdılar.” (Kurt,2009,89).

Hip hop müziğinin temel ögesi *breakbeat'e uyumlu bir şekilde hareket edilmesiyle oluşan bir dans ortaya çıkmıştır. “Hip hop müziği, dans, kıyafet, dil ve vahşi bir graffiti tarzını içerir. Özünde kendine has bir tavrı da barındırır.” (Hebdige,2003, s:188).

Soul, Funk, Bebop gibi müziklerin ezgilerinin içinde bulunduğu harmanlanmış müzikle dans etmektedirler. Kafasının üzerinde dönerek ya da birbirlerine akım veren figürlerle bedenlerini kıvrarak danslarını sergilemişlerdir.

**Breakbeat: kökü 70'lere dayanan ve Jamaikalı Dj. Kool Herc'in, bir plağın iki aynı kopyasından şarkı içindeki düşüş bölümlerini (Break Down) ardı ardına çalarak yapmış olduğu stildir.*

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Breakbeat>

Break dans Hip hop kültürünün bir parçasıdır. Break dans Amerika’da çete savaşlarını önlemek adına ortaya çıkmış bir dans türüdür. 60’ lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Hip hop müziğinin çevresinde gelişmiş bir danstır. B Boys, B Girls denilen bu kişilerin oluşturduğu figürlerle birleşerek break dans ortaya çıkmıştır.

Hip Hop müziğin altyapısı, genellikle elektronik aletler veya bilgisayarlar yardımı ile yaratılan; davul, bas ve sentezleyici döngülerinden oluşur. Beat adı verilen altyapı, hızlı ve konuşma tarzında vokal ile birleştiğinde Hip Hop müzik ortaya çıkar. Hip hop çoklukla armoni kaygısı taşımaz, önemli olan ritim ve uyaktır. (Kurt, 2009,106).

Şekil 73. Break Dansçısı.

Kaynak: Break dans (B-Boy) 1981 New York USA. (10.05.2013) tarihinde <http://tedpolhemus.blogspot.com/p/fashion-anti-fashion.html>’ den alındı.

Break terimi Funk müziğinde ritmin hızlı aktığı bölüme verilen isim olduğu için anlamında buradan geldiği görüşleri vardır. Getto kentinde yaşayan gençlerin özgürlüklerinin kısıtlandığı bazı durumlar sebebiyle yoğun hareket kabiliyeti gerektirecek bir takım figürler bularak bedenlerinde hâkimiyet kurma eğilimi içine girmişlerdir.

Bol giysiler giyerek vücut hatlarını kapatacak şekilde kıyafetler tercih etmelerinin sebebi rahatsızlık verici dar kıyafetlere protesto amaçlı olmuştur.

“ Dansa verilen bu önem hiç kuşkusuz giyim kuşamı da etkilemiştir. *B-boy dansçılarının giydikleri kıyafetler rahat ve yıkanabilir olmalıydı. Bunların kazık gibi ve resmi olmaları düşünülemezdi bile. Böylece dançılar günlük ve spor giysileri bir arada kullanmaya başladılar. İlk B- tarzı kapşonlu anorak ve kazaklar, düşük belli kotlar, tenis ayakkabıları ve siperliği iyice öne doğru yatırılan denizci keplerinden oluşmuştur. Sonraları tarz değişiklikler geçirmiştir: bacağa yapışan kotlar, deri yelekler, havacıların giydiği deri ceketler, kazaklar ve işçi tulumları yaygınlaşmıştır. Kepler ters ve iyice enseye yatırılmış olarak giyilmeye başlanmıştır.” (Hebdige, 2003, s.194).

Hip hop, modayı etkileyerek bazı tasarımcılara ilham kaynağı olmuştur. Tasarımcı Isaac Mizrahi; 1980 yılının sonlarında ağır bir altın zincir takan asansör operatörünün giysisinden esinlenerek koleksiyon sergiledi. Modeller siyah catsuit giydirilerek altın zincirler ve altın tabela esintili kemerler takarak hip hop modasını sergilemişlerdir.

Şekil 74. Hip Hop Ayakkabısı

Kaynak: Kurt, Fatma.(2009) s.100.(10.05.2013) tarihinde alındı.

1981 New York’ da kurulan Run-DMC Hip hop müzik gruplarının en iyilerindendir. Giyimleriyle Hip hop kültürünün örneklerini taşımaktadırlar.

Şekil 75.Run-DMC Grubu

Kaynak: 1988 New York Run-D.M.C. Grubu, soldan sağa Jam Master Jay, D.M.C. ve Rev Run. (12.05.2013) tarihinde <https://en.wikipedia.org/wiki/Run%E2%80%93D.M.C.>’ den alındı.

Hip Hop sanatçıları zenginlik ve refahlıklarını göstermek amaçlı ağır altın takılar takmışlardır. Fötr şapka, büyük gözlük, eşofman ve spor ayakkabı giymişlerdir.

Erkeklerin tercih ettiği hip hop kıyafetleri grafik desenli bol tişörtler, boyunu çevreleyen eşarplar, ısıltılı takılar, kafa bandı, büyük spor ayakkabılar ve büyük gelen şapkalarından oluşur. Bayanların ise dizin üzerini geçmeyen pantolonlar, göbeği açıkta bırakacak gömlekler ve bolerolar tercih etmişlerdir.

“Tommy Hilfiger ve Polo Ralph Lauren hip-hop dünyasında statü sembolü olan markalardı. Hip-hop’un kendi markalarının piyasaya çıkmasından önce sıkça uygulanan bir metot vardı, bilinen markaların ürünleri alınır ve bir şekilde değiştirilerek kullanılırdı. Örneğin rapçiler arasında çok popüler olan Adidas ayakkabıların ve Timberland marka botların bağcıkları çıkarılır öyle giyilirdi.” (Kurt, 2009,s.100)

**B-Boy: Break boy anlamındaki kısaltmadır. Break dans yapan erkeklere verilen addır.*
<http://www.uludagsozluk.com/k/bboy/>

Şekil 76 Break Dans B-Girl

Kaynak: Kurt, Fatma.(2009) s.104.(10.05.2013) tarihinde alındı.

Hip Hop’ un yükselişinin en görünür örneği; yıllık 2 milyar dolarlık cirouyla Amerika’daki tekstil endüstrisinin en hızlı büyüyen pazarı olma özelliği taşıyan hiphop giyim sektöründe ortaya çıktı.1990 yılında ilk hip-hop giyim markası olan FUBU piyasaya çıktı. FUBU’nun açılımı olan ‘For Us By Us’ yani ‘Bizim için bizim tarafımızdan’ sloganı sonradan gelen markalarında çıkış noktası oldu. Hip Hop tarihinin her noktasında Russell Simmons, 1992 yılında kurduğu Phat Fashions şirketiyle müzik sektöründen gelip tekstile yatırım yapan ilk isim olmuştur.

Zamanında grafiticiler tarafından ifade edilen hip-hop’un görsel boyutu, artık kendini şehir duvarlarından çok, hip-hop tarzı giyim kuşamda göstermeye başladı. Beyaz grafiti sanatçısı Marc Ecko, bir zamanlar *grafiti tasarımlarını bastırıldığı tişörtleri elden satarken bugün en büyük hiphop giyim markalarından birinin, gergedanlı logosuyla ünlü Ecko’yu yarattı.

**Graffiti: En temel anlamıyla, duvar yazıları ve resimler yoluyla kendini ifade eden bir görsel uygulamadır. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Graffiti>*

9.1980'LERDE SOSYOLOJİKOLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

Batıda yaşanan kültür göçü, Afrika ülkelerinin borç krizlerine girmesi, aşırı nüfus patlaması, birçok ülkede uyuşturucu kullanımı için yapılan küresel savaş protestoları, petrolün etkilemiş olduğu ekonomik sebepler, 80'li yılların toplumsal değişiklikleri olarak sıralanmıştır.

“Bu dönemde artan refahın da etkisiyle abiye kıyafetlere ve günlük kıyafetlere geçiş söz konusu olmuştur. Bu yıllarda artık belirli bir moda çizgisi yok olmuştur. Tüketim her an, her şeyi değiştirmiş, özgürlük ve refahın getirdiği rahat giyim, özellikle hafta sonları ve tatiller için düşünülmüş pratik kıyafetler giyilmiştir.” (Gürsoy,2010, s:24).

1980'lerde diz altına gelen taytların üzerine giyilen bale etekleri, büyük vatkalı ceketler, piyano tuşlu kravatlar dönemi başlamıştır. Asimetrik kesimli modeller, plastik maddelerden yapılan takılar, afrikalı zenci kadın saçlarından esinlenilen kıvrırcık saç modelleri, tüylü şapkalar, kapitonelerin çeşitli şekillerde kıyafetlere uygulanması ve bilim kurgu konulu filmler, modayı etkilemiştir.

Jean pantolonun yıllardır aynı çizgisi; modacı Mugler tarafından fermuar eklenerek bol kesimlere bırakmış, çizgili, geometrik, jarse ve kadife kumaşlar tercih edilir olmuş.

Yeni erkek imajı gay özürlüğü ile birlikte başlamış, dış görünüşlerindeki değişim giysilerinde gözlemlendiği kadar özellikle müzik piyasasında da kendini göstermiştir.

“Popüler müzik dünyasında David Bowie ve daha sonraları Boy George gibi yıldızlarca alternatif erkeksilik görüntüleri yaratılmıştır.”(Pektaş,2006,s.150).

Savaş sanatlarının artışı spora olan ilgiyi arttırmış karate sporu filmlerle kitlelere yayılmıştır. Aerobik egzersizleri dans giyim modasını etkilemiş renkli plastik ayakkabılar, vücudu saran kıyafetler ve tozluklar gündüz giyimine kadar etki etmiştir. Dynasty ve Miami Vice dizileri kadın ve erkek modasını etkileyerek kadın giyiminde; vatkalı ceketler, düğmeli yelekler ve dar mini etekler giyilmesine, erkek giyiminde ise çorapsız ayakkabı, ceket içine giyilen tişört ve kirli sakal modasına kadar etki etmiştir.

“Çeşitli modacılar erkeklerdeki cinsiyet kavramını farklı temalarda ve biçimlerde ele almıştır. Bedeni saran ve bazı durumlarda da, bir tarafı ayak bileğiyle uyluk arasını tamamen açıkta bırakan pantolonlar yaratmışlardır.” (Crane, 2003,s.255).

Eşcinsel azınlığın boş zaman kimliklerini ifade etmek üzere kurdukları tarzlar oluşmuştur. Cinsiyet rollerinin algılanmasında Fransız modacıları 1980’lerde farklı bir erkek modası yaratmış, erkeklerin çoğu bu karmaşadan şüpheyile söz etmiştir. Takım elbiseler desenli, çiçekli, yelekler boncuklu, dantelli, manşetler dışı görünümlü saten ve ipeklerden oluşan dokunuşlarla ifade edilmiştir. 1980 sonrasında, pembeler, turkuaz ve sarılar, elbise ve ceketlere bürünmüş cinsiyet ayrımı olan kıyafetlerin sınırı bir anda yıkılıvermiştir.

“ 1980’lerin sonlarında, gezginler (travelers-bir *‘‘New Age’’ alternatif yaşam tarzı grubu) “ ikinci el giysileri, ordu fazlalarını ve al yapımı giysileri” birleştiren kostümler giydiler. “ Bu giysiler genellikle kullanılmaz hale gelinceye kadar giyildiklerinden yırtık pırtıktır ve dışarda geçirilen gezgin yaşamın etkisiyle kirli bir görünüşe sahiptir.” (Crane,2003,s.248).

9.1. 1980’lerde Müzikve Etkilediği Giyim Tarzları

1950 yıllarında çıkmış olan, Jamaika’da toplumsal yorum içeren müzik tarzının ismi mento’ydu. “ Kalipso gibi mento da, kölelerin şeker kamışı tarlalarında çalıştıkları günlerden kalmaydı. Taşıdığı Latin etkileri ise birçok Jamaika’lının Küba’da ki plantasyonlarda çalışması ile açıklanıyordu. Partilerde ve danslarda çalınan mento da kalipso gibi aşkı, yerel olay ve haberleri anlatan başlıca toplumsal yorum araçlarından biri olarak kullanılırdı. Kölelik ya da sömürgecilik günlerinde, diğer bütün iletişim biçimlerinin yetersiz kaldığı dönemlerde dahi şarkılar etkili bir araçtır.” (Denselow,1993, s.165).

Amerikan soul ve ilahi müzikleriyle kaynaşan mento, trombon ve diğer üflemeli çalgıların katılımıyla, yeni bir müzik tarzı olan ska’ya dönüşmüştür. Neşeli bir dans müziği olan ska, adaletsizlik ve yoksunluklar hakkında önemli motifler taşımıştır.

Seksenlerde, Amerikan soul tarzları ve kalipso, Doğu Karaipier New York gece kulüplerinde yaygınlaşan ve dansa daha uygun bir müzik türü olan ska’yı oluşturacak tarzda iç içe geçmiştir.

Şekil 77. Ska Müziği ve Harry Bellefonte ve Orkestrası

Kaynak: 1952 Jamaika.(28.05.2013) tarihinde <http://tonall.com/features/articles/genre-hopping-ska>’ den alındı.

Yerel sokak yıldızı Might Gabby ‘The Beach Is Mine’ şarkısında hükümeti, özel şirketler tarafından kapatılan halk plajları konusunda eleştiriyor ya da gereksiz bir ordunun harcamalarından yakınıyordu. “*Is it necessary to hire soldiers boots with the tax-payers money?* (askerlerin botlarını vergi mükelleflerinin paralarıyla patlatmak şart mı?)” sözleriyle ifade etmiştir. (Denselow,1993, s.164).

Rap müzik tarzı 80’li yılların popüler müzik akımlarından biridir. Rap müzik tarzı, break dance ve graffiti sanatıyla birlikte hip hop alt-kültürünün bir parçası olarak gelişmiştir. “House Parties” olarak bilinen hip hop partileri, diskjokey, rap’çiler ve dekoru yapan graffiti sanatçıların bir gösterisiydi. Bunların dışında; Rhytme and blues, funk ve jazz müziğin karışımından doğan New york’ta doğup Getto’da şekillenen bir zenci müziğidir. 80’ler de Rap sanatçısı Slick Rick Rap müzik tarzını kıyafetleriyle en iyi şekilde yansıtmıştır.

Şekil 78. Slick Rick

Kaynak: 16 Temmuz 2006 New York. Rap Sanatçısı Slick Rick(11.05.2013) tarihinde <http://www.mtv.com/artists/slick-rick/photos/3123664/>’ den alındı.

“1970’lerin ortalarında, New York’da İspanyol ve siyah teen-ager’lar tarafından yaygınlaştırılmış bir dans çılgınlığıdır. Siyahların ezilmişliklerine sinir ve nefretini kuma şansı olarak kullanılan söz ağırlıklı müziktir. (Solmaz,1994,s.93).

“Rap, önceleri afro-amerikan ağız dalaşı geleneğiyle ilişkili sözel bir yarışmadır. Rap, break dance ve graffiti sanatıyla birlikte hip hop alt-kültürünün bir parçası olarak gelişmiştir. "House Parties" olarak bilinen hip hop partileri, diskjokey, rap'çiler ve dekoru yapan graffiti sanatçılarının gösterisi olmuştur. Rap müziği başta "mutlu parti müziği" olarak ifade edilmiştir. Tozluk, beyzbol kasketi, işçi tulumu giymek gibi tipik rap modası davranışlarıyla mikrofona konuşmak ve break dance yapmakla da tamamlanmıştır.” (Kurt,2009,s.103).

Sadece sokak argosundan kesip aldığı bölümleri kullanan Herc ‘ Lakırdıma kulak kesilin! Âlem diye bana derim ‘ gibi sözler sarf ediyordu. Konuşmanın amacı insanların dans etmeyi sürdürmesini sağlamak ve ‘canlı’ performansların verdiği heyecanların aynısını yaşamaktı.

9.1.1.Rock’n Roll Müzik Akımı

Rock’n roll, müziksel köken olarak blues, caz, gospel, country gibi türlerin etkileşimi sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla armoni, melodi, ritim, şarkı sözleri müzikal özellikleri, bu türlere ait izler taşımaktadır.

Rock kelimesi sallanmak anlamına gelir ve dünya dillerine girmiştir. Bu müziği yapanın ve dinleyenin bedensel olarak hareket etme eğilimi veren bir tanımlanmıştır. 60’lı yıllarda kökeni hard rock’a kadar uzanan, karmaşık ve sert tınılarıyla oluşan bir müzik türüdür.

One, Two Three O’Clock, Four O’Clock Rock, Five Six Seven O’Clock, Eight O’Clock Rock...(bir, iki, saat üç, dört rock saati, beş altı saat yedi, sekiz rock saati) diye uzanıp giden şarkıyı bilmeyen yoktur. Öyle bir devir başlar ki bu sözlerle birlikte; rock müzik bir yandan bütünüyle endüstriye karşı en radikal çıkışların kaynağı olurken, bir yandan da endüstrinin geçim kaynaklarından biri haline gelmiştir. Bahsi geçen şarkı Bill Haley ve grubu The Comets’in yaptığı ve 20 milyon civarında sattığı “Rock Around The Clock”dır.

“İlk Rock konserlerinin yarattığı heyecanın büyük bölümü icralarının ritmik ve çoğu kez cinsel imalı hareketlerinde-kalçalarını oynatmalarında, kalça kemiklerini öne çıkarmalarında, omuzlarını sallamaları, sıçrayıp atlamaları ve yere düşmelerinde, kısaca, “yeni müziğin yaratıcı, ritme dayalı hareketten ayrılmaz olduğunu ilan etmenin bir yolu olarak sallanmalarında” saklıydı.” (Ehrenreich,2009, s.267).

Dünya’ da ki politik değişimler müziğe de yansımıştır. “Jamaika’dan Zimbabwe’ye dek birçok ülkede, folk tarzları kendi politik ve toplumsal değerlerinden hiçbir şey yitirmeden rock müziğin geniş olanaklarından yararlanmışlardır. Her iki ülke de, (sömürgecilik döneminde batı egemenliğinde oldukları gibi) 60’lı yıllarda değişen ölçülerde de olsa da batı pop ve soul müziklerinin etkisi altında kalmışlardır. Ama artık bağımsız bir “köken” müziği gelişmeye başlamıştır. Rock müzik, 70’ler ve 80’ler boyunca fikir ve esinden yoksun kalırken, bu yeni müzik batıyı giderek daha da fazla etkilemiştir. Bir kez daha beyaz müzisyenler siyahlardan esinlenmeye başlamışlardır. Ama artık siyah müzik ABD’den değil Karayipler ve Afrika’dan gelmiştir. Yanında politik pop geleneğini de taşıyarak.” (Denselow,1993, s:180).

Rock müzikte elektronik gitarın kullanılmasının tek sebebi distortion adı verilen ses *efektinin kulakları tırmalayıcı tınısının isyanı ve acıyı en iyi şekilde yansıttığı düşünülmüştür.

**Efekt: Elektronik devreler yardımıyla gitar sesi üzerinde yapılan değişiklik ve süslemeler. BSTS / Gitar Terimleri Sözlüğü <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

1977 yıllarında etnik grupların rağbet gösterdiği müzikler ortaya çıkmıştır.

“Rock’n roll, yaşadığı dönemin ve içinde bulunduğu toplumun koşullarını yansıtan ve bu koşullara karşı çıkan bir müzik türüdür. Özünde, isyan ve toplumsal gerçeklerden kaçış yatmaktadır. Rock’n roll müzisyenlerinin şarkı sözlerinde değindiği toplumsal konular, politika, din, kuşak çatışması, sınıf ayrımı, cinsel devrim gibi konulardır.” (Gürün,2011, s.21).

Şekil 79. Rock 'n' Roll Dans

Kaynak: 1950. Paris. Rock’n Roll dansı yapan gençler. (06.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com>’ den alındı.

Rock and Roll’ u etkileyen 1950’ lerde ABD’ li müzikçilerin ve yapımcıların ırk ayrımı yaparak müzik yapmalarının sonucuna bağlı olarak zenci müziğini bulmaları ve sonucunda Rock and Roll’un ortaya çıkışı olmuştur. İkinci bir sebep ise ABD ‘de ki “country” müziktir. “Bu tür, turneye çıkan gruplar ve radyo aracılığıyla kırsal kesimde ve kasabalarda yaygınlaşmıştır. Country şarkıcılarından Bill Haley, parçalarına başlık olarak “rock’u kullanınca “rock and roll” da tam anlamıyla var olmaya başlamıştır.” (Müzik Ansiklopedisi, Cilt 4,s.1040).

Rock'n Roll çıktığı zamanlarda, blues, caz ve country içerikli ezgileri almıştır. Ardından Amerikan Rock and Roll kavramını Elvis Presley, Chuck Berry, Jerry Lewis, Buddy Holly gibi sanatçılar değiştirmişlerdir.

Bir rock müzisyeni blucin ve tişört giyerek daha önce geliştirdiği “tatsız ve kaçık” kişilikten yeni ve daha pozitif bir imaja geçişinin işaretini verir. Rock müzisyenlerinin çoğu isyancıdan kahramana geçişten ziyade bu imajlardan birini seçerler ve çoğunlukla kendi imajlarının tam tersini benimseyen müzisyenlere aynı dönemde yer alırlar.” (Crane, 2003, s.242).

Tamamen notadan bağımsız davranan bu müzik akımı tek tip tüketici insanına hitap etme çabasına karşı tepki olarak kurulmuş farklılığın tarzı olarak doğmuştur. İsyankâr duruşları ve kendilerine has tarzları modayı etkilemiştir.

“Rock müziğin bu dönemde, alt yapısı büyük ölçüde “yetişkinler” in elinde ve denetiminde olsa bile, özünde gençliğin kültürel biçimi olmuştur.” (Rowe, 1996, s. 25).

Rock'n roll gençlere ve yaşlılara keşfedilmesi gereken çeşitlilikler sunarak müzik zevklerinin değişmesini sağlamıştır. Ailelerin oldukça tutucu durumlarının dışı vurulmasıyla rock'n roll müziğinin yaşamasal etkileri ortaya çıkmıştır.

“Rock'n roll müzisyenlerinin en açıkça isyan ettiği konular politikadır. Uygulanan politikalar sonucu ortaya çıkan savaşlar ve ekonomik felaketler, rock müzik ile beraber folk müziğin de üzerinde durduğu konular olmuştur. Diğer bir konu ise dindir. Rock'n roll performanslarında çoğunlukla dini içerik hissedilir. Ancak bu müzisyenler inanç ve etik kavramlarını kendilerine özgü olarak yansıtmışlardır. Bu da dolayısıyla geleneksel dini görüşlere uygun düşmemiş, rock'n roll, dini liderler tarafından dinsizlikle suçlanmıştır. Gençler ile ebeveynler arasındaki kuşak çatışması da rock' roll'da kendini gösteren bir konu olmuştur. Rock'n roll, genç nüfusun sorunlarını dile getirmiş ve nesil dili olmuştur.” (Gürün,2011, s.21).

Şekil 80. Rock'n Roll Gençleri

Kaynak: 1960 Fransa. Fotoğraf Jurgen Vollmer (11.05.2013) tarihinde <http://zombiesenelghetto.tumblr.com>' den alındı.

Aileler“ Birden bire ortaya çıkan bu müziğin yaşamı cinselleştireceğinden korkmuşlardır. Biz gençler ise, bu edep korkusunun, bedenden böylesine tiksintisinin, doğal olarak üstesinden gelinememesinin faşizmle ilişkili olduğunun farkına varmış olduk. Bu gelişen makineleşme sonucu bir köşeye itilmiş, tümüyle yâdsınmış bedenin, ancak el işçiliğiyle onarılması gereken kültürel bağlamdaki yeniden dirilişiydi ve bu yeniden diriliş rock'n roll'la birlikte duymazlıktan gelinemeyecek bir gerçeklik kazanmıştır.” (Wicke, 2006, s.218).

9.1.2. Heavy Metal Müzik Akımı

Heavy Metal'e ilişkin giysilerin kökeni motosikletçiler, deri elbise müptelaları ve rock alt kültürlerine dayanır. Heavy Metal modası deri ceketler, yüksek basket ayakkabıları, mavi siyah dar jeanler, asker üniforması benzeri *kamufraj, genellikle rozet ve **pinlerle süslenmiş unsurlar içerir. Motosikletçiler ise Germen tahayyülüyle dolaysız bağı olan bir cazibenin etkisinde kalmışlardır. Demir haç gibi aksesuarları takmaları bu özelliklerini göstermiştir.

“Heavy metal gruplarında “sebepsiz bir asilik, genel bir vahşilik söz konusudur. Heavy metal bir alt kültür olarak vardır ama asla bir karşı kültür olamamıştır.” (Solmaz,1994,s.43).

Grupların her biri kendine has bir bakış geliştirse de bu konuda herkesçe hakkı teslim edilen bir devrim gerçekleştirmiş olan grup Judas Priest'dir. Özellikle grubun lideri olan Rob Halford, 1978 yılından itibaren Killing Machine adlı albümlerinin ***promosyonu amacıyla da konserlere baştan aşağı deri giyerek çıkmıştır. Bu imajı tamamen kendine mal ettikten sonra Rob Halford ayrıca sahneye gürültülü bir motosikletle çıkmaya başlamış onu daha sonra grubun tüm üyeleri izlemiştir.

*Kamufraj: Gizleme. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

** Pin: iğnelemek, sıkıştırmak, tutturmak, broş, iğne. <http://nedir.dictionarist.com/pin>

***Promosyon: Özendirme. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

Şekil 81. Rob Halford

Kaynak: 16 Mart 2005. Hamersmith Apollo Judas Priest Konseri. Londra (13.05.2013) tarihinde <http://www.exposay.com/rob-halford-judas-priest-concert-at-the-hamersmith-apollo---march-16-2005/p/10513/3/>’ den alındı.

Rob Halford, Heavy metal tarihin gördüğü en metal *vokalisti olarak biliniyor. Iron Maiden in ilk vokalisti Paul Di’Anno deri ceketler, çivili bileklikleri tercih etmiştir. Motorhead ise bunu daha da geliştirerek kurşunlarla bezeli kemerler ve tayt ile sahneye çıkmıştır. Bu eğilim, 80 li yılların başında, (*new wave of british heavy metal*: yeni dalga İngiliz heavy metali) takip edenler arasında oldukça popülerdi. Bu çivili deri imajı farklı asker botu aksesuarlarıyla genişletilmiştir.

*Vokalist: Müzik türlerinde solisti arka planda destekleyen ses.Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

Metal giyimi ve stili, genel anlamda müzik dünyasından çok uzakta olan farklı akımlardan beslenmiştir. Her ne kadar birçok olayda belirleyici olmasa da alt giyim tarzlarının müzikal etkilerle olan bağından kişinin sadece görüntüsüne bakarak müzik zevki tahmin edilebilir. Metalcilerin o kendine has görüntüsünü yaratan aslında tam da bu belirsizliktir.

Deri eldivenler ve çivili bileklikler fanlar arasında kullanılan aksesuarlardır. Metallica, Megadeth, Destruction gibi metal grupları, 80' li yılların birçok diğer metal grupları ve fanlar Vietnam savaşının da bıraktığı izlerin etkisi ile askeri üniformalar ya da teçhizat içeren aksesuarlar kullanmışlardır. Bu gruplar kurşunlarla bezeli kemerleri, *nwobhm gruplarından ve özellikle de bunu kendi estetik unsuru olarak içselleştirmiş olan Mot rhead'den etkilenerek kullanmaya başlamışlardır.

Bu tarz giyim genellikle punk metalin o anti moda yaklaşımıyla ya da daha has anlamıyla punk ile ilişkilendirilmiştir.

“1980'lere gelindiğinde artık rock gruplarının isyan, ihlal, cinsiyet belirsizliği imajlarını yaratan otuz yıllık müzik geçmişi vardır. Örneğin; heavy metal grupları motosiklet kostümü, siyah deri ceket ve blucin giymeyi sürdürmüş ya da bunun yerine yüksek topuklar, çivilerle süslenmiş deri ceketler ve sado-mazoşist donatılar kullanmışlardır. Punk müziğin yırtık giysilerinin ve **sado-mazoşist öğelerinin yanısıra sa  bantlarını, logolu tişörtleri ve püskülleri; Bowie' nin rock maskaralarını, peruklarını ve erkek takılarını tarza dâhil etmişlerdir.” (Crane, 2003,s.244).

**nwobhm: Açılımlı New Wave of British Heavy Metal. İngiltere'de ortaya çıkmış, Heavy Metal'in bir akımıdır. Metin Solmaz. Rock Sözlüğü, s:87*

***Sado-mazoşist: Karşısındaki kişiye acı vermek veya eziyet etmekten seksüel bir haz duymanın adıdır. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Sadomazo%C5%9Fizm>*

9.1.3. Glam Metal Müzik Akımı

Glam metal 1970'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Heavy metal müziğin alt grubudur. Makyajlarıyla ve kıyafetleriyle feminen bir dönem başlatmışlardır.

Glam metalciler özellikle kabartılmış saçları ile meşin ceketler, dar spandex (tayt) pantolonlar tercih etmişlerdir. Ayrıca çok elzem olmasa da ruj, gözaltı boyası ve dip boyası yaparak makyaj yapmayı ihmal etmemişlerdir.

Glam metal grupları renkli ve pek alışılmadık unsurlar içeren enstrümanlara sahiplerdir. Mor- pembe renkli gitarlar, leopar desenli gitar askıları, ipek şal bağlı mikrofon ayaklıkları, renkli bagetler kullanmışlardır.

Şekil 82. Alexi Laiho

Kaynak: 2007 Rock Festivali. (09.05.2013) tarihinde http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Masters_of_Rock_2007_-_Children_of_Bodom_-_Alexi_Laiho_-_05.jpg den alındı.

Şekil 83. Glam Metal Giyinen Gençler

Kaynak: 1973 Paris. New York. (09.05.2013) tarihinde <http://www.boredteenagers.co.uk/ADVERTS.htm> ' den alındı.

*Kelt, *saxons ve sövalye kültürü gibi tarihi değerleri ve bunlara ilişkin imgelerin yansımaları oldukça güçlü bir şekilde Blind Guardian gibi grupların başı çektiği metal sahnelerinde görebiliriz.

Metro seksüel kültür ve modern dünya tüketim anlayışına tepki olarak, bağımsız duruş, erkeksilik, savaş etiği onuru gibi yaklaşımlar metalciler arasında aşırı derecede popülerdir.

**Kelt, İskoçya, İrlanda, Galler, Asturias vs. gibi bölgelerde yaygın olan geleneksel bir müzik türüdür. Kelt müziğinde keman, gitar, arp, gayda ve flüt gibi çalgılar önemli yer tutar.*

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Kelt> (m%C3%BCzi%C4%9Fi

**saxons, 1976 yılında Barnsley, Yorkshire'da kurulan İngiliz bir heavy metal grubudur.*

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Saxon> (m%C3%BCzik grubu)

Folk metal, black metal (siyah metal) ve *power metalciler, saxon ve kelt stereotipini taklit amacıyla uzun saçları yanında sakal da bırakarak **Thor çekici tipi kolyeler ya da farklı ***pagan aksesuarlarını takmışlardır.

Özellikle siyah ve beyaz renk ağırlıklı yüz boyama tarzı metal gruplarında yaygındır.

Rhapsody of Fire gibi gruplar, müzisyenler ve fanlar ortaçağ ve rönesans dönemlerini hatırlatan kostümler giymişlerdir. Siyah kahverengi deri pantolonlar, geniş kollu düğmesiz renkli gömlekler vb. Şövalye imgelemi gibi ortaçağ ozanlarının imgelemi de power metal modasının önemli bir parçasıdır.

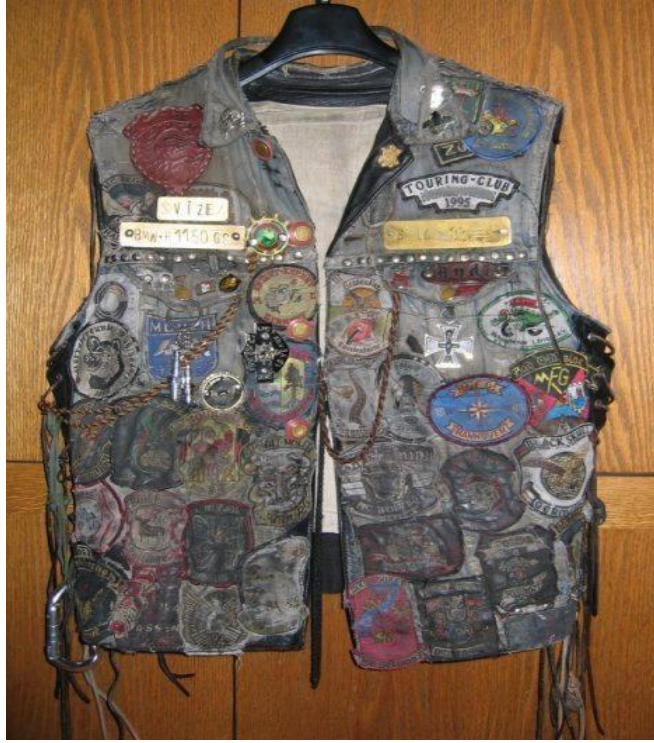
Bazı metal grup ve fanları geniş pantolonlar, 60-70'li yılların ****psichedelik rockından esinlenilmiş renkli ya da soluk gömlekler ile bir retro modasını benimsemişlerdir. Belli bir azınlığı ise gotik kültür bağlamına uygun olarak makyaj yapmışlardır. Fin Melodik death metal grubu Children Of Bodom' un gitaristi Alexi Laiho ve black metal grubu Mark of Attreus tan James Banister sürme ve oje kullanan müzisyenlere örnek verilebilir.

**power metal: 1980lerin başlarında almanyada ortaya çıkmıştır. Ortaçağ efsanelerini, çoğunlukla da Yunan ve İskandinav mitolojilerini tema olarak alan geleneksel heavy metal ile thrash metal özelliklerini birleştiren, bazen de senfonik öğeler içeren bir heavy metal tarzıdır. 1980lerin başlarında almanyada*http://tr.wikipedia.org/wiki/Power_metal

***thor:İskandinavya' luların yıldırım ve savaş tanrısıdır.*<http://www.nedirnedemek.com/thor-nedir-thor-ne-demek>

****pagan: farklı uygulama ve ibadetler içeren dinleri kapsayan geniş bir din bilimleri terimidir.*[http://tr.wikipedia.org/wiki/Pagan_\(Din\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Pagan_(Din))

*****Psychedelic rock: Halüsinasyon gördüren uyuşturucuların etkisi altında yapılan rock müzik türüdür. Psychedelic rock; blues-rock, progressive rock ve heavy metal aralarında bir köprü oluşturur. Kökleri daha çok batı müziğine dayansa da, melodilerinde hint müziği gibi etnik tarzlardan da özellikler taşır.*http://tr.wikipedia.org/wiki/Psychedelic_rock

Şekil 84. Heavy Metal Ceket

Kaynak: 2004. Kutte-Battle Jacket(Savaş Ceket) (10.05.2013) tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/File:Kutte_Motorrad_vorn.jpg’ den alındı.

Heavy Metal grupları çeşitli etiketlerle ve amblemlerin olduğu parça kumaşların birleşmesiyle derinin üzerine dikilmiş ceketler giymişlerdir.

“ Heavy metal 1960’larda The Who, Iron Butterfly, Vanilla Fudge, Jimi Hendrix, Yardbirds hatta Cream gibi isimlerle başlar; 70’lerde Black Sabbath, Led Zeppelin ve Deep Purple gibi gruplarla altın yılını yaşar ve 80’lerde Iron Maiden, Metallica gibi gruplar başı çeker” (Solmaz,1994,s.40).

Şekil 85. Megadeth

Kaynak: Mart 2011 Kiev. Megadeth Grubu Dave Mastejna. (28.05.2013) tarihinde <http://en.wikipedia.org/wiki/Megadeth>' den alındı.

Şekil 86. Thrash Metal

Kaynak: 2008 Roskilde Festivali Thrash Metal Grubu Gitaristii Kerry King (25.05.2013) tarihinde <http://www.demotix.com/news/1714665/american-trash-metal-band-slayer-performs-live-roskilde-festival#media-1713634>' den alındı.

9.1.4. Hard Rock Müzik Akımı

1980'lerin ortalarında Rock'n Roll tarzından doğmuştur. Hard rock'ın yan kollarından herhangi bir amaç gütmeyen guruplardandır. Permalı uzun saçlarıyla, küçük bedenli jeanleriyle, farklı makyajlarıyla, ışıltılı kıyafetleriyle ön planda olmuşlardır.

1980'lerde rock müzik de sözler; müzik ve çalgı aletleri kullanılan teknikler daha sertleşerek isyan ifadeleri güçleşir. Karşı Queen, Metallica, Nirvana, Slayer gibi gruplar Hard Rock'ın öncüsü guruplardır. Heavy metal gerek müzik tarzı bakımından, gerekse düşünceleri bakımından yüzlerce türe ayrılmaya başlamıştır. 1980 sonrası rock müzik grupları şunlardır: Sex Pistols, Asia, The Clash, The Damned, Black Flag, X Fear, Bad Brains, Twisted Sister, Sonic Youth, Big Black, Dust, The Buzzcocks, Green Day, The Killers, Guns and Roses, Black Sabbath, Radiohead, Cradle of Filth, Evenascence olarak sıralanmışlardır.

“1990' lar da, popüler müzik farklı türlere ayrılmayı sürdürür ve bunları moda akımları izler. Müzik tarzlarındaki her yeni çeşitleme, beraberinde yeni giyim tarzları getirir; bu da ergenler ve genç yetişkinler için evrensel giyim akımlarının sonudur. Bunun yerine, farklı tarzlar birleşir ve kodlamalar bölündükçe yeni tarzlar ortaya çıkar.” (Crane, 2003,s.244).

Şekil 87. Sex Pistols Grubu

Kaynak: 1977 Oxford Caddesi. (11.05.2013)tarihinde <http://urbanimage.photoshelter.com/image?&bqG=34&> den alındı.

Şekil 88. Kiss Grubu

Kaynak: 17 Temmuz 2004 Boston. Kiss grubu. (13.05.2013) tarihinde http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:KISS_in_concert_Boston_2004.jpg’ den alındı.

Şekil 89. Quenn Grubu

Kaynak: 1981 Arjantin. Brian May, Freddie Mercury, Diego Maradona, Roger Taylor, John Deacon(12.05.2013) tarihinde <http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:QueenInArgentina1981.jpg>’ den alındı.

9.1.5. Progressive Rock Müzik Akımı

Progressive rock'ın yansıttığı, sözlerinde bilim-kurgu, mitoloji, teknoloji, savaş, kutsal metinler ve bariz şekillerde belli olmasa da politik hedefli alıntılar mevcuttur.

Progressive rock, hiçbir zaman politik bir müzik olarak düşünülme de, bazı şarkı sözlerinin altında yatan protest mesajlar görülmektedir. Bu protest yaklaşım, karşı kültürün canlandırmak istediği değerler ile açıklanabilir. Karşı kültürü oluşturan hippiler arasında oldukça benimsenmiş olan kimi yazarlar, progressive rock'ın şarkı sözleri üzerinde de etkili olmuştur.

Şekil 90. Progressive Rock Dream Theater Grubu

Kaynak: 1989 yılında Rüya Tiyatro (28.05.2013) tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/File:Dream_1989.jpg’ den alındı.

“Özellikle George Orwell’in romanları 1970’ten sonra çıkan birçok progressive rock albümünde güçlü bir etki yaratmıştır. Pink Floyd’un Animals albümünde, George Orwell’in *Hayvan Çiftliği* adlı kitabındakine benzer bir yaklaşım vardır. Roger Waters, şarkı sözlerinde, Orwell gibi sosyalist bir ideoloji takınmasa da oklarını modern toplumun kalbine yöneltmiştir. Albümdeki tüm şarkılar, modern toplumdaki kurnazlığı ve hilekârlığı temsil eden insanları betimlemektedir. (Gürün, 2011, s.82).

T. S. Eliot'un Batı kültürünün ruhsal çöküşünden bahsettiği *The Wasteland* adlı şiiri, Herman Hesse'nin, Batı'nın kaybetiği ruhsal aydınlanmanın batılı olmayan kaynaklardan sağlanabileceği gösteren *Steppenwolf* adlı kitabı progressive rock üzerinde etkili olmuş eserlerdendir. Ayrıca George Orwell'ın, totaliter rejimlerde kural koyucuların, toplumu baskı altında tutmak için teknolojik kaynakları kendi çıkarlarına kullanmalarını konu alan *1984* adlı romanı da karşı kültür rock üzerinde en çok etkisi olan eserlerdendir.

Karşıkültür içinde, teknolojinin insanlığa zararlı olduğu ve ruhsal güçsüzlüğe yol açtığına dair bir görüş vardır. Bu duruma örnek olarak Pink Floyd'un *Dark Side Of the moon* albümü gösterilebilir. Albümdeki, *Time*, *Money*, *On the Run* gibi parçalar, modern toplum değerlerinin beraberinde getirdiği problemleri anlatmaktadır. Savaş karşıtı şarkı sözlerine örnek olarak ise, Emerson, Lake and Palmer'ın *Battlefield*, King Crimson'ın *21st-century Schizoid man*, Pink Floyd'un *Us and Them*, Yes'in *Yours Is No Disgrace* ve Van der Graaf Generator'ın *The Emperor and His War-room* adlı parçaları gösterilebilir.” (Gürün, 2011, s.82).

10. 1990'LARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

Elektronik aletlerin kullanımları iletişim hızını arttırmış teknolojiyle birlikte bilginin hızlı ve daha kolaylıkla sağlanması gerçekleşmiştir.

“Bu yaklaşım da, sanayi devrimiyle nasıl sanayi toplumuna geçiş sağlandıysa, elektronik devrimiyle de enformasyon toplumuna geçilmekte olduğu işaret edilmektedir. Bu değişimle toplumun ve insanın değiştiği, bilgisayarların yasama yoğun bir şekilde girdiği, iletişimin ve dolaşan eformasyonun arttığı, dünyanın her tarafından bilgi alma imkânının insana sağlandığı vurgulanmaktadır.” (Pektaş, 2006,s.143).

Tüm bu olgularla beraber medyanın afişlediği görsellik alım ve tüketimi etkileyerek toplumun ihtiyaç gereksinimlerini farklılaştırmıştır.

90'lar da sımsıkı taytlar, yüksek belli jeanler ve rahat tişörtler kullanılmıştır. Ünisek modasının kadınların çalışma hayatlarıyla erkek kıyafetlerini tercih etme sebebiyle başlamış cinsiyet gözetmeksizin renk, doku, stil ve kesimleriyle hayatın içine sızmıştır.

“Ünisek modasının temelinde de feminizm akımı yatmaktadır. Feminist hareket kadınları erkekleştirerek ve erkek iktidarına yönelik olarak getirdiği eleştirilerle erkekleri kadınlaştırarak ünisek bir insan oluşturmaya çalışmaktadır. “ *Unisek Moda” başlangıçta kadın giyimini erkeksi bir çizgiye sokarken 90'lı yıllarda durum tersine dönerek erkek giyimi kadınsı çizgilere büründürülmüştür. Parlak renkli ceket ve pantolonlar, süslü düğmeler, küpe takmaya kadar varan takılar, elde taşınan bond çamtalar yerine ouza asılan efemine çantalar kadınsı çizgilerin erkek giyimindeki tahakkümüdür.” (Karabıyık, Barbarosoğlu,2004,s.48).

10.1. 1990'larda Müzik ve Etkilediği Giyim Tarzları

Müzikte Minimalizm biçimciliğe tepki olarak çıkmıştır. Duygusal saflığı aza indirerek basitliği ön plana çıkarma amacı güdmüştür. 70'li yıllarda pop akımında kendini göstererek 90 'lı yıllarda ise alternatif rock gruplarına kadar inmiştir. Avrupa da ki yeni müziğe karşı gelerek daha sakin bir müzik anlayışına tepki olarak doğmuştur.

İlk bestecileri; John Adams, Philips Glass, Steve Reich, Terry Riley, La Monte Young gibi sanatçılarla başlamış, günümüzde ise Max Richter ve Johann Johannsson ile devam etmektedir.

**Ünisek moda: Her iki cinse uygun, cins farkı gözetmeyen. <http://www.nedirnedemek.com/unisex-nedir-unisex-ne-demek>*

10.1.1 Gotik Müzik Akımı

20.yy’da ortaya çıkan karamsarlık sembolünü taşıyan, heavy metal’ in alt kültürü olan bir müzik türü ortaya çıkmıştır. Gotik metal, gotik rock’ tan etkilenmiştir. Havy metal ve punk arasında bir yere oturan gotik müzik “ karanlık” sözcüğüyle tanınır. Derin, romantik, tutkulu, yoğun anlamını ifade eder.

“1978’de başlamak üzere, müzisyenlerin saçlarını siyaha boyayıp siyah ruj kullandığı, yırtık siyah danteller, yıpranmış kadife, zincir takıp suratlarına beyaz makyaj yaptığı gruplarda büyük artış görüldü.”(Kurt, 2009,s.113).

Gotik tarzının temsilcisi Marilyn Manson’ dur. David Bowie ile sahneye makyajlı renkli tuhaf kostümler giyerek çıkmış bu tarzı müzikleriyle ve görüntüleriyle ifade etmişlerdir. Gotik akımı temsil eden gruplar toplumsal normlara isyanın simgesi olarak siyah rengini tercih etmişler, siyasi ya da toplumsal olsun tüm isyankâr gruplar gibi siyah giyinmişlerdir.

Şekil 91. Marilyn Manson

Kaynak: 2 Mayıs 1997 Kanada (29.05.2013) tarihinde http://www.tumblr.com/tagged/marilyn%20manson%20sexy?language=tr_tr’ den alındı.

Şekil 92. Gotik Tarz

Kaynak: 2002 Almanya Wavv Gotik Festivali. (28.05.2013) tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/File:2002_WGT_Goths.jpg’ den alındı.

“Gerçek goth'lar batı Roma imparatorluğunun düşmesinde büyük rol oynayan bir Cermen (Alman) kabilesi idi. Roma’nın düşüşünden ve Avrupa’nın Hristiyanlaşmasından sonra kimi topluluklarda goth ismi aşağılayıcı, barbarlığı ve kültürsüzlüğü ima eder şekilde kullanılmaya başlandı. Rönesans döneminde Orta Çağ mimarisi geçmişi de kapsayarak gothic mimari olarak adlandırıldı ve dönemin modern çizgisi olan klasik mimariye kıyasla demode sayıldı.”(Kurt, 2009.s.110).

Şekil 93. Gotik Giyim Tarzı

Kaynak: 2010 AlmanyaLeipzig. Wave Gothic Festivali (Gotik Dalga Festivali) (14.02.2013)tarihinde <https://www.google.com.tr/search?q=gotik+dalga+festivali&hlB477> adresinden alındı.

“İnançlarının merkezinde ölüm yer alıyordu. Giysileri, dekorları, davranışları, sövülüp sayılmayı bekleyen insanlar olduklarını ilan ediyordu. Dance Society adlı grup 1982’de ‘NoShame in Death’ (Ölümde Utanılacak Bir Şey Yok) şarkısını söylüyordu. Benzer şekilde, Bauhaus’un ‘Antonin Artaud’ adlı parçası da eserlerinde bir Got’un çılgınca aşırılıkları bulunan ve yaşamı zihinsel hastalığa karşı savaşmakla geçen eroınman Fransız oyun yazarını onurlandırıyordu:

“Tımarhane duvarlarına resimler kazır

Kırık tırnaklar ve kibrit çöpleri

Şıringa şıringa.” (Kurt,2009,s.115).

Şekil 94. Gotik Giyim Tarzı

Kaynak: 2010 AlmanyaLeipzig. Wave Gothic Festivali (Gotik Dalga Festivali) (22.02.2013) yıllarında <http://www.sobeledik.com/haber.asp?haberid=7535>’ den alındı.

Şekil 95. Gotik Tasarımlar

Kaynak: 2009 Sonbahar/Kış Koleksiyonları. soldan sağa Rick Owens, Gucci ve Ann Demeulemeester (29.05.2013) tarihinde <http://www.blouinartinfo.com/news/story/842289/the-lady-is-a-vamp-fashions-on-again-off-again-gothic-romance>’ den alındı.

10.1.2. Grunge Rock Müzik Akımı

Bir alternatif rock müzik gurubu olan grunge rock; alternatif sound'u ve punk'ı günümüz dinleyicisine taşıyan, Amerika'da Green Day ve Offspring gruplarının önderliğini yaptığı yeni kuşak grupların popüler olmasını sağlamıştır.

“Bu müzik genelde, öfke, can sıkıntısı, korku ve endişe gibi ergenlikte yaygın olan konuları işlemiş, bazen de sosyal haksızlığa karşı duyulan rahatsızlığı dile getirilmiştir. Punk estetiğinden etkilenen bu gruplarının hırpani görüntüleri, 80'lerdeki glam metal topluluklarının şatafatlı görünümünün tamamıyla zıttıdır.” (Akyol,2007,s.30).

Şekil 96. Grunge Akımı Giysileri

Kaynak: 1992 Vogue Aralık Dergisi. (Kristen ve Naomi)(10.05.2013) tarihinde <http://www.vogue.com/voguepedia/Grunge>'den alındı

Grunge akımını sokaklarda kıyafetlere yansımış şekilde görmekteyiz.

Tek bir müzik tarzından farklı olarak punk'tan ve heavy metal'den almış oldukları güçlü ve vurucu sesleri birleştirerek kendi tarzlarını oluşturmuşlardır.

Kirli, dağınık anlamına gelmektedir. En güçlü sesi ve bu grubun ilk örneklerini Mudhoney'in solisti Mark Arm vermektedir.

Eski, yırtık ve yamalı giysiler tercih etmişlerdir. Dikkat çeken oduncu gömleği grunge giyiminin sembolü olmuştur. Hayat tarzları, dinledikleri müzik ve özensiz kıyafetlerinin yanı sıra uyuşturucu kullanımları dikkat çekmiştir.

“Grunge’in stil ikonu Kurt Cobain, bu giyim tarzının yaygınlaşmasında en etkili isim olmuştur. 90’ların başında moda endüstrisinin grunge modasını daha geniş kitlelere taşımasıyla birlikte, grunge çevresinde popüler olduğu kabul edilen kıyafetlere talep artmıştır.” (Akyol, 2007,s.30).

Şekil 97.Kurt Cobain

Kaynak: 1991 Commodore Balo Salonu, Vancouver.Fotoğraf Charles Peterson.(10.05.2013)tarihinde <http://www.rag-pony.com/2012/04/marc-jacobs-perry-ellis-1992-steven.html>'den alındı.

Grunge grupları eskimiş kotlar, blucinler, converse spor ayakkabılar ikinci el hırka, gömlek ve ucuza satın alınabilen günlük giysiler tercih etmişlerdir. Grunge stilikonu Kurt Gobain'dir. Bu yepyeni anlayış moda dünyasında ve endüstrisinde öne çıkmış bir akım olmuştur.

Şekil 98. Grunge Akımı Giysileri

Kaynak: 1990 İtalya Vogue Temmuz Dergisi. (10.05.2013) tarihinde <http://www.vogue.it/en/trends/yesterday-and-today/2010/09/grunge-90-s>’ den alındı.

Şekil 99. Grunge Akımı Giysileri

Kaynak: 1992 Vogue Aralık Dergisi. (Kristen ve Naomi)(10.05.2013) tarihinde <http://www.rag-pony.com/2012/04/marc-jacobs-perry-ellis-1992-steven.html> ‘den alındı.

11. 2000'Lİ YILLARDA SOSYOLOJİK OLAYLAR VE TOPLUMSAL DEĞİŞİKLİKLER

1970'ler ile birlikte üretime geçiş, bilgisayar gibi teknolojik aletlerin kullanımıyla yaygınlaşmaya başlamış, televizyon en büyük reklam aracı olarak gündemdeki yerini almıştır. “Artık nesneler herkes için (sadece üst sınıf değil) ihtiyaçtan dolayı değil, o nesnenin kişiye sağlayacağı imaj için üretilmeye başlanmıştır. Dünya imaj kavramıyla tanışmıştır.” (Pektaş, 2006,s.187).

Hazır giyimin daha ucuz giysiler elde etmesiyle insanların hayatlarında önemli bir yer edinmeye başlamış gündemdeki modanın hızla değişmesine sebep olmuştur.

“Aydınlanma, modernleşme, demokratikleşme, zaman anlayışındaki değişme, endüstrileşme, göç, şehirleşme, kadının toplumsal statüsündeki değişme, yükselen değer gençlik ideali, teknolojik kazanımlar, tasarımcılar, medya, meta estetiği, tüketim kültürü modanın başlaması, yaygınlaşması ve değişim döngüsünü hızlandırmasını etkileyen faktörlerdir. Bu faktörlerin hiçbirisi diğerlerinden bağımsız değildir. Her biri diğerinin içinde doğan, gelişen, birbirini tetikleyen etkiye sahiptir.” (Pektaş, Moda ve Küreselleşme, s.2-3)

Pek çok tasarımcıyla iş yapan firmalar artık sokak tarzlarından etkilenecek ele alınan tasarımlar yapmış, modeller geri planda kalarak kumaş çeşitliliği, dokusu, rengi, aksesuarları ve markalaşma ön plana çıkmaya başlamıştır.

2000'li yıllarda sık sık görülen kot giysiler giderek her yeni yılda kostümleştirilmiş, tekstilin farklı üretim aşamalarından geçirilerek değişik etkilerde piyasaya sürülmüştür. Çizgi film kahramanlarından etkilenen bir tişört baskı modası gündemde kalıcılık sağlayarak ceket içine giyilen rahat ve spor bir hava kazandırılan kostüme dönüşmüştür.

11.1. 2000’li Yıllarda Müzik ve Etkilediği Giyim Tarzları.

Müziğin insan yaşamı üzerinde ki kullanım alanları; tv, sinema, gazete, kitap vb. olgularla sağlanarak her yerde dinleme ortamı oluşturan kültürel bir unsurdur.

Müzik toplum içinde üretildiğine göre kökleri toplum içindedir. Kültür ile sıkı ilişkiler vardır. “Çünkü müzik, sadece dinlemesi güzel olan bir şey değildir. Tam tersine kültürün içine gömülmüştür. Kültürel yaşam, müziğin üretiminden tüketimine kadar tüm süreçte etkin bir rol oynar. Bunun sonucunda ortaya dönemler, ekoller vb. çıkar. Müzik tarihi serüveninde var olan ekoller ve biçimler toplumsal yapının içeriği ile *senkronik bir özellik gösterir. Her müzik eseri, tarihin koridorlarından bizlere felsefi temelleri olan, estetik yargılarla seslenirler.” (Yıldırım ve Koç, 2003,s,23).

“Günümüzün kültürel yapısının çok önemli bir göstergesi olarak popüler müzik; görselliğe sonuna kadar bağlı, kısa ömürlü tüketim ürünlerine benzer özellikler taşıyan, farklı olma kaygısı taşıyor görünerek anı olan bir yapıya sahiptir.” (Kalay, 2008, s.61).

Popüler müziğin sözlük anlamı; “popüler” sözcüğünün kısaltılmasından doğan “pop” kelimesinden türemiştir. “İngilizce kaynaklı bu sözcüklerin etimolojisi Latin kökenli olup, Populus-dan people’a yani Türkçesi: “halk” olan sözcükten türediği sanılmaktadır.”(Solmaz,1994,s.1.)

Popüler müzik başlığı bu tarihten sonra; “blues, caz, rock, balad, balad opera, kabare, country, dans müziği, folk, gospel, müzikaller, ragtime, skiffle, spritual’ler, swing, yani hemen hemen herşeyi içerir.” (Solmaz, 1994,s.89.).

*sekronik: eş zamanlı . <http://www.turkcebilgi.com/sozluk/senkronik>

Popüler müzik “ popüler müziğin üretimi olan bazı kişiler, değerler ve anlamlar toplumsal ve kültürel yapının biçimlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Lull’ un da işaret ettiği: “ Birçok ergenlik dönemi genç delikanlısı ve kızı için medyanın çabukluğunun yerine rap şarkıcılar, ona uygun giyim, kuşam ve hip-hop kültürünün toplumsal ilişkileri almış bulunmakta. Bütün popüler müzik formları, kendi özel kültürel alanlarına ve taraflarına sahiptirler. Amerika’ nın çağdaş hip-hop kültürü kentli rap müzikle bir arada çoğunlukla siyah gençlik alt kültürü –kültürel kimliğin geliştirilmesinde ve topluma etki edilmesinde müziğin ne denli çok kullanıldığını göstermektedir.” (Kalay, 2008, s.65).

Sokak tarzını siyah gençliğin beyaz gençlikten daha markalı giysilerde ve % 75’nin giyime verilen paranın kent merkezlerinin fakir mahallelerinde görülmüş olması, Amerikan siyah ailelerin çocuklarının beyaz çocuklara oranla daha fazla moda düşkün olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak moda, sokak modasından ilham alırken ergen kesimin tercihleri ve etkileşim alanı olan müziğin getirdiği yaklaşımlar geniş bir giyim tarzı yelpazesinin olduğunu bizlere göstermektedir.

“ Gençlerin yatak odalarının dekorasyonu yoluyla kimliklerini nasıl ifade ettiklerini gösteren bir inceleme, maddi kültür ve medyanın farklı kullanımları üzerine bir tez geliştirmiştir. Rock konserlerinde rock yıldızlarının “kopyaları” gibi giyinerek onları taklit etmektir. Estetik ifade’nin çeşitli biçimleriyle meşgul olan sokak *stilistleridir. Renksiz bir erkek gömleğine boya sıçratarak, kumaşı jiletleyerek ve zincirler ve çengelli iğnelerle süsleyerek ev yapımı bir punk görünüşü elde edilmiştir.” (Crane, 2003, s.249).

**Stilist: Giyim çizer. <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

11.1.1.Madonna

Pop m¼zik pop¼ler kelimesinin kısaltılmışı olan pop teriminden gelmektedir. Dans gurupları ve b¼y¼k sahne g¼sterileriyle kendini g¼ndemde tutabilen g¼n¼m¼zde idol sayılabilecek sanatçılar arasında Madonna g¼sterilmektedir.

Postmodern k¼lt¼r¼n getirdikleri; hem siyasal, hem ekonomik hem k¼lt¼rel anlamda farklı değişikliklerle etki etmiş, giysi ve stillerin ¼zerinde de kendini g¼stermiřtir.

şekil 100. Madonna

Kaynak: 1990 Blond Ambition Tour, (28.05.2013) tarihinde http://madonnaturkiye.com/tr/?page_id=233' den alındı.

**idol: ¼rnek alınan, en çok hayranlık duyulan kimse. <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

Şekil 101. Madonna

Kaynak: 1993 The Girlie Show World Tour. Kostüm Dolce& Gabbana. (10.05.2013) tarihinde http://madonnaturkiye.com/tr/?page_id=233’ den alındı.

“Madonna ‘nın modayı en yoğun şekilde etkilediği dönem 80’li yıllardır. Bu dönemde New York’ta gelişmeye başlayan ‘Hip Hop’ ve ‘Pop’ müzik akımlarının giyim stillerini yorumlayarak kendine özgü bir giyim stili yaratmıştır. Bu stil, siyah deri motosiklet ceket, dantel eldivenler, mini etekler, tişört üzerine giydiği sutyen, büyük saç bantları ve dini motifler kolyeler gibi parçaların bir araya gelmelerinden oluşmaktadır.”(Akyol, 2007, s.17).

Jean Paul Gaultier ise, Madonna'ya bir korse tasarlayarak stilinin simgesi haline getirilmiştir.

“1980'lere gelindiğinde tanık olunabilecek ve çok ilgi çeken iki konu ırk ve cinselliktir. Mc Robbie cinsellik ve popüler müzik arasındaki ilişkide pastiş kavramını temel olarak alır ve şunları söyler;”...Pastiş kısır ve sığ bir ana akım kültürü yansıtmaktan ziyade yücelticidir.” Her parça, doğal olmayan ve suni olan üzerine bilinçli bir vurgu yapılarak giyilir. Madonna' da bu yırtık pırtık elbise, kurdela ve danteller stilinin diğer bir ünlü örneğidir.” (Kalay,2008, s.57).

Şekil 102. Madanno

Kaynak: 2008-2009 Sticky & Sweet Tour. (29.05.2013)tarihinde http://madonnaturkiye.com/tr/?page_id=233' den alındı.

11.1.2. Michael Jackson

Dans figürleriyle ön plana çıkan Michael Jackson, gerçekleştirmiş olduğu müziğini kıyafetlerine taşıyarak dönemin stil ikonlarından biri olarak kabul edilir. Ceketlerinin kollarına beyaz şeritler takarak, parmak uçlarının bazılarına bağladığı bantlarla ve beyaz eldivenleriyle dansının bir parçası haline getirdiği büyük kemerleri dans figürlerinin iyi şekilde yansıtılması amaçlı olduğunu göstermiştir. Askeri üniformaları rock'n roll tarzıyla birleştirerek parlıtlı ceketler giymiş ve kitleler tarafından tercih edilmiştir. Ay yürüyüşü dansıyla figürlerini ön plana çıkarmış, beyaz çorapları ve taktığı şapkasıyla günümüze kadar idol olmayı başarmıştır.

Şekil 103. Michael Jackson

Kaynak: 2 Haziran 1988 Viyana. (10.05.2013) tarihinde [http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Michael Jackson in 1988.jpg](http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Michael_Jackson_in_1988.jpg)' den alındı.

Michael Jackson Albümüle aynı ismi taşıyan "Thriller" adlı şarkıda ayak sesleri, kurt ulamaları, gök gürültüsü gibi sesler kullanılmıştır. Seksenlerdeki pop müzik şarılarına göre daha postmodern olduğu öne sürülmüştür.

Şekil 104. Michael Jackson

Kaynak: 1982 Thriller Albüm Kapağı. (10.05.2013) tarihinde <http://www.hafifmuzik.org/haber/phoenixin-yeni-albumunde-thriller-ruhu/>’ den alındı.

Micheal Jackson, şekil ‘de gördüğü gibi kırmızı parlak bir deri ceket giymiştir. Ceketin üzerine V şeklinde bir bant dikilerek sert bir duruş verilmiştir. Omuzlar vatkalı, iri metal fermuar ve ince bel hattıyla gösterişli bir kostüm oluşturulmuştur. Michael Jackson, (Şekil 104)’ de beline taktığı metal kuşak ve kollarına taktığı bilekliklerle siyah deri ve gümüş uyumunu ortaya çıkararak farklı bir kostüm yaratmıştır.

Şekil 105. Michael Jackson

Kaynak: 1987 Tokyo. Michael Jackson ve dansçıları(08.05.2013) tarihinde http://english.cctv.com/20090626/101152_12.shtml’ den alındı.

Şekil 106. Balmain Koleksiyonu

Kaynak: Balmain 2009 Kış koleksiyonu. (11.05.2013) tarihinde <http://2threads.com/article/whats-in-style-international-fashion-house-balmain>’ den alındı.

Şekil 107. Michael Jackson Ceketi

Şekil 108. Michael Jackson

Kaynak: Balmain 2009 Kış koleksiyonuna Ceket. (11.05.2013) tarihinde <http://www.graziadaily.co.uk/fashion/archive/2009/06/02/we-love-how-michael-jackson-wears-his-balmain.htm>’ den alındı.

11.1.3. Lady Gaga

Pop ve rock müzik karışımı olan bir müzik icra eden Lady Gaga son on yılın ikonu olarak görülüyor. Göz alıcı kostümleriyle, büyüleyici sahne showlarıyla, kimsenin cesaret edemeyeceği transparan kıyafetleriyle çılgın bir sanatçı olarak anılıyor.

Şekil 109. Lady Gaga

Kaynak: 19 şubat 2011 Atlentic City New Jersey. (10.05.2013) tarihinde <http://www.zimbio.com/pictures/s5yaym5SKzb/Lady+Gaga+In+Concert/6GuphKT9NbL/Lady+Gaga>' den alındı.

**transparan: Şeffaf. Güncel Türkçe Sözlük <http://tdkterim.gov.tr/bts/>*

Şekil 110-111. Lady Gaga Hayranları.

Kaynak: 10 Mayıs 2012 Japonya. Lady Gaga Konseri. (05.02.2013) <http://tokyofashion.com/lady-gaga-fan-fashion-japan-pictures/>'den alındı.

Şekil 112-113. Lady Gaga Hayranları.

Kaynak: 10 Mayıs 2012 Japonya. Lady Gaga Konseri. (05.02.2013) <http://tokyofashion.com/lady-gaga-fan-fashion-japan-pictures/>'den alındı.

SONUÇ

20 Yüzyıl’ da sosyolojik ve toplumsal olayların geçirdiği dönüm noktaları kadın ve erkek giyiminde toplumsal sınıf farklılıklarının ortadan kalkmasına ve modanın benzeri olmayan bir özgürlüğe ulaşmasına sebep olmuştur. İhtiyaç eğilimlerinin yıldan yıla artış göstermesi teknolojinin ve ticaretin yükselişiyle beraber müzik ve modanın değişimler geçirmesine neden olur. Kimlik arayışı içerisindeki sosyal grupların toplumun yerleşik kurallarına başkaldıran ifade yolu eğilimleri müzik ile birleşerek kıyafetlerine yansır. Tarz sahibi olan müzik sanatçıları gözlemlenir ve beraberinde getirdiği beğeniyle taklit unsuru alt ve üst kültür gruplarınca benimsenerek geniş kitlelere yayılır.

Giyim bireylerin toplumlar içindeki konumlarını belirleyen en etkili olgudur. Giyim tercihleri, belirli mesaj bütünlüğü içerir. Moda tarihi ve modernleşmenin süreçleri incelendiğinde müzikle paralellikler olduğu saptanır. Müzik, seslerin duygu ve düşünceler yoluyla titreşimler kazandırılmış halidir. Giyinmeye duyulan ihtiyaç tıpkı müzik yapmaya duyulan ihtiyaç gibi doğanın olumlu ve olumsuz etkilerinden korunma, gizlenme, edep, psikolojik ve kültürel nedenlerin içinde olduğu bir eylemdir. Her ikisi de toplum içinde üretildiğinden kültür ile sıkı bağları vardır. Fakat moda ve müzik bedensel ve ruhsal ihtiyaçlarımızı gidermekten çok toplumsal ve sosyolojik çağrışımların ifadesi olmaktan kaçamamıştır.

20.Yüzyılın başında kadının toplumsal rolünün artışı giyim kuşama yansımış bu yansımalar önemli değişikliklerle modanın gelişmesine sebep olmuştur. Savaşın etkilenen erkek nüfusun yerini alan çalışan kadınların kıyafetleri çalışmaya uygun hale gelmiştir. Süsten uzak fakat kullanışlı giysiler tercih edilerek kadın giyiminde androjen görüntü ortaya çıkmıştır. I.Dünya Savaşının başladığı bu tarih halkın tutumunu ve davranışlarını etkileyerek ülkelerin sanat, kültür, moda ve müzik görüşlerinin özentili ve süslü biyografisinden tamamen uzaklaştırmıştır.

Savaş sonrası yıllarında caz müziğinin yaygınlaşmasıyla gelişen modern danslar ortaya çıkmıştır. Modanın farklı kalıplarını aralayan gövdesiz, kısa ve püsküllü kıyafetler giyilerek yapılan yepyeni bir dans olan çarliston dansı yeni çizilmiş bir moda anlayışını beraberinde getirmiştir. 20.Yüzyıl modada olduğu kadar müzik türlerinde hiçbir tarihi dönemde görülmedik şekillerde üretilmiştir.

Toplumsal hayatın her alanında yayılmış olarak görülen değişiklikler II. Dünya Savaşıyla beraber kitle iletişim araçlarının kent toplumları üzerinde yeni bir kültür döneminin başlangıcı oldu. Radyo ve televizyonun çağa getirdiği yenilemelerle beraber arşivleme, kayıt ve hızlı iletişim sayesinde toplumlar birbirlerinden etkilenecek evrensel müzik çeşitliliği sağlandı. 1950’ler de başlayan gençlik alt kültürleri, ideolojilerini, felsefelerini, yaşam tarzlarını kendi modalarını oluşturdukları kıyafetlerle gösterdiler. Irk köken, siyasi sebepler, teknoloji, sinema, astroloji hatta cinsel tercihler gibi alanlarla farklılıklarını gösterdiler. 1960 soğuk savaş beraberinde nükleer tehdidin toplumlar üzerindeki paranoyak etkiler yaşamasına sebep olurken dünyayı her alanda derinden etkilemiştir. Müzikte minimalist akım doğarak sanatçıların icra ettikleri müziklere ve hatta kostümlerine yansıyarak halk grupları üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Beat kuşağı, 60’lı yılların hippie hareketinin öncüsü olarak, ortaya koydukları eserler ve hayat tarzlarıyla yaklaşmakta olan karşı- kültür hareketlerine, politik görüşlerin müzik aracılığıyla yaygınlaşmasını sağladı.

Anti- moda kavramı içinde yer alan bazı alt kültürler, 70’li ve 80’li yıllarda punk, rock, hip hop gibi grupların oluşturduğu çok farklı tarzların ortaya çıkarak kendilerini ifade etmişlerdir. Toplumsal sisteme, mevcut rejime, geleneksel düzene ve otoriteye karşıtlıklarıyla punk grupları “protest gençlik topluluğu” sıfatlarıyla kendilerini duyurdular. Müzik ve uyuşturucu etrafında kurulan alt kültürler gençliğin isyan duygularının müzikle deşarj olması adına olumlu bir durumu açıklar. Ülkemizde punk modasının yaygınlığı topluma tepkilerini kıyafetleriyle ve müzikleriyle anlatabilme yolunda farklı olma ifadesini içerir.

Rock'n Roll müziğinin yaşadığı dönem içindeki toplum koşullarını yansıttığını, müziklerinde politika, din toplumsal konuların ön planda olduğunu görürüz. Gençler ile ebeveynler arasındaki kuşak çatışmasının rock'n roll müzik ile anlatmaya çalışılmasının en büyük sonucu müzik ve modanın iç içe olmasıyla beraber yaşamsal etkileri ortaya çıkarmasıdır. Her şeyin birbiriyle etkileşim ve iletişim halinde olduğu 80' li yıllarda oluşan rock'n roll müziği giysi modası üzerinde etkilerini oldukça sert ifadelerle yansıtmıştır.

Yıllar boyu ortaya çıkan birçok akım beraberinde müzik farklılıklarını getirmiş dinlenen müzikle giyilen kıyafetler dönemin etkilerini bizlere sosyal ve toplumsal yollu ifadelerle yansıtılmıştır. 90'lı yıllarda cinsiyet gözetmeksizin ortaya çıkan ünisex modası, kadınları erkekleştirirken, erkekleri kadınlaştıran bir çizgiye büründürmüştür. Günümüz müziği ve giysi modası çerçevesinden bakıldığında teknolojik aletlerin kullanımı, reklam araçlarının işlevi, endüstrileşme, şehirleşme, kolay iletişim ve hazır giyimin ihtiyaçları hızlı karşılaması imaj kavramlarını beraberinde taşımıştır. Tasarımcılar artık sokak tarzlarından etkileniyor tasarımlarını sanatçılar üzerinden aktararak halkın beğenisine sunmaktadır. İdol olmuş birçok ses sanatçısının kostümleri dinleyicisi tarafından onun gibi giyinme ve onu taklit etme çabasıyla giyimlerine yansıtmaktadır.

Elde edilen sonuçlar müzik ve giysi modasının aynı kültürün içinden doğarak aynı düzergahta değişiklikler geçirdiğidir. Sosyoloji ve toplumsal birçok alandaki değişim ya da kırılmalar bir sonraki dönemde moda ve müzik üzerinde önemli bir değişime paralel olmaktadır. Toplum içerisinde oluşan alt kültürler müzik aracılığıyla ve tasarımlarının çağrıştırdığı yaşam tarzları ile halkın üzerinde etkili olmuşlardır.

KAYNAKLAR

KİTAP

- Baudot, F. Modanın Yüzyılı. Güncel Yayıncılık.(Sorumlular: N.Akatlı), İstanbul, (2001).
- Boran, İ ve Şentürkmez K.Y. Kültürel Tarih Işığında Çok Sesli Batı Müziği. YKY. İstanbul, (2007).
- Crane, D. Giyimde Sınıf, Cinsiyet ve Kimlik, Ayrıntı Yayıncılık, (Çev. Ö.Çelik) İstanbul, (2003).
- Davis, F. Moda, Kültür ve Kimlik, Ayrıntı Yayınları, (Çev. Ö.Arıkan), İstanbul, (1997).
- Denselow, R. Müzik Bittiği Zaman, Yeni Alan Yayıncılık.(Çev. D.Oktay) İstanbul.
- Dorsay, A. Ne Şurup-Şeker Şarkılardı Onlar. Kişisel Bir 20. Yüzyıl Pop Müzik Tarihi. Remzi Kitapevi. İstanbul, (2003).
- Ehrenreich, B. Sokaklarda Dans Kollektif Eğlencenin Bir Tarihi.(Çev. N.Erdoğan, A.Ekim.).(2009).
- Gürsoy, A.T. Giyim Kültür e Moda. 2.Cilt, İstanbul. (2010).
- Gürün, G. Progressive Rock. Bencekitap Yayınları. Ankara: (2011).
- Hebdige, D. Kes Yapıştır Kültür, Kimlik ve Karayip Müziği. (Çev. Ç.Gülabioğlu). İstanbul, (2003).
- Jöntürk. Bir Gençlik Çılgılığı Hip Hop Kültürü. Akyüz Kitabevi Yayınları, İstanbul, (2003).
- Kalay, A. Müziğin Görselliği. Kalkedon Yayınları. İstanbul,(2008).
- Karabıyık Barbarosoğlu. F. Moda ve Zihniyet. İz Yayıncılık. İstanbul, (2009).
- Kaygısız, M.Müzik Tarihi Başlangıcından Günümüze Müziğin Evrimi. Kaynak Yayınları, İstanbul, (1999).
- Laing, D. Tek Akorlu Mucizeler Punk Rock'ın Anlamı ve Gücü. (Çev. N.Özlem) (2002).

- Lull, J. Popüler Müzik. Cihiviyazıları Yayınevi. (Çev. T.İbلاغ). (2000)
- McNeill, W.H. Dünya Tarihi. İmge Kitapevi. (Çev. A.Şenel). (2004)
- Mimaroglu, İ. Müzik Tarihi. Varlık Yayınları. İstanbul, (2009).
- O'Hara, C. Punk Felsefesi Gürültünün Ötesinde. Çitlenbik Yayınevi. (Çev. A. Spangler), (2003).
- Öke, M.K. İlahlarla Dans: Ritim, Raks ve Afrika Ruhu. Başlık Yayın Grubu. İstanbul, (2011).
- Renouvin Prof.P, 1. Dünya Savaşı -I- 1914 – 1918 Altın Kitaplar Yayınevi. İstanbul, (1982).
- Rowe, D. Popüler Kùltürler Rock ve Sporda Haz Politikası, Ayrıntı Yayınları (Çev. M. Küçük), İstanbul, (1996).
- Say, A. Sanat Kuramı. Evrensel Basım Yayın, İstanbul, (2010).
- Say, A. Müziğin Kitabı. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara, (2001).
- Say, A. Müzik Tarihi. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. (1-2-3-4Cilt), (2006).
- Say, A. Müzik Nedir? Nasıl Bir Sanattır? Evrensel Basım Yayın, (2008)
- Sermet, C. Cazın İçinden, Pan Yayıncılık, İstanbul, (1999).
- Solmaz, M. Rock Sözlüğü, Pan Yayıncılık, İstanbul, (1994).
- Şahin, Y. 1920-1930 Yılları Arasında Türkiye’de Kadın Silüetinde Moda Anlayışı ve Değişimler, DEÜ Rektörlük Matbaası, İzmir, (2006).
- Waquet ve Laporte. Moda. Dost Yayınları. (Çev. I.Ergüden) Müzik Ansiklopedisi 1/1.cilt. Ankara, (2011).
- Wicke, P. Mozart’tan Madonna’ya Popüler Müziğin Bir Kùltür Tarihi. YKY. İstanbul, (2006).
- Yıldırım, V ve Koç, T. Müzik Felsefesine Giriş, Bağlam Yayınları. İstanbul, (2003).
- Young, T.H. Punk Bir Altkùltürün Oluşumu, Dost Kitabevi Yayınları (Çev. H.Doğrul) Ankara, (1999).
- Yurga, C. Dünya Coğrafyasına Uluslararası Sanat Müziği Türleri. Pagem Akademi Yayıncılık. Ankara, (2005).

TEZLER

Akyol, Y. ‘Stil İkonu’ Olgusunun Tekstil Modası Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi. (2007).

Gerçek, M. Fıransız Devriminden İtibaren, Sanayi Devrimi, I. ve II. Dünya Savaşları ve Sovyet Devrimi’nin Avrupa Kadın Giyimi Üzerine Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi. (2006).

Keseroğlu, E. Caz Müziğinin Gelişim Süreci Ve Etnik Müziklerle Etkileşimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.(2005).

Kurt, F. 1950’lerden Günümüze Protesto Gençliğinin Giyime Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi. (2009).

Özen, Z. 60’lı Yılların Müzik Akımlarının Amerikan Sineması’ndaki Yansımaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.(2010).

Parlak Demir, S. Giyim Modasında Gerçeküstücü Yaklaşımlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. (2006).

Pektaş, H. Moda ve Postmodernizm. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi. (2006)

WEB KAYNAKLARI

1929 Dünya Ekonomik Bunalımı.

http://tr.wikipedia.org/wiki/1929_D%C3%BCnya_Ekonomik_Bunal%C4%B1m%C4%B1. (02.02.2012).

1929 Dünya Ekonomik Bunalımı.

http://tr.wikipedia.org/wiki/1929_D%C3%BCnya_Ekonomik_Bunal%C4%B1m%C4%B1. (27.02.2012).

1930-1940 in Fashion.

http://en.wikipedia.org/wiki/1930%E2%80%931945_in_fashion. (12.09.2012),

1940'lar da Giyim <http://www.stildolabim.com/2012/07/1940-l-yillarda-giyim-kusam.html>. (19.02.2013)

20.Yüzyıl Dansları.

http://www.circassiancanada.com/tr/sanat/dans/003_dansvehalkdanslari-20yuzyildanslari.htm. (12.04.2012).

20.Yüzyıl Klasik Batı Müziği. <http://www.angelfire.com/ab/egenis/20YZYL.html>. (14.09.2012).

20.yy Alt Kültürleri <http://www.alternatifkultur.org/2012/02/20-yuzyl-bat-alt-kulturleri-tarihi.html>. (19.02.2013).

60'lı Yıllarda Moda. <http://modalite.blogcu.com/60-li-yillarda-moda/5022068>. (10.08.2012).

Alpat, F.E. (2010) XX. Yüzyıl Ve XXI. Yüzyıl Başında Kadın Moda Tasarımında Alt Kültür Nedir?

<http://www.toplumdusmani.net/modules/wordbook/entry.php?entryID=481>. (24.05.2012).

Art Nouveau. <http://www.msxlabs.org/forum/sanat/164978-sanat-akimlari-art-nouveau.html#ixzz1t3jPfYRU>. (24.06.2012).

Avant-Garde Metal. <http://www.bilkentkampus.com/nedir.php?&q=avant-garde%20metal>. (05.01.2013).

Beat Kuşağı Ve Ergen Dilli Yeni Muhalefet.

<http://selyayincilik.blogspot.com/2011/06/sirinler-beat-kusag-ve-ergen-dilli-yeni.html>. (05.07.2012).

Beşer, M. Öncesinde ve Sonrasında Mod'lar.

<http://www.studyoimge.com/makale/300/oncesinde-ve-sonrasında-mod-lar>.

(13.01.2013).

Boran, İ. Avant -Garde Müzik. <http://ilkeboran.blogspot.com/2010/06/639-yıllık-avant-garde-muzik.html>. (18.09.2012).

Caz Müzik Akım Ve Türleri. <http://www.muzikkursu.com/caz-muzik-turleri.html>. (12.08.2012).

Charlie Parker http://www.goldminemag.com/wp-content/uploads/2010/07/Charlie_Parker_WB.jpg. (19.02.2013).

Country Müzik. <http://makaledeposu.blogcu.com/country-muzik/5862762>. (19.09.2012).

Çarliston. <http://imgc.allpostersimages.com/images/P-473-488-90/65/6556/S3P4100Z/posters/dance-charleston>. (12.01.2013),

Dans Nedir?, Dans Tarihi Çeşitleri. <http://sabahyildiziii.blogcu.com/dans-nedir-dans-tarihi-cesitleri/4944170>. (09.04.2012).

Dans.

<http://www.bgst.org/dans/arastirma.asp?id=60&bn=5&righthtml=RusyadaDans>.

(15.09.2012).

David Bowie Kimdir? <http://davidbowie.kimdir.com/>.(13.11.2012).

Dean Martin <https://www.google.com.tr/search?hl=tr&q=dean+martin+filmleri>. (19.02.2013).

Demir, K. Rock Müzik Tarihi- III.

http://www.facebook.com/note.php?note_id=116185415061205. (28.11.2012),

Dizzy-Gillespie <http://jazzinphoto.files.wordpress.com/2012/01/potriat-of-dizzy-gillespie-22bebop22-king-holding-his-trumpet-0.jpeg>. (19.02.2013)

Foxtrot Dansı. <http://www.sanaldanumara.net/danslar-folklor-turk-halk-oyunlari/171995-foxtrot-dansi-foxtrot-dans-nedir-foxtrot-dansin-tarihcesi.html>. (26.09.2012),

Glam Metal. http://tr.wikipedia.org/wiki/Glam_metal. (13.11.2012).

Grunge. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Grunge>. (13.11.2012).

Himam, D. 1920'ler ve Jazz Çağı. <http://dglook.blogspot.com/2010/01/1920li-yillar-denince-ilk-akla-gelen.htm>. (10.01.2012).

Hip Hop Çalışması. <http://www.bgst.org/hip-hop-calismasi>.

<http://dogpossum.org/2011/11/zoot-suit-riot-riot/>. (14.09.2012),

İki Savaş Arasında

<http://www.mimarizm.com/Diger/YaziciyaGonder.aspx?Type=Makale&ID=1031>. (17.03.2012).

Josephine Baker. http://tr.wikipedia.org/wiki/Josephine_Baker. (20.08.2012).

Josephine Baker. <http://blog.playfulpromises.com/blog/2012/5/29/burlesque-past-and-present-josephine-baker.html>. (02.04.2012).

Karaosman, H. En Yaratıcı Denklem: Moda + Müzik = ?
<http://www.musicalife.org/?p=326>. (15.05.2012),

Lady Gaga. http://tr.wikipedia.org/wiki/Lady_Gaga (17.01.2013).

Minimalizm. <http://proodos.blogspot.com/2007/08/minimalizm.html>. (05.01.2013).

Music Influence on Fashion. <http://www.clothingandsociety.com/music-and-fashion>. (12.09.2012).

Müziğin Sosyalleşmiş Hali. <http://www.musicandsocialmedia.com/2012/07/muzigin-sosyallesmis-hali/>. (04.01.2013.).

Müzik. <http://tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCzik>. (10.04.2012).

Müzikte Minimalizm. <http://www.mainboard24.com/universite/630497-muzikte-minimalizm.html>. (05.01.2013).

Nostalji Anlayışı. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi sayı17
<http://e-dergi.atauni.edu.tr> .(03.01.2013)

Pektaş, H. Moda Ve Küreselleşme. <http://www.gau.edu.tr/bildiriler/Bildiri5.pdf>
(04.01.2013).

Punk Kültürü. http://tr.wikipedia.org/wiki/Punk_k%C3%BCl%C3%BCr%C3%BC. (26.10.2012).

Punk Rock Hakkında Ansklopedik Bilgi.

http://www.turkcebilgi.com/ansiklopedi/punk_rock. (21.03.2012).

Raggae. [\(13.11.2012\).](http://tr.wikipedia.org/wiki/Reggae)

Ragtime Era Dance Fashions 1912-1915.
http://socialdance.stanford.edu/vintage/Ragtime_attire.htm. (02.09.2012).

Rastafarianizm. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Rastafarianizm> (24.11.2012).

Rastafarianizm’le Ortaya Çıkan Rasta Akımı. http://www.womenist.net/tr/p-3721/moda/rastafarianizmle_ortaya_cikan_rasta_akimi.html. (02.02.2012).

Rock Müzik. <http://www.muzikkursu.com/rock-muzik-kurslari.html>. (07.10.2012).

Slim Gaillard [http://img.www3.hp-ez.com/img/2616/slim_gaillard_01\[1\].jpg](http://img.www3.hp-ez.com/img/2616/slim_gaillard_01[1].jpg).
(19.02.2013).

Social Dances of the Ragtime Era.
http://socialdance.stanford.edu/syllabi/ragtime_dance. (12.10.2012).

Soğuk Savaş Dönemi. <http://www.msxlabs.org/forum/tarih/11506-soguk-savas-donemi.html#ixzz1t3m42hUD> (25.12.2012).

Solmaz B,P.Popüler Kültürün “Müzik Eğitimi”ne Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme,
http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/samsun/P_Solmaz.pdf 27.11.2012

Stil İkonu Frank Sinetra <http://askmen.mynet.com/moda/unluler-ne-giyer/7168-stil-ikonu-frank-sinatra.html>. (19.01.2013).

Stilyagi
http://fc06.deviantart.net/fs70/f/2010/124/d/5/stilyagi_by_1disappearancel.jpg.
(19.02.2013).

swing dans <http://www.youtube.com/watch?v=mHANNkKBSNU> (20.01.2013).

Şaman, B. Caz Müziğin Tarihçesi. <http://muzik.stereomecmuasi.com/2011/09/caz-muzigin-tarihcesi.html>. (12.03.2012).

Thelonious Monk <http://students.ou.edu/D/Ashley.N.Davenport-1/thelonious-monk-2.jpg>(19.02.2013).

Thriller,[http://tr.wikipedia.org/wiki/Thriller_\(alb%C3%BCm\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Thriller_(alb%C3%BCm)). (15.01.2013).

Ünlü Müzisyenlerin Giyim Tarzı. <http://fwmail.net/tasarim/unlu-muzisyenlerin-giyim-tarzi/>.(05.04.2012).

Yıldız,H.(12.2005).Postmodernizm Nedir? Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,

http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/hy_postmodernizm_nedir/hy_postmodernizm_nedir.htm. (13. 01.02.2012).

Yüksel,Y.(02.11.2010). ABD’de İkinci Dünya Savaşı Ve Sonrası Yıllar İşgücüne Katılımda Zamanlama Ve Kalıcılık Etkileri

<http://www.yeneryuksel.com.tr/Makale/%C4%B0K%C4%B0NC%C4%B0%20D%C3%9CNYA%20SAVA%C5%9EININ%20ETK%C4%B0LER%C4%B0-son.pdf>.

(12.04.2012).

Yüzyılın En Güzel Şarkıları I -Lili Marlen.

http://www.fantastikedebiyat.com/yuzyilin_en_guzel_sarkilari_i_lili_marlen-76-muzik-yazi.html. (18.01.2013).

Ziegfeld Follies. <http://www.myspace.com/ziegfeldfolliedtribute>. (12.04.2012).

ÖZGEÇMİŞ

13 Ağustos 1986 tarihi, Çanakkale ili Gelibolu İlçesin de doğmuştur. İlkokul, Ortaokul ve Liseyi aynı ilçede tamamladıktan sonra 2005 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil Tasarımı bölümünü kazanarak lisans eğitimini tamamlamıştır. 2010 yılında Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başlar halen eğitime devam etmektedir.

Didem EROL